

Natura 2000-beheerplan Eilandspolder 2023-2029

⏪ > ⏩

INHOUD

5		Samenvatting
9		1 Inleiding
9		1.1 Achtergrond en aanleiding voor het beheerplan
9		1.2 Aanwijzingsbesluit en instandhoudingsdoelstellingen
9		1.3 Doel van het beheerplan
10		1.4 Juridische status en vaststellingsprocedure
10		1.5 Proces totstandkoming
11		2 Karakteristiek van het gebied
11		2.1 Algemene kenschets
12		2.2 Huidige functies in en rondom het Natura 2000-gebied
12		2.2.1 Gemeentelijke indeling en eigendomssituatie
12		2.2.2 Cultuurhistorie en archeologie
12		2.2.3 Landbouw
13		2.2.4 Recreatie
14		2.2.5 Natuurbeheer
14		2.2.6 Bebouwing en infrastructuur
14		2.2.7 Industrie en bedrijvigheid
14		2.2.8 Beroeps- en sportvisserij
15		2.3 Ecologie
15		2.3.1 Samenspel van factoren
15		2.3.2 Water
16		2.3.3 Bodem
16		2.3.4 Lucht (stikstofdepositie)
16		2.3.5 Ecologische samenhang
18		2.4 Beleid, plannen en projecten
18		2.4.1 Beleid
20		2.4.2 Plannen, projecten en onderzoeken

21 | 3 Uitwerking Natura 2000-doelen

- 21 | 3.1 Kernopgaven en instandhoudingsdoelstellingen
- 22 | 3.2 Habitattypen
- 22 | 3.2.1 Ruigten en zomen (subtype b, Harig wilgenroosje)
- 23 | 3.2.2 Veenmosrietland
- 27 | 3.3 Leefgebieden van soorten
- 27 | 3.3.1 Bittervoorn
- 28 | 3.3.2 Kleine modderkruiper
- 29 | 3.3.3 Noordse woelmuis
- 30 | 3.3.4 Rietzanger (broedvogel)
- 31 | 3.3.5 Smient (niet broedvogel)
- 32 | 3.3.6 Meerkoet (niet broedvogel)
- 33 | 3.3.7 Grutto (niet-broedvogel)
- 34 | 3.3.8 Goudplevier (niet-broedvogel)
- 35 | 3.3.9 Kievit (niet-broedvogel)
- 37 | 3.3.10 Lepelaar (niet-broedvogel)
- 38 | 3.3.11 Wintertaling

40 | 4 Maatregelen

- 41 | 4.1 Maatregelen Veenmosrietland
- 42 | 4.2 Waterbeheer

43 | 5 Toetsing huidig gebruik en kader vergunningverlening

- 43 | 5.1 Kader voor de toetsing huidig gebruik
- 45 | 5.2 Toetsing huidig gebruik
- 45 | 5.3 Kader voor vergunningverlening
- 46 | 5.3.1 Natuurbeheer
- 46 | 5.3.2 Agrarische activiteiten
- 46 | 5.3.3 Waterbeheer
- 46 | 5.3.4 Bebouwing, bedrijven, infrastructuur
- 46 | 5.3.5 Nieuwe recreatieve voorzieningen of evenementen
- 47 | 5.3.6 Aanleg van dammen
- 47 | 5.3.7 Beheer en schadebestrijding
- 47 | 5.3.8 Activiteiten die tot een toename van de
stikstofdepositie leiden
- 47 | 5.3.9 Gebruik van drones

48 | 6 Handhaving

- 48 | 6.1 Vormen van handhaving
- 49 | 6.2 Relatie met andere wetgeving
- 49 | 6.3 Wat betekent dit voor u?

50 | 7 Sociaal economische gevolgen

- 50 | 7.1 Motivering van het maatregelenpakket
- 50 | 7.2 Gevolgen van maatregelen
- 50 | 7.3 Gevolgen voor huidig gebruik en nieuwe activiteiten
- 51 | 7.4 Schadevergoeding en compensatie inkomstenderving

52 | 8 Monitoring

- 52 | 8.1 Monitorings- en evaluatiecyclus en verantwoordelijkheden
- 53 | 8.2 Monitoring van natuurwaarden en effect getroffen maatregelen

- 53 | 8.3 Monitoring van gebruik en vergunningverlening
- 54 | 8.5 Overzicht monitoringsactiviteiten in Eilandspolder
- 54 | 8.6 Monitoringsplan

56 | 9 Uitvoering

- 56 | 9.1 Kosten en financiering van de maatregelen
- 56 | 9.2 Uitvoering van de maatregelen

58 | Bijlagen

SAMENVATTING

Eilandspolder is één van de vijf aangewezen Natura 2000-gebieden in Laag Holland (zie fig. 1). Dat houdt in dat het gebied beschermd is op grond van de Wet natuurbescherming: er mogen in beginsel geen activiteiten plaatsvinden die de Natura 2000-doelen voor het gebied in gevaar brengen. Deze doelen, evenals de begrenzing, heeft het Rijk vastgesteld in een Aanwijzingsbesluit. De Natura 2000-doelen zijn geformuleerd in instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen en (leefgebieden van) soorten.

Het doel van dit Natura 2000-beheerplan is tweeledig:

1. Het bevat een uitwerking van de Natura 2000-doelen in omvang, ruimte en tijd en beschrijft de maatregelen die genomen moeten worden om die doelen daadwerkelijk te bereiken.
2. Het geeft aan in hoeverre bestaande of nieuwe activiteiten in en om het gebied kunnen (blijven) plaatsvinden zonder dat de Natura 2000-doelen in gevaar komen. Met andere woorden: het geeft duidelijkheid aan gebruikers aan welke voorwaarden ze zich moeten houden om hun activiteiten te kunnen uitvoeren zonder dat ze een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming moeten aanvragen. Het vormt daardoor ook een kader voor vergunningverlening voor nieuwe activiteiten en voor handhaving.

In deze samenvatting zijn de hoofdpunten van het beheerplan opgenomen. Per onderdeel wordt verwezen naar de betreffende hoofdstukken. De samenvatting is hiermee tevens een leeswijzer.

Natura 2000-doelen, maatregelen en uitvoering

De Natura 2000-doelen, knelpunten voor de realisatie daarvan en maatregelen die in de tweede beheerplanperiode van zes jaar nodig zijn om de doelen te halen, zijn samengevat in tabel 1. Een uitgebreide beschrijving van de doelen en maatregelen staat in hoofdstuk 3, respectievelijk hoofdstuk 4.

Voor de gehele Eilandspolder zijn op grond van de aanwijzing als Vogelrichtlijngebied doelen bepaald voor behoud van het leefgebied van de volgende vogelsoorten: rietzanger, smient, meerkoet, grutto, goudplevier, Kievit, lepelaar en wintertaling. Voor Eilandspolder-Oost zijn, op grond van de aanwijzing van dit deelgebied als Habitatrictlijngebied, doelen bepaald voor behoud van de habitattypen veenmosrietland en ruigten en zomen en het leefgebied van de soorten bittervoorn, kleine modderkruiper en noordse woelmuis.

Alleen voor het habitatype veenmosrietland zijn ten opzichte van het huidige beheer aanvullende beheer- en inrichtingsmaatregelen nodig: extra maaien, opslag verwijderen en plaggen. Dat is met name het gevolg van de te hoge stikstofdepositie op het gebied. De maatregelen zijn overgenomen uit de gebiedsanalyse die in het kader van het Programma Aanpak Stikstof (PAS) is opgesteld voor Eilandspolder-Oost. Daarnaast is het gewenst het mestgebruik terug te dringen ter verbetering van de waterkwaliteit op langere termijn. De mogelijkheden en kosten zullen met partijen gezamenlijk in beeld worden gebracht. Tot slot dient op locaties waar zich nieuw veenmosrietland kan ontwikkelen een onderhoudsafspraak gemaakt te worden met HHNK of ontheffing van de Keur te worden overeengekomen.

In hoofdstuk 9 worden de trekkers, de kosten en de financiering van de maatregelen benoemd.

Toetsing huidig gebruik en kader vergunningverlening

Er mogen in het gebied geen activiteiten plaatsvinden die de Natura 2000-doelen voor het gebied in gevaar brengen. Daarom is het huidig gebruik getoetst aan deze doelen. Ook activiteiten buiten de begrenzing van het gebied kunnen een effect hebben op de Natura 2000-doelen (externe werking); deze zijn daarom eveneens getoetst. Voorts is op hoofdlijnen aangegeven hoe nieuwe activiteiten zullen worden getoetst.

De resultaten van deze toetsing staan in hoofdstuk 5; de volledige toetsing van het huidig gebruik is in bijlage 5.1 opgenomen.

Toetsing huidig gebruik

Uit de toetsing blijkt dat het huidig gebruik geen effect heeft of de effecten zijn zo gering dat ze de Natura 2000-doelen niet in gevaar brengen. In sommige gevallen dient men zich wel aan bepaalde voorwaarden te houden om aantasting van de Natura 2000-doelen te kunnen uitsluiten. Deze voorwaarden staan in bijlage 5.1.

Van het huidig gebruik dat bijdraagt aan de te hoge stikstofdepositie kan niet worden uitgesloten dat het een effect heeft op het habitatype veenmosrietland. Maar door het uitvoeren van de maatregelen uit dit beheerplan (hoofdstuk 4) wordt verslechtering voorkomen en kan het gebruik worden voortgezet. De effecten van het gebruik zijn in het kader van het PAS passend beoordeeld. De conclusie is dat het gebruik onder voorwaarde van uitvoering van de PAS-maatregelen voortgezet kan worden. Dit betreft het agrarisch gebruik, het verkeer en de industrie.

Kader vergunningverlening voor nieuwe activiteiten

Nieuwe activiteiten kunnen een negatief effect hebben op de Natura 2000-doelen voor Eilandspolder als ze leiden tot:

- Verslechtering van waterkwaliteit of- kwantiteit voor habitattypen of leefgebieden van soorten
- Toename betreding habitattypen of leefgebieden van soorten
- Verandering, versnippering of vernietiging van habitattypen of leefgebieden van soorten
- Toename van licht of geluid in leefgebieden van verstoringgevoelige vogels. Voor de maximaal toelaatbare continue geluidverstoring door bijvoorbeeld wegen of industrie, is een kritische grens aangegeven van:
 - 52 dB(A) voor moerasbroedvogels (rietzanger) en
 - 55 dB(A) voor niet-broedvogels (grutto, Kievit, smient, lepelaar, meerkoet, goudplevier, wintertaling)
- Toename van stikstofdepositie op veenmosrietland. De toename dient te worden berekend met behulp van het rekenmodel AERIUS. Mogelijk dient een vergunning te worden aangevraagd.

De inhoud van dit beheerplan kan gebruikt worden voor de zogenoemde ‘voortoets’. Als in een voortoets effecten van een nieuwe activiteit niet op voorhand kunnen worden uitgesloten, dient voor die activiteit een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd. Uit de onderbouwing van de aanvraag zal moeten blijken dat significante effecten kunnen worden uitgesloten, gezien de omvang en de locatie van de activiteit en – zo nodig- door het uitvoeren van mitigerende of compenserende maatregelen. De aangevraagde vergunning kan dan worden verleend.

Bij twijfel over de vergunningplicht voor een activiteit kan contact worden opgenomen met de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord.

Handhaving en monitoring

In hoofdstuk 6 wordt ingegaan op de handhaving die plaatsvindt om de natuur in het Natura 2000-gebied te beschermen.

In hoofdstuk 8 is de monitoringsopgave voor de Eilandspolder beschreven. Het betreft met name de monitoring van habitattypen en (leefgebieden van) soorten en de monitoring van de uitvoering en effectiviteit van de maatregelen uit dit beheerplan.

Voor beide onderwerpen is respectievelijk wordt een uitvoeringsplan opgesteld.

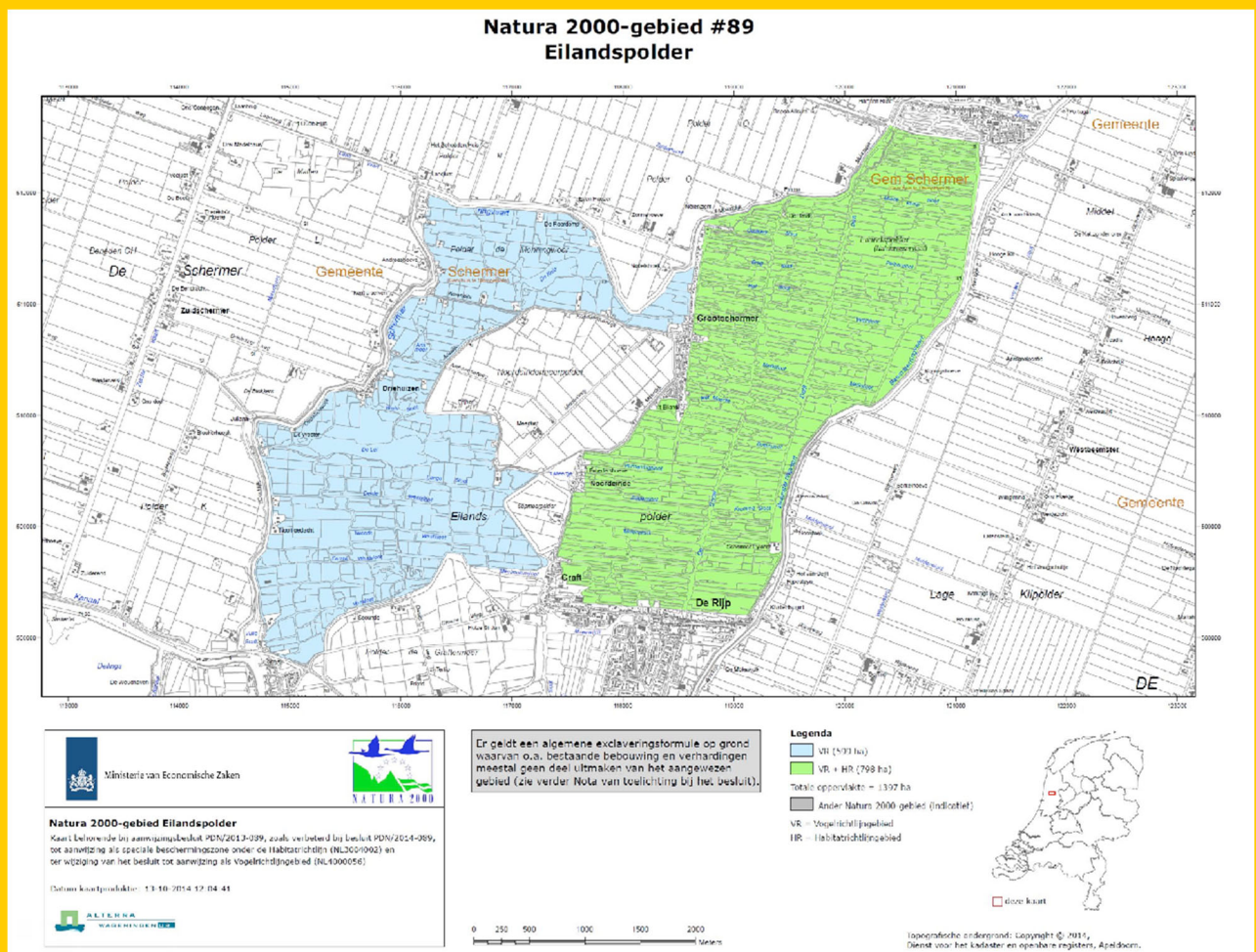
Uitvoeringsplannen worden separaat vastgesteld en zijn niet aan inspraak onderhevig.

Sociaal economische effecten

In hoofdstuk 7 zijn de effecten van dit beheerplan op de ontwikkelingsmogelijkheden van de verschillende economische sectoren in en om het gebied beschreven. Het gaat hier om effecten van de in dit beheerplan opgenomen maatregelen of effecten van beperkingen in het huidige of toekomstige gebruik van het gebied vanwege dit beheerplan.

De gehanteerde grenzen voor de maximale continue geluidbelasting zijn minder streng dan de vanuit de Wet milieubeheer toegestane geluidbelasting in stiltegebieden. Deze scheppen dus in beginsel geen extra beperkingen voor ontwikkelingen die tot een toename van de continue geluidbelasting leiden.

Fig. 1 Begrenzing van het Natura 2000-gebied Eilandspolder

Tabel 1: overzicht Natura 2000-doelen en maatregelen Eilandspolder

	Natura 2000-doel	Aanwezig ¹	Lokale trend	Knelpunt?	Maatregelen 2 ^e planperiode
Habitattypen (code)					
Ruigten en zomen (H6430B)	behoud	1,22 ha	=	Nee	
Veenmosrietland (H7140B)	behoud	2,2 ha	+	Ja	herfstmaaaien, opslag verwijderen, plaggen, afspraken onderhoud oevers met verlandingslocaties
Habitatrichtlijnsoorten (code)					
Bittervoorn (H1134)	behoud	Lokaal	=	Nee*1	
Kleine modderkruiper (H1149)	behoud	Lokaal	?	Nee*1	
Noordse woelmuis (H1340)	behoud	Groot deel van gebied	?	Nee*1	
Vogelrichtlijnsoorten					
Rietzanger (broedvogel, A0295)	behoud leefgebied 230 vogels	219-149	0	Nee*2	
Smient (niet broedvogel, A050)	behoud leefgebied 7000 vogels	5000-6000	+/-	Nee	
Meerkoet (niet broedvogel, A0125)	behoud leefgebied 480 vogels	136-175	-	Nee*2	
Grutto (niet broedvogel, A0156)	behoud leefgebied 170 vogels	678-728	++	Nee	
Goudplevier (niet broedvogel, A0140)	behoud leefgebied 150 vogels	58-421	?	Nee	
Kievit (niet broedvogel, A0142)	behoud leefgebied 1200 vogels	1394-275	?	Nee*2	
Lepelaar (niet broedvogel, A034)	behoud leefgebied 2 vogels	1	?	Nee	
Wintertaling (niet broedvogel, A052)	behoud leefgebied 130 vogels	30-33	-	Nee*2	

*1: vooralsnog geen knelpunt te benoemen, maar er is nog te weinig bekend om met zekerheid te kunnen stellen dat er geen knelpunten zijn.

*2: de onvoldoende omvang/ achteruitgang van de populatie is niet te wijten aan kwaliteit/omvang van het leefgebied.

Wijziging ten opzichte van het vorige beheerplan

Dit beheerplan is grotendeels gelijk aan het plan voor de vorige beheerperiode, die van 2016 tot 2022 liep. Dat plan is in 2021 geëvalueerd door een onafhankelijk ecologisch adviesbureau (Van Dijk et al., 2021). Uit de evaluatie bleek geen noodzaak tot een herziening. Daarom is het plan nagenoeg gelijk gebleven. De belangrijkste wijziging is de aanpassing van het ganzenbeheer. Zogenaamd gecoördineerd beheer wordt door dit beheerplan vergunningvrij gemaakt. Daarnaast zijn diverse kleinere aanpassingen doorgevoerd, met name vanwege nieuwe wet- en regelgeving.

1 Voor de vogelsoorten zijn de getallen van de twee meest recente bekende jaren ingevuld, om een beeld te geven van de soms grote fluctuaties over de jaren heen.

INLEIDING

1.1 Achtergrond en aanleiding voor het beheerplan

De natuur beleven, gebruiken en beschermen. Daar draait het om in de Natura 2000-gebieden.

Recreanten, inwoners en ondernemers maken gebruik van de gebieden. Planten, vogels en andere dieren vinden er de bescherming die nodig is om de soorten en leefgebieden in stand te houden. Nederland telt ruim 160 Natura 2000-gebieden. Ze maken deel uit van een samenhangend netwerk van belangrijke natuurgebieden in de Europese Unie. De Europese Commissie wil dit Natura 2000-netwerk realiseren om de achteruitgang van de biodiversiteit te stoppen.

De Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn de belangrijkste instrumenten om dat doel te bereiken. Deze richtlijnen bepalen onder andere dat de lidstaten beschermde gebieden voor de kwetsbaarste soorten en habitattypen moeten aanwijzen, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Dit zijn gebieden die geschikt zijn om het duurzame voortbestaan van de meest bedreigde soorten en habitattypen te verzekeren. Hierdoor wordt de biodiversiteit in Europa behouden. De opdracht is om de soorten en habitattypen waarvoor een verplichting is aangegaan, in een gunstige staat van instandhouding te brengen en deze gunstige staat vervolgens te behouden. De wettelijke bescherming van de Natura 2000-gebieden is in Nederland sinds 1 januari 2017 geregeld in de Wet natuurbescherming.

Het Rijk heeft het gebied Eilandspolder op 25 april 2013 definitief aangewezen als Natura 2000-gebied. De aanwijzing betekent dat het gebied beschermd is op grond van de Wet natuurbescherming: er mogen in beginsel geen activiteiten plaatsvinden die de Natura 2000-doelen voor het gebied in gevaar brengen.

De Wet natuurbescherming bepaalt dat voor alle Natura 2000-gebieden een beheerplan moet worden vastgesteld. Het beheerplan vertaalt de bescherming van de Natura 2000-doelen op nationaal niveau naar gebiedsniveau.

1.2 Aanwijzingsbesluit en instandhoudingsdoelstellingen

In het aanwijzingsbesluit is naast de begrenzing van het gebied (zie fig. 1) aangegeven voor welke habitattypen en (leefgebieden van) soorten instandhoudingsdoelstellingen (Natura 2000-doelen) gelden. De Natura 2000-doelen voor dit gebied staan in tabel 1 samengevat. Ze worden in hoofdstuk 3 nader uitgewerkt.

Het aanwijzingsbesluit is te vinden op deze website: www.natura2000.nl.

1.3 Doel van het beheerplan

Het beheerplan beschrijft wat er moet gebeuren om, mede gezien het huidige gebruik, de Natura 2000-doelen uit het aanwijzingsbesluit te realiseren. Het beheerplan:

- Werkt de Natura 2000-doelen voor het gebied verder uit in omvang, ruimte en tijd.
- Geeft een overzicht van de maatregelen die in de tweede planperiode van zes jaar (2023-2029) genomen moeten worden en geeft een doorkijk naar de maatregelen die op langere termijn noodzakelijk zijn.
- Geeft inzicht in de voorwaarden waaronder het huidige gebruik in en om het gebied zonder schade aan de Natura 2000-doelen kan worden voortgezet.

2 Om de omvang van het bijlagenrapport te beperken is ervoor gekozen om alle documenten die zijn uitgegeven door of in opdracht van de overheid niet in de bijlage op te nemen. De website geeft bovendien steeds de meest recente versies van de documenten.

- Vormt het kader voor vergunningverlening voor nieuwe activiteiten en voor handhaving.

Het beheerplan is ook bedoeld om voor alle betrokkenen duidelijk te maken wat voor hen de gevolgen zijn van de aanwijzing van Eilandspolder als Natura 2000-gebied. De Natura 2000-doelen worden concreet en zichtbaar gemaakt, evenals de maatregelen die nodig zijn om ze te kunnen realiseren. Het beheerplan is geen inrichting- of beheerplan op perceelsniveau, maar vormt hier wel het kader voor. In het beheerplan staat ook wanneer de maatregelen worden genomen (binnen de looptijd van het beheerplan of daarna) en wie de maatregelen financiert en uitvoert.

1.4 Juridische status en vaststellingsprocedure

Het beheerplangebied ligt in de provincie Noord-Holland. Het omvat ook rijksgronden (de gronden van Staatsbosbeheer). Het beheerplan wordt vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland (GS). Deze geven met de vaststelling van het Natura 2000-beheerplan voor Eilandspolder uitwerking aan artikel 2.3 van de Wet natuurbescherming. Het ontwerpbeheerplan heeft vanaf 16 maart 2023 zes weken ter inzage gelegen. De wijzigingen naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen zijn, zoals aangegeven in de Nota van Antwoord (provincie Noord-Holland, 2023), in het beheerplan verwerkt. De looptijd van dit beheerplan start op de dag na de publicatie van de vaststelling in het Provinciaal Blad en is zes jaar.

Bij de juridische status van het beheerplan spelen de volgende aspecten:

- Het beheerplan kan voorwaarden stellen aan activiteiten in en om het gebied. Activiteiten die niet plaatsvinden conform (de voorwaarden uit) dit beheerplan en waarvoor geen vergunning is verleend of melding is gedaan, zijn in strijd met de wet. In dat geval vindt hierop handhaving plaats.
- Het beheerplan legt de maatregelen vast die in deze planperiode nodig zijn om de Natura 2000-doelen te realiseren. Dit zijn echter geen maatregelen die juridisch worden afgedwongen bij anderen, tenzij daar afspraken over zijn gemaakt. De provincie zal in beginsel in overeenstemming met het in het beheerplan vastgestelde beleid handelen. Met derden wordt op basis van vrijwilligheid samengewerkt. Bestaande (subsidie)regelingen faciliteren die samenwerking. In uitzonderingsgevallen - als doelen niet gehaald worden doordat verslechterende of verstorende effecten optreden - kan het bevoegd gezag zelf maatregelen treffen, als derden die achterwege laten.
- Met het beheerplan en de daarin uitgewerkte Natura 2000-doelen moet rekening gehouden worden bij de verlening van vergunningen op grond van de Wet natuurbescherming. In dat opzicht geeft het beheerplan een globaal toetsingskader voor de beoordeling van nieuwe activiteiten. In dat kader zal het bevoegde gezag het beheerplan gebruiken bij de vergunningverlening.

In 2019 oordeelde de Raad van State dat het PAS in strijd was met de Habitatrichtlijn. In dit beheerplan worden nog wel PAS-maatregelen genoemd, maar het PAS zelf is niet meer in werking.

1.5 Proces totstandkoming

Dit beheerplan is grotendeels gelijk aan het beheerplan voor de planperiode 2016-2022. De belangrijkste wijziging betreft het ganzenbeheer. In 2022 is een concept-beheerplan tot stand gekomen. Dit concept-plan is voorgelegd aan een aantal stakeholders. Deze consultatie betrof een informeel traject, dat niet wettelijk verplicht is, maar gevolgd is omdat GS er veel waarde aan hechtten om betrokkenen al vóór het formele besluitvormingstraject te informeren en gelegenheid te geven om te reageren. De reacties zijn, voor zover mogelijk en van toepassing, verwerkt in het ontwerp-beheerplan. GS hebben het ontwerp-beheerplan vastgesteld op 7 maart 2023.

KARAKTERISTIEK VAN HET GEBIED

Dit hoofdstuk beschrijft het gebied en het gebruik ervan. Ook is het voor dit beheerplan relevante overheidsbeleid beschreven en zijn de belangrijkste ontwikkelingen genoemd die een relatie hebben met het beheerplan.

2.1 Algemene kenschets

Laag Holland

Het Natura 2000-gebied Eilandspolder maakt onderdeel uit van Laag Holland. Laag Holland wordt zowel vanuit natuur- als cultuurhistorisch oogpunt als belangrijk ervaren door het grotendeels agrarische, typisch Hollandse landschap. Als kernkwaliteiten worden de grote openheid van het landschap, de vele weide- en moerasvogels, het oude geometrische inrichtingspatroon in de droogmakerijen, de veenpakketten, de middeleeuwse strokenverkavelingen en de historische watergangen, een groot aantal archeologische locaties en karakteristieke dijk- en lintdorpen, genoemd. Het gebied wordt internationaal hoog gewaardeerd, mede dankzij de weidevogels. De Natura 2000-doelen van de Eilandspolder zijn onderdeel van de kernkwaliteiten van Laag Holland.

Eilandspolder

Het grillige, waterrijke gebied Eilandspolder staat in contrast met de strakke, rechtlijnige droogmakerijen Schermer en Beemster die het gebied omringen. Opvallend is de hoge ligging van het “veeneiland” ten opzichte van de droogmakerijen. Het grootste gedeelte van het Natura 2000-gebied bestaat uit graslanden met een soortenrijke weidevogelstand. Langs de oevers van brede sloten zijn door verlanding relatief brede oeverlanden ontstaan, waar plaatselijk zeldzame plantengemeenschappen voorkomen. De afwisseling van grasland, rietland en ruigte maakt de Eilandspolder rijk aan bijzondere flora en fauna.

De dorpen Grootschermer en Graft scheiden de Eilandspolder in een westelijk en een oostelijk deel. Zowel Eilandspolder-Oost als Eilandspolder-West zijn aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn. Eilandspolder-Oost is tevens aangemeld voor de Habitatrichtlijn. In beide delen is het oorspronkelijke kavelpatroon, zoals het door ontginning en erosie is ontstaan, nog aanwezig. Opvallend daarbij is het verschil in kavelpatroon tussen Eilandspolder-Oost en Eilandspolder-West. Dit verschil is ontstaan door een verschillende ontginningswijze. In Eilandspolder-Oost is in de Middeleeuwen een groot ontwateringskanaal aangelegd, de Gouw. Loodrecht op de Gouw zijn dwarssloten gegraven die het land verdeelden in kavels van precies 1.250 meter lang. Eilandspolder-West is later ingepolderd volgens een vierkant blokkenpatroon. Kenmerkend voor Eilandspolder-West zijn de natuurlijk gevormde meertjes zoals de Knie, Arismeer en de Lei.

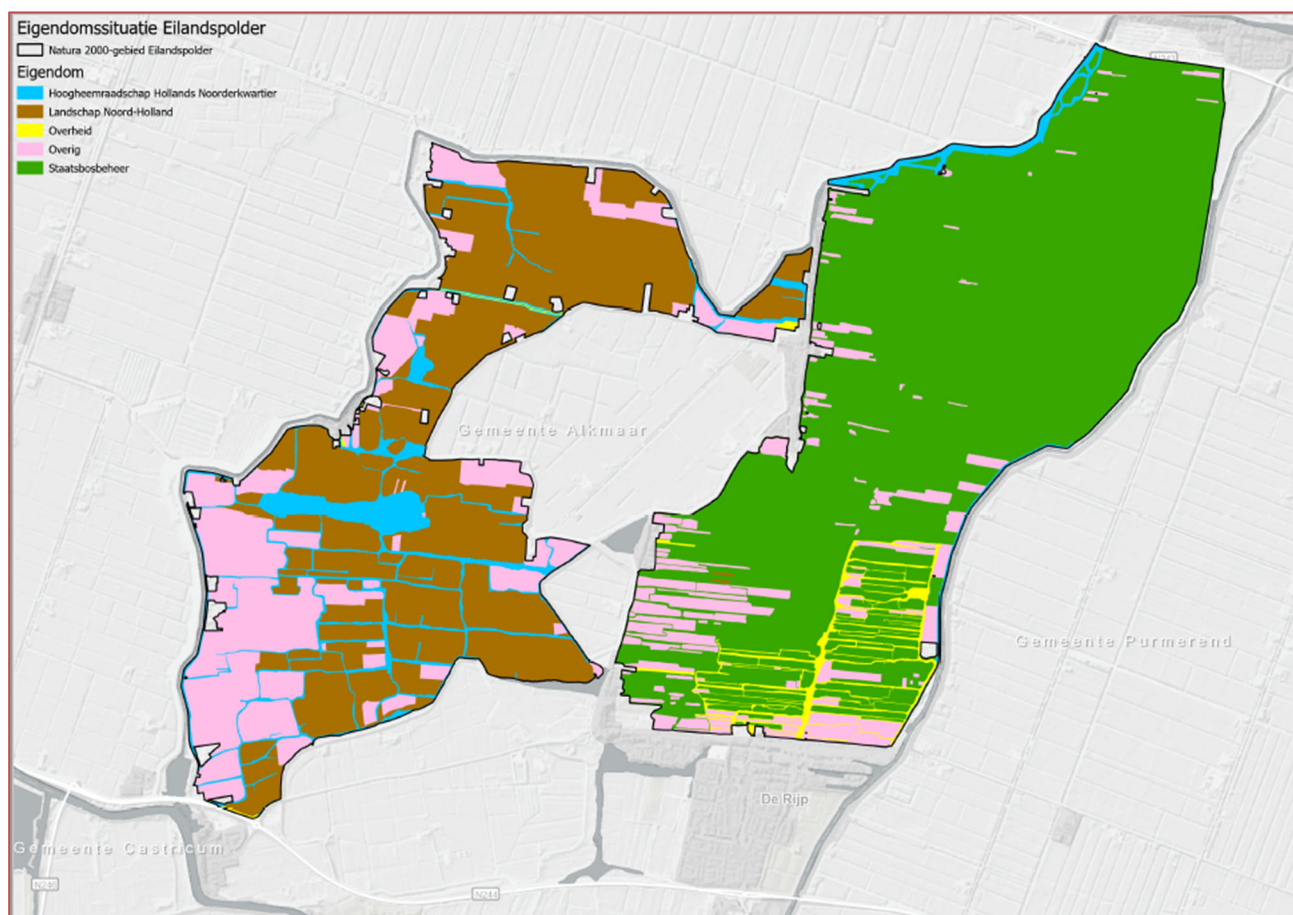
2.2 Huidige functies in en rondom het Natura 2000-gebied

2.2.1 Gemeentelijke indeling en eigendomssituatie

Het gehele Natura 2000-grondgebied valt binnen de grenzen van de gemeente Alkmaar.

Eilandspolder-Oost (799 hectare) is grotendeels in eigendom van Staatsbosbeheer. Eilandspolder-West (617 hectare) is voor een belangrijk deel in eigendom van Landschap Noord-Holland. Daarnaast liggen hier eigendommen van particulieren, het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en de overheid.

Fig. 2.1 eigendomssituatie Eilandspolder

2.2.2 Cultuurhistorie en archeologie

De Eilandspolder bezit bijzondere cultuurlandschappelijke en –historische waarden. Het betreft onder andere de goed herkenbare veenweideverkaveling (vooral goed zichtbaar in Eilandspolder-Oost) en het duidelijke landschappelijke contrast tussen het hoge “oudland” van de Eilandspolder en het lage “nieuwland” van de Schermer en de Beemster.

In de Eilandspolder-Oost zijn veel locaties met hoge archeologische waarden te vinden. Hier bevinden zich overblijfselen van bewoning uit de late Middeleeuwen of zijn ze te verwachten. Omdat de archeologische overblijfselen zowel in wetenschappelijk als in cultuurhistorisch opzicht een bijdrage leveren aan de bewoningsgeschiedenis van het gebied, wordt het behoud van deze locaties nagestreefd.

2.2.3 Landbouw

Het traditionele agrarische beheer heeft het gebied gemaakt tot wat het nu is. Het agrarische grondgebruik binnen het Natura 2000-gebied bestaat overwegend uit weidebeheer, waarbij de natuuropgave leidend is. Aangepast landbouwkundig gebruik is bij uitstek het middel om zowel natuur als landschappelijke doelen te bereiken.

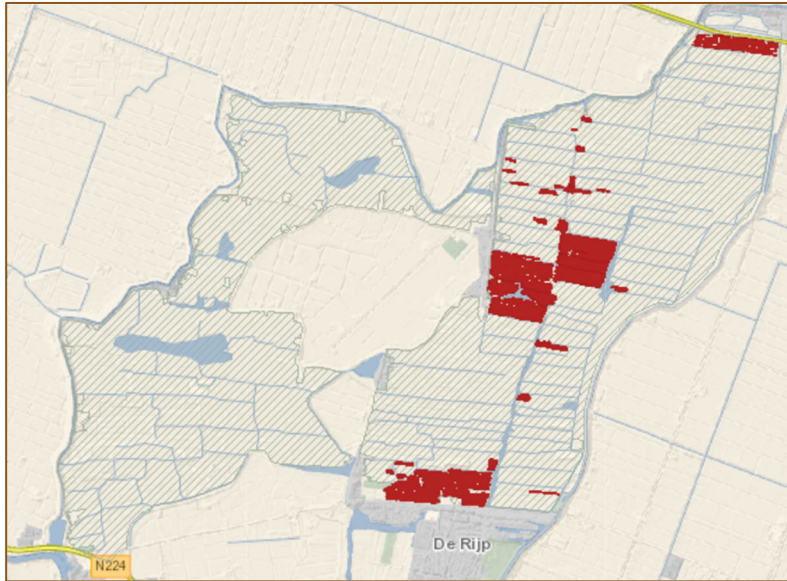
De meeste agrarische percelen zijn weidevogelbeheergebieden waarvoor een overeenkomst in het kader van het SNL (Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer) is afgesloten.

In het Natura 2000-gebied vindt geen noemenswaardige maïsteelt plaats.

Meer dan 40% van het Natura 2000-gebied bestaat uit water. De meeste percelen zijn met elkaar verbonden en over land bereikbaar. Alleen in het oostelijk deel zijn de percelen voor een deel alleen varend te bereiken. In fig.2.2 staan de

percelen waarvoor een vaarbijdrage kan worden aangevraagd.

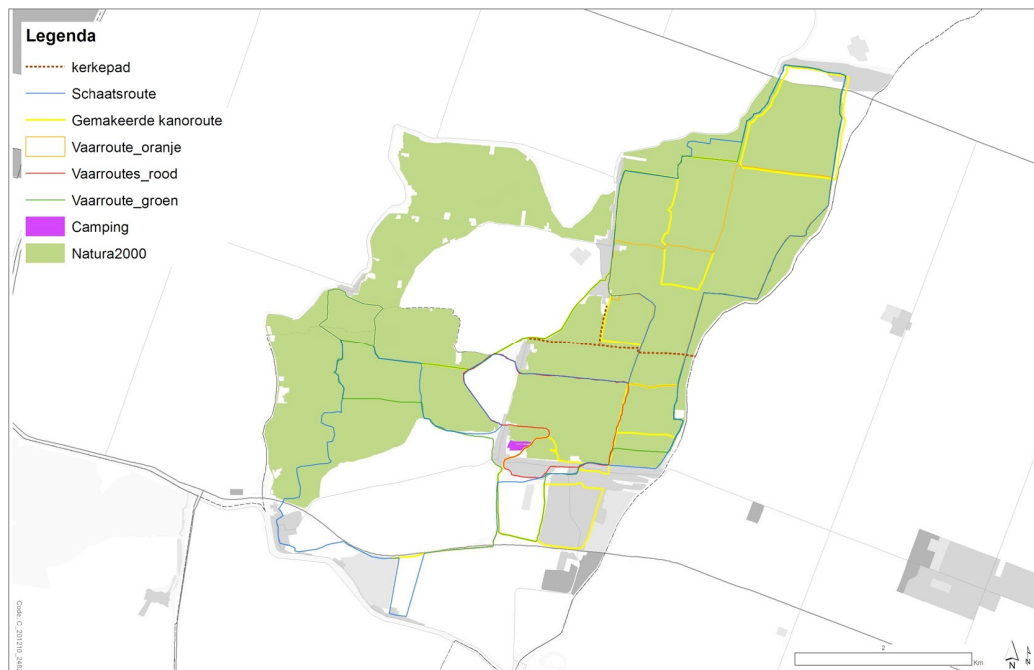
Fig. 2.2 Vaarbijdragekaart Eilandspolder (Natuurbeheerplan 2022, Provincie Noord-Holland)

2.24 Recreatie

In Eilandspolder zijn veel recreatieve mogelijkheden. Het (toenmalige) Nationaal Landschap Laag Holland heeft samen met anderen een toeristisch actieplan gemaakt om het toerisme in dit gebied te stimuleren. Inkomsten uit toerisme kunnen het onderhoud van dit cultuurlandschap mede bekostigen. In en om de Eilandspolder wordt gefietst, gewandeld, gevaren (daarvoor zijn digitale routes), gezwommen, er worden festivals georganiseerd en diverse excursies door het gebied gehouden. Ook worden vergunningen verleend voor vissen in het gebied, zowel overdag als 's nachts. Voor natuurliefhebbers valt er ook veel te beleven: een vogeluitkijkpost, informatievoorzieningen en het bezichtigen van botanische locaties. In de winter kan er soms worden geschaatsd; hiervoor zijn digitale routes beschikbaar (zie onder andere www.schaatsen.nl/natuurijs). Zonder een volledig overzicht te geven, zijn in onderstaande figuur de belangrijkste recreatieve routes door het Natura 2000-gebied weergegeven. De fietsroutes nabij het gebied volgen de bestaande wegen en liggen daardoor buiten het Natura 2000-gebied (niet op kaart).

Fig. 2.3 Recreatieve routes door het Natura 2000-gebied

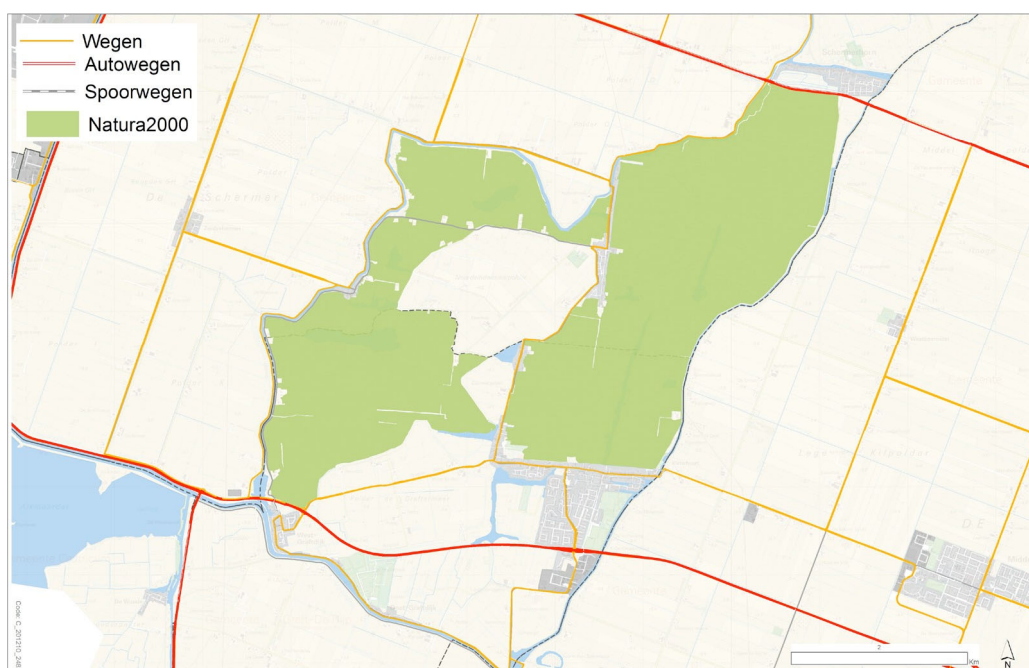
2.25 Natuurbeheer

Het natuurbeheer in het Natura 2000-gebied wordt voornamelijk uitgevoerd door de terreinbeherende organisaties, Landschap Noord-Holland (Eilandspolder-West) en Staatsbosbeheer (Eilandspolder-Oost), en de agrariërs, al dan niet als pachter van een terreinbeherende organisatie. Ook zijn er in het gebied verschillende vrijwilligers actief. Het natuurbeheer richt zich op de Natura 2000-doelen en de weidevogels. De wijze van natuurbeheer is vastgelegd in de beheerplannen van de terreinbeheerders en in het Natuurbeheerplan van de provincie. Het Natuurbeheerplan bepaalt voor welke beheertypen beheerpakketten kunnen worden afgesloten. Het betreft in de Eilandspolder grotendeels beheertypen ‘weidevogelgrasland’, maar ook beheertypen die gericht zijn op de aangewezen habitattypen. Bijlage 1.1 bevat informatie over de voor Eilandspolder geldende beheertypen.

2.26 Bebouwing en infrastructuur

De Eilandspolder wordt door de lintdorpen Grootchermer en Graft gesplitst in een oostelijk en westelijk deel. Alleen ten zuiden en ten noorden van het Natura 2000-gebied liggen provinciale wegen en grotere woonkernen. In fig. 2.4 zijn de bebouwing en infrastructuur rondom de Eilandspolder weergegeven.

Fig. 2.4 Bebouwing en infrastructuur in en nabij het Natura 2000-gebied Eilandspolder.

2.27 Industrie en bedrijvigheid

Vergeleken met de andere Natura 2000-gebieden in Laag Holland is in de nabijheid van de Eilandspolder weinig industrie en bedrijvigheid gevestigd. De bedrijvigheid concentreert zich in de kernen Schermerhorn en De Rijk. De meeste industrie in Laag Holland is zuidelijker, in de Zaanstreek, te vinden.

2.28 Beroeps- en sportvisserij

In het Natura 2000-gebied is sprake van recreatieve (sport)visserij en beroepsmatige visserij. Beide partijen zijn vertegenwoordigd in de Visstandbeheercommissie Hoogheemraadschap Hollands Noorder Kwartier (VBC HHNK). De beroeps- en sportvisserij stellen samen een visplan op, waarin de visserij in het Natura 2000-gebied is gereguleerd. De afspraken uit deze visplannen zijn kaderstellend voor de visserij in het betreffende gebied en moeten aansluiten op en niet strijdig zijn met de Natura 2000-doelstellingen zoals die op het gebied van toepassing zijn.

2.3 Ecologie

2.3.1 Samenspel van factoren

De eigenschappen van bodem, (grond- en oppervlakte)water en lucht bepalen welke habitattypen en leefgebieden van soorten zich bij een juist beheer kunnen ontwikkelen en handhaven. Deze eigenschappen hebben niet alleen een invloed op de natuur maar ook op andere functies van het gebied, zoals waterbeheer en landbouw. Ze beïnvloeden elkaar, waarbij water een sleutelrol speelt. Bijlage 2.2 geeft een algemene toelichting op de processen die in het veenweidegebied spelen. Bijlage 2.3 geeft achtergrondinformatie over water en bodem.

2.3.2 Water

Waterpeil

Het grondwaterpeil is van belang, onder andere omdat het bepaalt welke planten in het gebied kunnen groeien. Ook de diepte van het grondwater ten opzichte van het maaiveld, de ontwateringsdiepte, is relevant. Sommige planten moeten met hun wortels in het grondwater staan. Voor deze soorten moet het grondwater rond maaiveldhoogte staan (tot ongeveer 25 cm onder maaiveld). Bij een (langdurige) ontwateringsdiepte van meer dan 40 cm onder maaiveld overleven alleen planten van droge omstandigheden.

Bodemdieren, als wormen, kunnen niet in het grondwater leven; zij blijven in de bodem boven het grondwaterpeil. Bij een laag grondwaterpeil kunnen deze dieren dieper in de grond komen en daarmee als voedselbron onbereikbaar worden voor vogels.

Het oppervlaktewaterpeil grijpt op een andere manier in op de eigenschappen van het gebied. Zo zijn moerasplanten gebaat bij een lager peil in de zomer en hoger in de winter. De planten kunnen dan in de zomer kiemen op een droge oever en vervolgens uitgroeien naar dieper water.

Het peilbeheer wordt vastgelegd door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK). Het Natura 2000-gebied vormt één peilvak waar hetzelfde waterpeil wordt nagestreefd. Door het waterpeil te vergelijken met de hoogtekaart van het gebied is de drooglegging te bepalen. Een aantal percelen ligt onder het oppervlaktewaterpeil. In deze gebieden wordt het peil kunstmatig laag gehouden: dat noemt men onderbemalingen. In tabel 2.1 wordt het waterpeil en de ontwatering weergegeven.

Tabel 2.1 Waterpeil (bron: Peilbesluit Eilandspolder HHNK)

Peilvak	Zomerpeil	Winterpeil	Drooglegging
Eilandspolder	-2,33 m NAP	-2,35 m NAP	10 – 40 cm

Volgens Kiwa ligt de maaiveldhoogte in het Natura 2000-gebied tussen -1,8 en -2,5 m NAP. De omgeving van het Natura 2000-gebied bestaat uit lager gelegen polders en droogmakerijen. Het polderpeil bedraagt in de zomer -2,33 m NAP en in de winter -2,35 m NAP, waarbij de meeste percelen een drooglegging van 20-30 cm hebben.

Waterkwaliteit

De waterkwaliteit is vooral van belang voor de beschermde soorten die in het water leven en voor het ontstaan van nieuwe verlanding vanuit open water, het voorstadium voor veenmosrietland.

Het water in de Eilandspolder is relatief voedselrijk. Dat komt onder andere omdat, om het waterpeil te handhaven, periodiek voedselrijk water wordt ingelaten van de Schermerboezem. Daarnaast is het water ook voedselrijk door de eigenschappen van het gebied zelf. Het water was oorspronkelijk brak, maar na de afsluiting van de Zuiderzee trad verzoeting op. Tegenwoordig is het oppervlaktewater zoet tot licht brak. Door de brakke historie is het gebied heel gevoelig voor met name fosfaat. De hoge gehalten aan deze stof bemoeilijken het op gang komen van jonge verlanding. In bijlage 2.3 zijn de gegevens over de waterkwaliteit in het gebied opgenomen.

2.3.3 Bodem

Eilandspolder is een laagveengebied. Veen bestaat uit resten van planten. Normaal gesproken vergaan dode planten snel, maar in natte omstandigheden gaat de afbraak langzaam waardoor veen ontstaat. Het veen in het Natura 2000-gebied is ontstaan door invloed van voedselrijk water. Omdat de veenlaag dikker en dikker wordt, ontstaat uiteindelijk een bovenlaag die niet meer door voedselrijk water, maar door het voedselarme regenwater wordt gevoed. In deze voedselarme situaties groeien veel bijzondere planten.

Uit het laagveenmoeras zijn door ontginningen van het veen en eeuwenlang extensief agrarisch gebruik, weiden ontwikkeld. Daarom spreekt men van een veenweidegebied.

Het resultaat is een landschap van graslanden met moerasvegetaties langs de oevers. Het gebied kent daardoor een grote rijkdom aan zowel moerassoorten als weidevogels.

In bijlage 2.3 wordt dieper ingegaan op de bodemeigenschappen van het gebied.

2.3.4 Lucht (stikstofdepositie)

Stikstof is een essentiële voedingsstof voor planten. Door een teveel aan stikstof krijgen planten die daar goed tegen kunnen de overhand. Meer zeldzame en kwetsbare soorten worden door deze algemene snel groeiende soorten verdrongen. Stikstof zorgt ook voor verzuring van de bodem, wat ook een afname van bijzondere soorten tot gevolg heeft. Stikstof is vooral van belang voor planten op het land. Voor water- of oeverplanten is fosfaat hier de beperkende factor.

Stikstof wordt voornamelijk door industrie, landbouw en verkeer in de lucht uitgestoten. Vanuit de lucht slaat de stikstof neer op de bodem (depositie). Slechts een deel van de stikstofbelasting van Natura 2000-gebieden is terug te voeren op uitstoot uit de directe omgeving. De rest wordt 'achtergronddepositie' genoemd.

Voor het Habitatrichtlijn-deel van de Eilandspolder, Eilandspolder-Oost, is één habitattype aangewezen dat gevoelig is voor stikstofdepositie: veenmosrietland. Voor veenmosrietland geldt een kritische depositiewaarde (KDW) van 714 mol stikstof/ ha/jaar.

De kritische depositiewaarde is *'de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitattype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende werking van stikstofdepositie'* (Van Dobben en Hinsbergen, 2008). Op dit moment wordt voor veenmosrietland de KDW in Eilandspolder ruim overschreden. De stikstofdepositie terugdringen vormt daarom een belangrijke factor bij het realiseren van het Natura 2000-doel voor veenmosrietland in Eilandspolder-Oost.

2.3.5 Ecologische samenhang

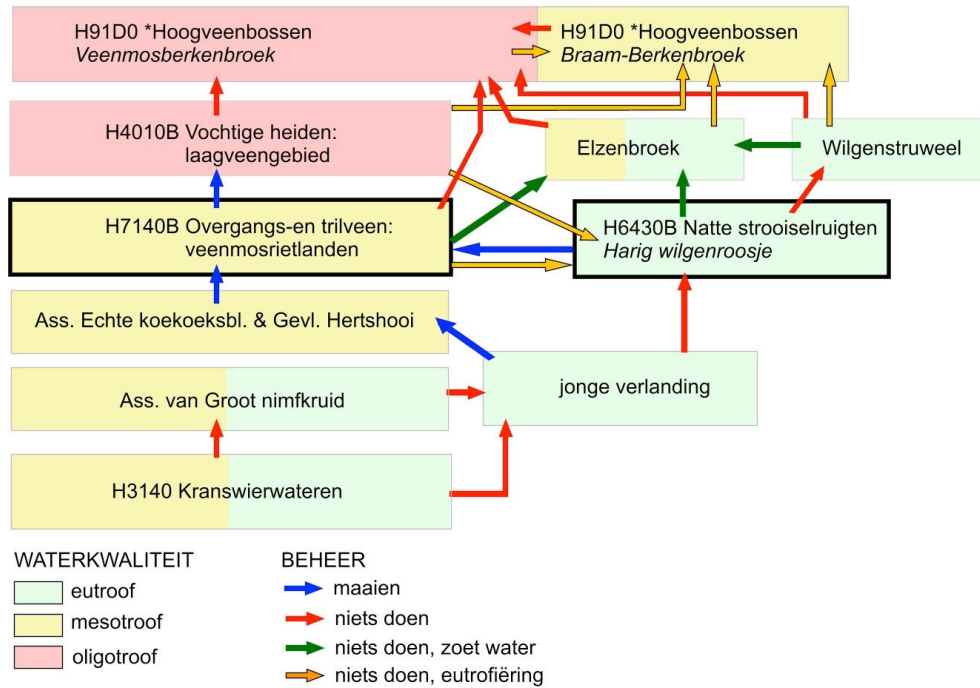
De combinatie van moerasnatuur en weidevogelgraslanden zorgt voor de rijke diversiteit aan soorten en de landschappelijke waarden in Eilandspolder. Het gebied is grofweg in te delen in moerasgebieden, weidegebieden en open water. Sommige habitattypen of soorten komen alleen in één van deze gebieden voor. Maar van de meeste soorten bestaat het leefgebied uit een combinatie daarvan. Zowel de moeras-, weide- als watergebieden dienen daarom behouden te worden. De Natura 2000-doelen zorgen daarmee niet alleen voor de bescherming van enkele specifieke Natura 2000-soorten en habitattypen, maar ook voor de bescherming van het waardevolle cultuurlandschap als geheel. Enkele belangrijke factoren worden hieronder toegelicht.

Successie in Laag Holland

In dit beheerplan komt de term successie regelmatig voor. Met successie wordt de opeenvolgende verandering bedoeld die zich van nature in de plantengroei voltrekt, waarbij de ene vegetatie overgaat in de andere.

De moerasnatuur in Eilandspolder is afhankelijk van een successiereeks die begint bij het dichtgroeien van open water (verlanding) en eindigt bij bosvorming. Voor twee stadia in deze successiereeks zijn Natura 2000-doelen vastgesteld: ruigten en zomen (habitattype 6410) en veenmosrietlanden (habitattype 7140B). Om deze stadia in stand te houden is het nodig dat ook de voorafgaande successiestadia in ruimte en tijd vertegenwoordigd zijn. Fig. 2.5 geeft de samenhang weer.

Fig. 2.5 Successiereeks Laag Holland; alleen de dikomrande habitattypen komen in Eilandspolder voor

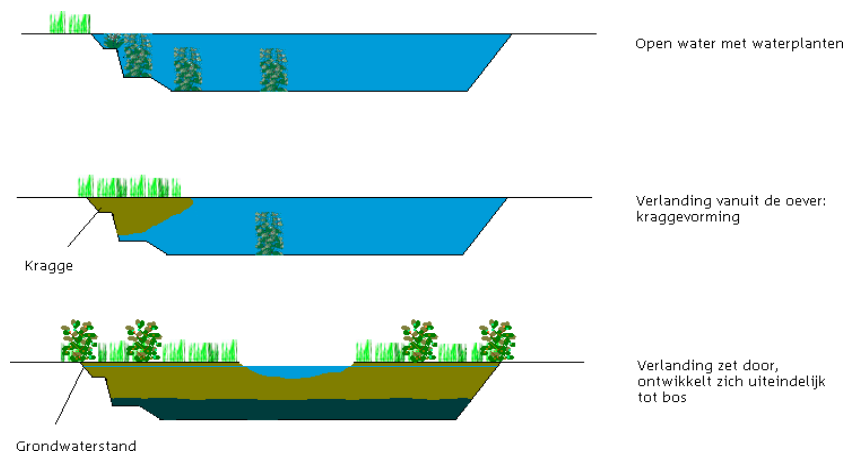
Indien men niets doet ontstaat door successie (bijna) overal in het laagveen uiteindelijk bos.

Door beheer, zoals maaien en afvoeren of begrazen, kan de successie worden tegengegaan of vertraagd, maar niet helemaal worden voorkomen. Om op lange termijn alle stadia van de verlandingsreeks in voldoende mate te behouden, is het daarom nodig steeds opnieuw bij het begin te beginnen: open water. Het ‘terug zetten in de tijd’ van de successie is in die zin een ecologische voorwaarde voor het behoud van de laagveenmoerassen.

Verlanding: open water groeit dicht

Verlanding is het dichtgroeien van water zodat uiteindelijk nieuw land ontstaat. Karakteristiek voor Laag Holland zijn verlandingen vanuit de oever door Ruwe bies en Kleine lisdodde. Deze soorten treden op als pioniersoort waartussen Riet zich vestigt. Door de productie van organisch materiaal en de invang van slib in deze oevervegetaties ontstaat na enkele jaren een verlandingszone. Aan oevers met een steil talud kan zich ook een drijvende kragge ontwikkelen van uit de oever wortelende (riet)vegetaties (zie fig. 2.6). De ontwikkeling kan via Veenmosrietland verder gaan tot er Vochtige heide of Hoogveenbos is ontstaan.

Fig. 2.6 Verlanding in Laag Holland

Nieuwe verlanding treedt alleen op als de watercondities goed zijn. In te voedselrijk water neemt de algendichtheid toe, waardoor het water troebel en zuurstofloos wordt. Dat remt het ontstaan van nieuwe verlanding. Vooral het te hoge fosfaatgehalte is hier een probleem, zeker sinds het van oorsprong brakke water is verzoet (in brak water kan de combinatie van te veel fosfaat en te veel stikstof de oorzaak zijn van algenbloei).

Nadat nieuwe verlanding heeft plaatsgevonden spelen factoren als waterpeil en een afgestemd beheer een belangrijke rol in het verdere verloop van de successie.

2.4 Beleid, plannen en projecten

2.4.1 Beleid

Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie beschrijft de ambities van de provincie voor de leefomgeving. De hoofdambitie is als volgt geformuleerd: *“De provincie streeft naar een evenwichtige balans tussen economische groei en leefbaarheid. Een economisch vitale provincie draagt bij aan het welzijn, en een leefbare provincie draagt bij aan economische vitaliteit. We staan voor een gezonde en veilige leefomgeving, goed voor mens, plant en dier, en daarmee ook goed voor het economisch vestigingsklimaat binnen de provincie. Dit evenwicht staat ten dienste van duurzame ontwikkeling: toekomstige generaties moeten ook profiteren van de keuzes die wij maken.”*

De Omgevingsvisie hanteert een aantal ontwikkelprincipes, waarvan met name de volgende van belang zijn voor veenweidegebieden:

- “Versterken van het landschap als onderdeel van het metropolitaan system”. Hier wordt onder andere genoemd dat de verdiencapaciteit in de metropool ook moet worden aangewend voor het beheer van het veenweidegebied.
- “De agrifoodsector wordt gefaciliteerd bij de duurzame en economische ontwikkeling”. Een van de kritische succesfactoren hierbij is de mogelijkheid voor alternatieve teelten, bijvoorbeeld in de veenweidegebieden.
- “Natuurlijke processen zijn richtinggevend voor inrichting en beheer van nieuwe en bestaande natuurgebieden”.
- “Het landgebruik en de waterpeilen worden in balans gebracht met de draagkracht van het veenweidegebied”. Dit is nodig om de bodemdaling van veengronden af te remmen.

Dit beheerplan geeft aan welke maatregelen nodig zijn om de Natura 2000-doelen in Eilandspolder te behalen. Het beheerplan draagt daarnaast ook bij aan het volgen van de ontwikkelprincipes uit de Omgevingsvisie.

Bestemmingsplannen

Bestemmingsplannen die het Natura 2000-gebied betreffen mogen niet in strijd zijn met de Wet natuurbescherming. Een bestemmingsplan wordt door middel van een plantoets getoetst aan deze wet. Dit betekent echter niet dat alles binnen het bestemmingsplan vervolgens is toegestaan zonder Wet natuurbescherming-vergunning. Een bestemmingsplan heeft hiervoor vaak onvoldoende detailniveau. De plantoets vervangt de vergunningplicht dus niet. Als de plantoets een passende beoordeling bevat, kan die beoordeling eventueel wel gebruikt worden in een eventuele vergunningprocedure. Een voorbeeld: volgens een bestemmingsplan mag weliswaar een stal worden gebouwd, maar voor de Wet natuurbescherming is het daarnaast van belang hoe groot de stal is en welk type stal het is. Dit wordt projectgewijs getoetst aan de Wet natuurbescherming.

De Eilandspolder ligt binnen de gemeente Alkmaar. De toegekende bestemmingen en de feitelijke bescherming van het natuurgebied zijn vastgelegd in enkele bestemmingsplannen (zie www.ruimtelijkeplannen.nl of planviewer.nl). Als de Omgevingswet in werking treedt, zullen de bestemmingsplannen vervangen worden door één omgevingsplan.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland. Het NNN levert, samen met het Natura 2000-netwerk, een bijdrage aan het behoud en de versterking van de biodiversiteit in Nederland. GS zijn verantwoordelijk voor de realisatie van het NNN in de provincie Noord-Holland. Dit doen zij samen met natuurbeherende organisaties, agrariërs, gemeenten en waterschappen. De Nederlandse Natura 2000-gebieden liggen vrijwel geheel binnen het NNN. Het Natura 2000-gebied Eilandspolder maakt geheel deel uit van het NNN (zie bijlage 1.1). Voor elk gebied zijn NNN-doelen geformuleerd in de vorm van beheertypen. De beheertypen van het NNN zijn te vertalen in de habitattypen en leefgebieden voor soorten van Natura 2000. In bijlage 2.1 is een vertaaltabel voor beheertypen en habitattypen opgenomen. De realisatie van het NNN en de daarvoor beschikbare instrumenten en financiële middelen leveren een belangrijke bijdrage aan de bescherming van de Natura 2000-doelen. In de alinea over het Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer (SNL) wordt hier verder op ingegaan.

Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer (SNL)

In het kader van het SNL maakt de provincie jaarlijks een Natuurbeheerplan (NBP), waarin staat waar welk soort natuurbeheer wordt gevraagd (beheertypenkaart) of welke ontwikkeling gewenst is (ambitiekaart).

Het SNL kent twee voor Natura 2000 belangrijke uitvoeringsregelingen.

Op grond van de Uitvoeringsregeling Natuur en Landschapsbeheer (SVNL) kunnen agrariërs die landbouwgrond met natuurwaarden beheren en natuurbeheerders daar een vergoeding voor krijgen, conform de beheertypenkaart. Op grond van de Uitvoeringsregeling kwaliteitsimpuls natuur- en landschapsbeheer (SKNL) kan subsidie worden aangevraagd voor functieverandering en voor kwaliteitsverbeteringsmaatregelen conform de ambitiekaart.

In een openstellingsbesluit bepaalt de provincie jaarlijks hoeveel budget voor vergoeding van welk beheer beschikbaar wordt gesteld. Het NBP is afgestemd op het Natura 2000-beheerplan; de beheertypenkaart en de ambitiekaart uit het NBP geven invulling aan de beheermaatregelen die gevraagd worden vanuit de Natura 2000-doelen. Bijlage 1.1 geeft de beheertype- en de ambitiekaart uit het NBP 2016 voor Eilandspolder weer.

Masterplan biodiversiteit

Het Masterplan biodiversiteit richt zich op het herstel en de versterking van de biodiversiteit. Er is geprobeerd om compleet te zijn in alle activiteiten, projecten en programma's die de provincie wil gaan uitvoeren of al uitvoert ter versterking van de biodiversiteit.

Een van de thema's is het versterken van de biodiversiteit in de natuurgebieden. Hierbij is een aantal ambities vastgelegd, waaronder: optimalisatie van het beheer van natuurgebieden, verzachten van de effecten van een hoge recreatiedruk op bijzondere natuurgebieden en het vergroten van het bereiken van de doelen in Natura 2000-gebieden. Bij dit laatste is het bijvoorbeeld van belang dat de waterkwaliteit, waterkwantiteit en bodemkwaliteit verbeteren. Ook het bestrijden van invasieve exoten is nodig.

Het Masterplan besteedt daarnaast aandacht aan monitoring. Het zet in op de optimalisatie van de werkwijze bij de monitoring voor het SNL en Natura 2000.

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming beschermt niet alleen Natura 2000-gebieden, maar in hoofdstuk 3 van de wet zijn ook regels opgenomen voor de bescherming van in het wild levende dier- en plantsoorten. De bescherming van soorten is niet beperkt tot specifieke gebieden en daarom in beginsel overal van toepassing, dus ook in Eilandspolder. In bepaalde gevallen kan een ontheffing worden verleend om van deze bescherming af te wijken. In een dergelijke ontheffing zijn voorschriften opgenomen. Het verlenen van ontheffingen wordt namens Gedeputeerde Staten van Noord-Holland door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (ODNHN) uitgevoerd.

Kaderrichtlijn Water

De Kaderrichtlijn Water (KRW) is een Europese richtlijn op basis waarvan de lidstaten ervoor moeten zorgen dat de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in 2027 op orde is. Hiertoe zijn stroomgebiedbeheerplannen opgesteld, waarin per KRW-waterlichaam doelen en maatregelen zijn beschreven. Uitvoering hiervan is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gebiedspartijen. De KRW bevat een register met beschermde gebieden. Hieronder vallen ook de Natura 2000-gebieden. Voor deze gebieden kunnen specifieke, aanvullende maatregelen worden opgenomen in de stroomgebiedbeheerplannen. Voor Eilandspolder zijn met name bepaalde condities nodig voor het duurzaam in stand houden van het veenmosrietland. De overige functies en de aanwezige natuurlijke achtergrondbelasting van nutriënten zorgen voor beperkingen in de mogelijkheden om de ecologische waterkwaliteit significant te verbeteren. De KRW-doelen zijn hierop inmiddels aangepast, dat wil zeggen dat de ambities verlaagd zijn gezien de omstandigheden. Uiteraard moeten de Natura 2000-doelen wel behaald worden.

Het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022 – 2027 is vastgesteld op 31 januari 2022 door Provinciale Staten van Noord-Holland. In dit programma wordt onder andere uitvoering gegeven aan de Kaderrichtlijn Water. De rol van de provincie betreft vooral de ecologische waterkwaliteit. Zo stelt de provincie, op voorstel van de waterschappen, de ecologische KRW-doelen vast van de regionale oppervlaktewaterlichamen.

Het Regionaal Waterprogramma is in beginsel alleen voor de provincie bindend. Enige uitzonderingen zijn de ecologische KRW-doelen van de oppervlaktewaterlichamen, die bindend zijn voor de waterschappen.

Stiltegebieden

Het gehele Natura 2000-gebied Eilandspolder is aangewezen als stiltegebied. In een stiltegebied is het verboden om

toestellen te gebruiken waardoor de ervaring van natuurlijk geluid wordt verstoord. In stiltegebieden gelden de volgende regels:

- een algemene zorgplicht om de stilte niet te verstoren;
- een richtwaarde van 35 dB(A) LAeq,24h voor het maximaal toelaatbare geluidsniveau op 50 m van de bron (bij een LAeq,24h worden alle geluidsniveaus over de periode van een etmaal gemiddeld);
- een verbod voor een aantal geluidproducerende activiteiten. Voor een aantal activiteiten zoals normale agrarische activiteiten, beheer en onderhoud en schadebestrijding geldt een vrijstelling.

De regels voor stiltegebieden zijn opgenomen in de Omgevingsverordening van de provincie Noord-Holland.

2.4.2 Plannen, projecten en onderzoeken

Beheerplan Eilandspolder-West (Landschap Noord-Holland, 2006)

In het beheerplan westelijke Eilandspolder geeft Landschap Noord Holland haar visie op de gewenste ontwikkelingen in het westelijk deel van de Eilandspolder. Tevens worden de doelstellingen voor het terreinbeheer bepaald. Voor dit beheerplan zijn de Natura 2000-doelen als uitgangspunt meegenomen. Het beheerplan Eilandspolder-West ondersteunt het Natura 2000-beheerplan. Het beheerplan omvat de bezittingen van Landschap Noord-Holland. Dit beheerplan is ongewijzigd verlengd tot 2024.

Beheerplan Schermereiland 2019-2031 (Staatsbosbeheer, 2019)

De Eilandspolder maakt onderdeel uit van de Staatsbosbeheer planeenheid Schermereiland. Voor deze eenheid heeft Staatsbosbeheer een beheerplan opgesteld. Hierin staan ambities, doelen en een maatregelenplanning.

Het landschappelijk streefbeeld voor Schermereiland is een open veenweidegebied.

Ten behoeve van het abiotische herstel streeft Staatsbosbeheer naar een natuurlijk oppervlaktewaterpeilverloop.

Staatsbosbeheer heeft vier biotische hoofddoelstellingen voor de Eilandspolder:

1. Optimaal leefgebied voor een levensvatbare weidevogel populatie
2. Foerageer- en rustgebied voor wintergasten
3. Handhaving en ontwikkeling van verlandingsvegetaties
4. Ontwikkeling en handhaving van leefgebied en verbindingzones voor de noordse woelmuis, waterspitsmuis en dwergmuis

Rapport 'naar een beheerplan voor Eilandspolder-Oost als Natura 2000-gebied' (Alterra, 2010)

Om een constructieve bijdrage te leveren aan de discussies rond het Natura 2000-beheerplan heeft de Stichting Open Polders aan de Wetenschapswinkel Wageningen UR gevraagd een rapport op te stellen over de belangrijkste zaken waar het beheerplan op zou moeten ingaan, gelet op de soorten en habitattypen waarvoor Eilandspolder-Oost is aangewezen. Het doel van het onderzoek is het ontsluiten van ecologische kennis en ervaring over de te beschermen soorten en habitattypen (de Natura 2000-doelen) en de eisen die zij stellen aan inrichting en beheer van het gebied. Het rapport is als een informatiebron gebruikt voor dit beheerplan en bevat nuttige adviezen voor het beheer op perceelsniveau.

UITWERKING NATURA 2000-DOELEN

De Natura 2000-doelen (de ‘instandhoudingsdoelstellingen’) voor Eilandspolder zijn vastgelegd in het Aanwijzingsbesluit voor Eilandspolder. In Eilandspolder gelden uitsluitend behoudsdoelen en geen uitbreidingsdoel. In dit hoofdstuk worden deze doelen uitgewerkt. Om de doelen te kunnen bereiken, is het in beginsel nodig aan de ecologische vereisten van de habitattypen en leefgebieden van soorten te voldoen.

Deze ecologische vereisten zijn te vertalen in water-, milieu- en ruimtelijke condities en zijn in dit hoofdstuk weergegeven. De vereisten zijn ontleend aan de landelijk opgestelde profielformules, tenzij anders is vermeld.

Als de huidige situatie in dit gebied niet ongunstig is en er geen aanwijzingen zijn- bijvoorbeeld negatieve trendgegevens- dat de situatie zal verslechteren, dan is het niet altijd nodig om aan de algemeen geldende vereisten te voldoen.

Uit de beschrijving van de huidige situatie, en trends, in combinatie met de ecologische vereisten, blijkt of er in de huidige situatie knelpunten zijn die kunnen zorgen dat de doelen niet worden gehaald. Wanneer dit het geval is zijn maatregelen nodig. Deze worden in hoofdstuk 4 uitgewerkt. De meeste gegevens over het voorkomen van soorten en habitattypen zijn ontleend aan de Natura 2000 Atlas Laag Holland (2016), die Landschap Noord-Holland in opdracht van de provincie heeft samengesteld.

In de evaluatie van het Natura 2000-beheerplan is vaak recentere informatie te vinden over de staat van instandhouding (Van Dijk et al., 2021).

3.1 Kernopgaven en instandhoudingsdoelstellingen

De kernopgaven vormen de grondslag voor de instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen en soorten. In tabel 3.1 zijn de kernopgaven voor Eilandspolder weergegeven.

De instandhoudingsdoelstellingen geven per soort of habitatype aan of de huidige situatie behouden dient te blijven, dan wel verbeterd of uitgebreid moet worden. Voor de Eilandspolder gaat het steeds om behoud van de huidige situatie. Alle soorten en habitattypen hebben een eigen H(abitatrichtlijn)- of A (Vogelrichtlijn) code.

De definitie van de kwaliteit van habitattypen vindt plaats volgens een algemeen geldende methode, die gebruik maakt van de aanwezigheid van vegetatietypen en soms ook ‘typische soorten’ (definitietabel en profielformules, zie www.natura2000.nl).

De instandhoudingsdoelstellingen voor vogels gelden voor het gebied dat is aangewezen op grond van de Vogelrichtlijn (het hele gebied); de overige instandhoudingsdoelstellingen gelden alleen voor het gebied dat is aangewezen op grond van de Habitatrichtlijn, te weten Eilandspolder-Oost (zie fig. 1).

Tabel 3.1 Kernopgaven voor Eilandspolder

Kernopgave	Instandhoudingsdoelstelling
Opgave landschappelijke samenhang en interne compleetheid (Meren en moerassen)	Behoud en herstel van samenhang tussen slaapplekken en foerageergebieden in het bijzonder voor graslandvogels. Herstel van mozaïek van verlandingsstadia en herstel van gradiënt watertypen.
Compleetheid in ruimte en tijd	Alle successiestadia laagveenverlanding in ruimte en tijd vertegenwoordigd: Veenmosrietlanden, in samenstelling met gemeenschappen van open water.
Plas-dras situaties	Plas-dras situaties voor Smienten en Noordse woelmuis.

3.2 Habitattypen

De meest recente gegevens zijn beschikbaar op www.ndvh.nl (Nationale Databank Vegetatie- en habitatkarteringen).

3.2.1 Ruigten en zomen (subtype b, Harig wilgenroosje)

Instandhoudingsdoelstelling

Behoud oppervlakte en kwaliteit.

Huidige situatie in omvang en kwaliteit

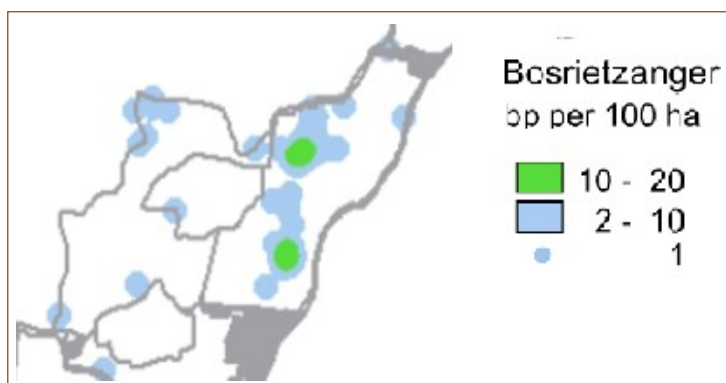
Ruigten en zomen (code H6430B) van goede kwaliteit, met typische brakke soorten als heemst en echt lepelblad, komen niet in de Eilandspolder voor. De moerasmelkdistel, een algemene soort, komt wél regelmatig voor, maar alleen bij het voorkomen van niet-algemene soorten is de kwaliteit als goed te beoordelen. Er zijn maar enkele plekken in de Eilandspolder waar moerasmelkdistel wordt vergezeld door niet-algemene soorten. Deze zijn als goed te bestempelen. Doorgaans ontbreken niet-algemene soorten. Het overgrote deel van de ruigten en zomen kent nu een matige kwaliteit (zie fig. 3.2).

Er komen drie typische soorten voor, in een redelijke verspreiding:

Tabel 3.2 Aanwezige typische soorten ruigten en zomen

Soort	Voorkomen
Moerasmelkdistel	Constante soort in ruigten en zomen
Bosrietzanger	Zie fig. 3.1; in 2021 waren er circa 40 territoria van bosrietzangers (persoonlijke mededeling Platform Zaanse veenweidegebieden)
Dwergmuis	Regelmatig

Fig. 3.1 Verspreiding Bosrietzanger Eilandspolder (Van 't Veer, 2009)

Trend

Zoete soortenarme natte ruigten zoals die in de Eilandspolder voorkomen, staan niet onder druk. De trend, zowel landelijk als in de Eilandspolder, is stabiel.

Ecologische vereisten

In tabel 3.3 staan de vereisten voor dit habitattype, in vergelijking tot de huidige situatie.

Tabel 3.3 Huidige en gewenste situatie voor Ruigten en zomen (zonder brakke soorten)

Kenmerk	Huidige Situatie	Gewenste Situatie
Waterkwaliteit	Voedselrijk	Matig voedselrijk – voedselrijk
Peilbeheer	Strak	Flexibel
Inundaties	Geen	Aantal keer per jaar
pH	8,0-8,4 ¹	6-8
Stikstofdepositie	Ca 1280 mol N.ha.jr	< KDW 2.400 mol N.ha.jr

¹ Bron: H. van Dam, N.G. Jaarsma & S. van Dam (2020). Doelen op maat. 4.9 - Systeemanalyses Laag Holland. Herman van Dam, Adviseur Water en Natuur, Amsterdam. Rapport 1308-4-9 / Nico Jaarsma, Aquatische Ecologie & Fotografie, Den Hoorn, Rapport HvD 01-9. 308p.

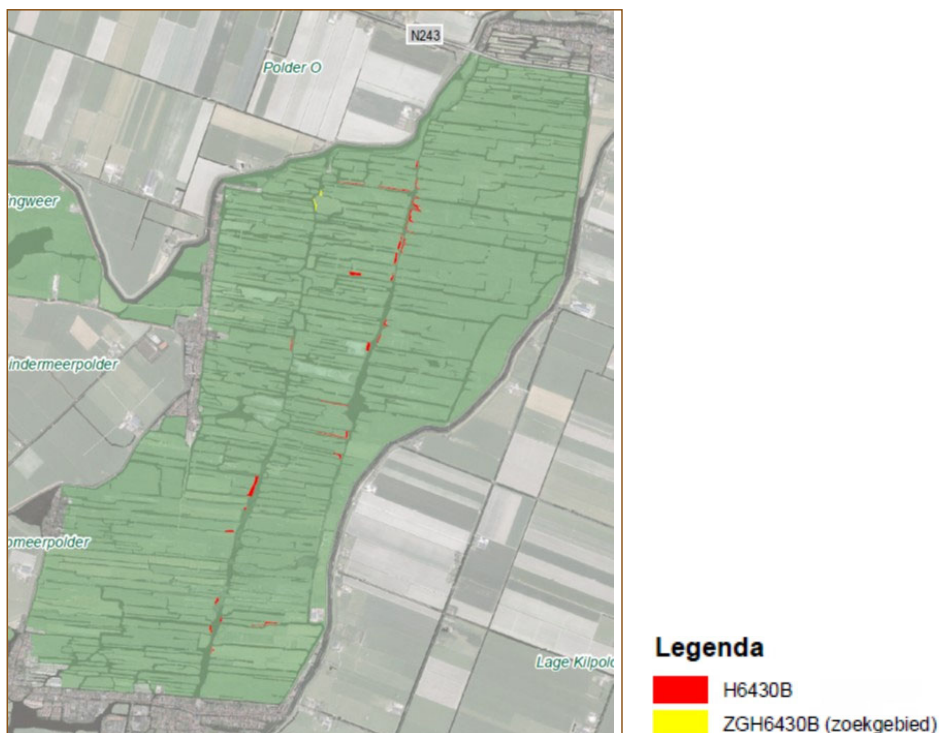
Knelpunten

Door het strakke peil treden geen overstromingen op. Overstroming speelt een belangrijke rol in de verspreiding van zaden maar ook in de afvoer van vegetatieresten en het open houden van de vegetatie door golfslag. Door overstroming wordt dominantie van ruigtekruiden als grote brandnetel en kleeftkruid voorkomen (Van 't Veer et al., 2009). Echter door het bestaande beheer van de ruigten, wordt dominantie van deze ongewenste soorten ook voorkomen. Gelet hierop zijn er voor ruigten en zomen geen knelpunten.

Uitwerking instandhoudingsdoelstelling in omvang en ruimte en tijd

Ruigten en zomen	Omvang	Ruimte	Tijd	Maatregelen nodig?
Behoud omvang matige kwaliteit	1,22 ha	Fig. 3.2	Doel wordt al gehaald	nee

Fig. 3.2 Voorkomen ruigten en zomen (matige kwaliteit) in Eilandspolder-Oost (Atlas, 2016)

3.2.2 Veenmosrietland

Instandhoudingsdoelstelling

Behoud oppervlakte en behoud kwaliteit.

Huidige situatie in omvang en kwaliteit

Veenmosrietland (code H7140B) is een tijdelijk stadium in de verlandingsreeks en kent daardoor een natuurlijke variatie in oppervlakte en kwaliteit. Op de eerste habitattypkaart was 0,21 ha aan veenmosrietland aanwezig (zie fig. 3.3). Op grond van de vegetatiekenmerken is het te beschouwen als van goede kwaliteit.

Er komen zes typische soorten voor:

Tabel 3.4 Aanwezige typische soorten veenmosrietland (uit: Atlas, 2016 en persoonlijke mededelingen A.J. Rossenaar en Platform Zaanse Veenweidegebieden)

Soort	Voorkomen
Veenmosgrauwkop	onbekend
Kamvaren	toename
Ronde zonnedauw	toename
Heemst	onbekend
Watersnip	onbekend
Broos vuurzwammetje / Veenmosvuurzwammetje	ongeveer 2.000 exemplaren

Trends

Landelijke trend

Veenmosrietland is in ons land in de loop van de twintigste eeuw sterk achteruitgegaan door verzuring, verdroging, eutrofiëring, verbossing en verzoeting. Verbossing treedt spontaan op wanneer het maaibeheer wordt gestaakt. In de periode 1994-2004 is het areaal bos in de laagveengebieden toegenomen en zijn veel perceelskernen van veenmosrietlanden veranderd in de richting van verdere dominantie door zuurminnende plantensoorten.

Lokale trend

In de Eilandspolder-Oost is het kleine oppervlak veenmosrietland vooral het gevolg van niet adequaat beheer: sinds 1999 is veel oppervlak veenmosrietland verdwenen of omgezet in moerasruigten. Hierdoor is het aanwezige oppervlak sterk afgenomen tot kleine plekken met veenmosrietland. Echter vanaf 2009 tot 2022 is met hulp van vrijwilligers veel extra maaibeheer uitgevoerd op kansrijke plekken, waardoor de oppervlakte is toegenomen van 0,21 ha naar 2,2 ha. Ook het afschermen voor vee is hierbij van belang geweest. Het blijkt mogelijk de oppervlakte veenmosrietland door uitgevoerd adequaat beheer aanmerkelijk te vergroten. Er worden nu nog delen gemaaid die zich waarschijnlijk in de nabije toekomst ook in de richting van veenmosrietland ontwikkelen.

Ecologische vereisten

Omdat veenmosrietland een tijdelijk successiestadium is, zullen de bestaande veenmosrietlanden zonder maatregelen uiteindelijk altijd verdwijnen. Voor behoud van het huidige areaal is het daarom noodzakelijk dat op een andere locatie uit nieuwe verlandingen weer veenmosrietlanden ontstaan. Voor behoud van veenmosrietland zijn daarom zowel de ecologische vereisten voor bestaande veenmosrietlanden (**tabel 3.5**) als die voor nieuwe verlanding uit open water (**tabel 3.6**) van belang.

Tabel 3.5 Ecologische vereisten voor bestaande veenmosrietlanden

Factor	Huidige situatie	Gewenste situatie
Zuurgraad	Onbekend	Ondergrond pH 5,5-7,5; bovengrond pH < 4,5 (pH daalt naarmate invloed van regenwater stijgt)
Oppervlaktewaterpeil	Strak peil	Natuurlijke fluctuaties maar geen overstromingen
Vochttoestand	's Winters inrunderend – zeer vochtig (5 tot -40 cm maaiveld)	Zeer nat (-5 tot 10 cm – maaiveld)
Stikstofdepositie	961 mol N.ha.jr ²	KDW 714 mol N.ha.jr
Beheer	Te weinig of onvoldoende op veenmosrietland afgestemd beheer	Voldoende op Veenmosrietland afgestemd beheer

Tabel 3.6 Ecologische vereisten open water voor nieuwe verlandingen in zoete omstandigheden

Factor	Huidige situatie open water*	Benodigd voor nieuwe verlandingen
Ortho-fosfaat	0,15 mg/l (bijlage 2)	Maximaal 0,06 mg/l
Nitraat	0,15-0,9 mg/l (bijlage 2)	Maximaal 0,35 mg/l
Sulfaat	>100 mg/l (bijlage 2)	Maximaal 19 mg /l
Sulfiden	Hoog	Laag
Doorzicht	var. 40-60 cm	Tenminste de helft van de diepte
Zuurgraad	8,0-8,4	pH 6,5-7,5

*Het betreft huidige situatie groot open water; kleine geïsoleerde wateren kunnen afwijken.

Knelpunten

De in **tabel 3.6** genoemde waarden zijn ontleend aan het landelijke profieldocument voor veenmosrietland. Van nature zijn er in Laag Holland redelijk voedselrijke omstandigheden. In het Ilperveld is gebleken dat verlanding in Laag Holland ook kan optreden als niet aan de landelijk geformuleerde criteria wordt voldaan, mits de juiste beheer- en inrichtingsmaatregelen worden genomen. De genoemde waarden hoeven hier dus niet per se te worden bereikt.

In de PAS-gebiedsanalyse Eilandspolder (PAS-gebiedsanalyse Eilandspolder, 2017) worden de knelpunten voor het behoud van het veenmosrietland in Eilandspolder-Oost uitgewerkt in relatie tot de te hoge stikstofdepositie. In het kort gaat het om de combinatie van

- Niet optimale waterkwaliteit

- Een overschrijding van de KDW voor stikstofdepositie tot na 2030
- Geen adequaat beheer.

De analyse concludeert dat het voorkomen van verdere verslechtering van de kwaliteit en behoud van de omvang mogelijk is, onder de voorwaarde dat het reguliere beheer van veenmosrietland goed wordt uitgevoerd en aanvullend vanaf de eerste beheerplanperiode een combinatie van extra beheer- en inrichtingsmaatregelen wordt uitgevoerd. Er vindt vanaf 2009 adequaat beheer voor veenmosrietland plaats, waardoor de verwachting in de PAS-gebiedsanalyse was dat de oppervlakte verder zou toenemen en de kwaliteit zou verbeteren. Vanwege de veel te hoge fosfaatbelasting, die ‘natuurlijke’ jonge verlanding bemoeilijkt, is het daarnaast voor een duurzamere instandhouding van het systeem gewenst om er voor te zorgen dat de waterkwaliteit niet verder verslechtert en zo mogelijk op termijn verbetert.

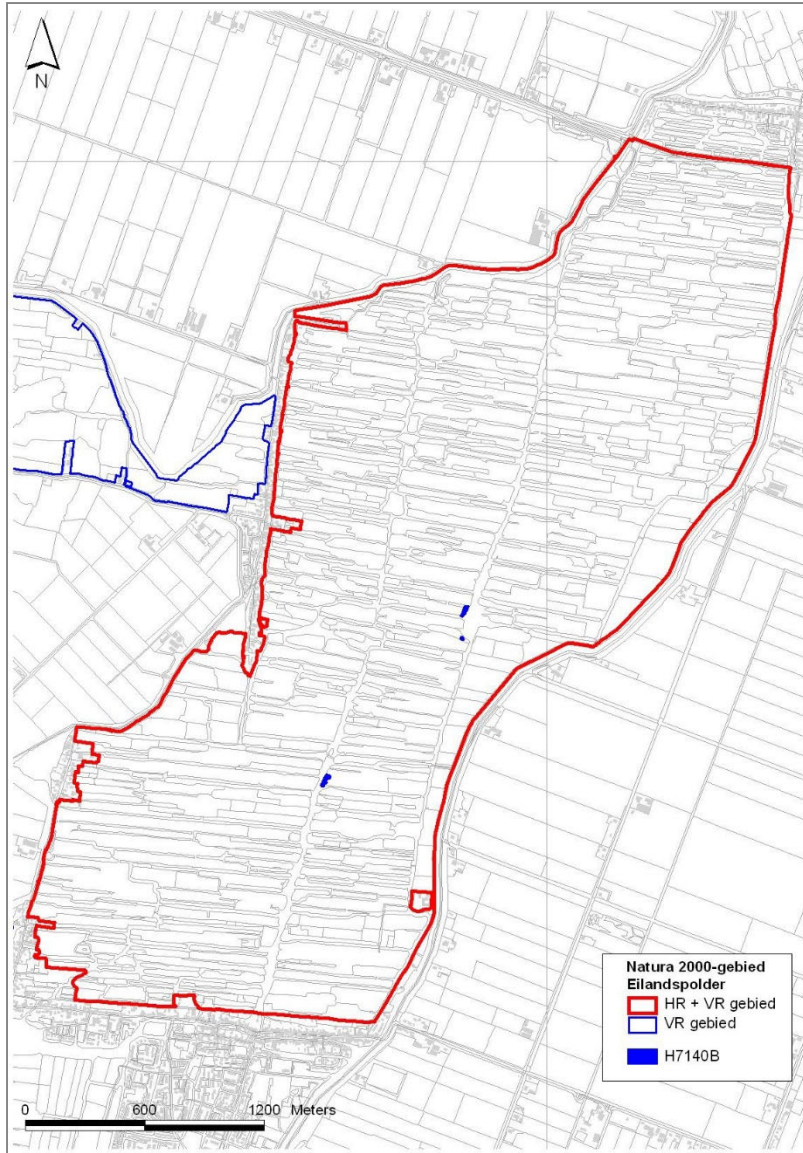
De enorme toename van het aantal ganzen in Laag Holland wordt vaak ook gezien als een knelpunt, vanwege schade door vraat of vertrapping en bemesting. Uit onderzoek in 2012 bleek destijds niet dat ganzen in Eilandspolder bij de toenmalige aantallen een knelpunt vormden voor behoud van het veenmosrietland (Landschap Noord-Holland, 2012).

Uitwerking instandhoudingsdoelstelling in omvang en ruimte en tijd

Veenmosrietlanden	Omvang	Ruimte	Tijd	Maatregelen nodig?
Behoud omvang matige kwaliteit	0,21 ha	Fig. 3.3 (rode locaties)	doel wordt bereikt als maatregelen worden uitgevoerd	Vanaf 1e BP beheer- en inrichtingsmaatregelen nodig ter voorkoming van verslechtering door te hoge stikstofdepositie en verbetering waterkwaliteit gewenst t.b.v. duurzamer behoud.

In **fig. 3.3** staat aangegeven waar zich op dit moment veenmosrietlanden bevinden die behouden moeten worden. De gesignaleerde knelpunten dienen hiertoe opgelost te worden. Hoe dit voor de tweede beheerplanperiode van 6 jaar gebeurt wordt in paragraaf 4.1 uitgewerkt. De beheermaatregelen zullen na de tweede periode weer geëvalueerd worden.

Fig. 3.3 Locaties met veenmosrietland in Eilandspolder-Oost (PAS-gebiedsanalyse Eilandspolder, 2017)

3.3 Leefgebieden van soorten

3.3.1 Bittervoorn

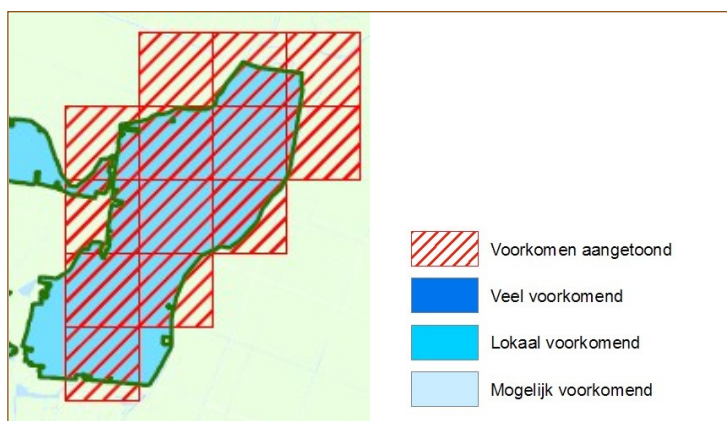
Instandhoudingsdoelstelling

Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied.

Huidige verspreiding en omvang populatie

In de Eilandspolder-Oost komt bittervoorn (code H1134) lokaal voor.

Fig. 3.4 Voorkomen bittervoorn in Eilandspolder-Oost (Atlas, 2016)

Trends

Landelijke trend

De verspreiding van de soort in ons land is niet volledig bekend (zeker in het noorden van het land). Het is zeer waarschijnlijk dat de soort tussen 1945 en 1970 achteruitging in Noord-Holland en Noordwest-Overijssel. Het vermoeden bestaat dat het Nederlandse verspreidingsgebied van de bittervoorn in de loop van de twintigste eeuw met 25% is afgenomen.

Lokale trend

Gedurende de periode 1997-2006 is de bittervoorn in de Eilandspolder lokaal aangetroffen (Landschap Noord-Holland, 2010). In de Eilandspolder-West (niet aangewezen voor deze soort) is de bittervoorn ook in 2009 nog lokaal aangetroffen. Gelet hierop wordt aangenomen dat de bittervoorn ook in het oostelijk deel nog lokaal voorkomt, maar meetgegevens daarover zijn niet beschikbaar.

Ecologische vereisten leefgebied

De bittervoorn wordt aangetroffen in stilstaand of langzaam stromend, helder, relatief ondiep water van sloten, plassen en vijvers met een rijke onderwatervegetatie en een doorgaans niet al te weke bodem. De onderwatervegetatie biedt de jonge vissen een veilige beschutting. In stromend en dieper water kan de vis in de oeverzone worden aangetroffen. Van nature komt de soort voor in overstromingsvlaktes van rivieren, maar in ons land heeft de soort tegenwoordig haar zwaartepunt in de sloten en plassen van het laagveencultuurlandschap. Voor de voortplanting heeft de bittervoorn grote zoetwatermossels nodig waarin de eieren worden gelegd. Versnippering van het leefgebied heeft een negatief effect op de bittervoorn.

Huidige verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied

In het gebied bevinden zich veel kleine watergangen met grillige oevers en gevarieerde oevervegetatie. Mede gezien de verspreiding van de soort wordt de kwaliteit van het leefgebied als lokaal van goede kwaliteit beoordeeld.

Knelpunten

Gelet op de naar verwachting stabiele trend, de spreiding in het voorkomen en de lokale aanwezigheid van goed leefgebied wordt geconcludeerd dat de huidige situatie volstaat voor het halen van de instandhoudingsdoelstelling. Het leefgebied van de bittervoorn is in Eilandspolder niet gevoelig voor stikstofdepositie (PAS-gebiedsanalyse Eilandspolder, 2017).

Er zijn voor de soort geen knelpunten te benoemen.

Uitwerking instandhoudingsdoelstelling in omvang en ruimte en tijd

De huidige situatie dient behouden te blijven. Dit betekent het behoud van de oever- en randzones van de aanwezige plassen, bredere sloten en wettingen.

3.3.2 Kleine modderkruiper

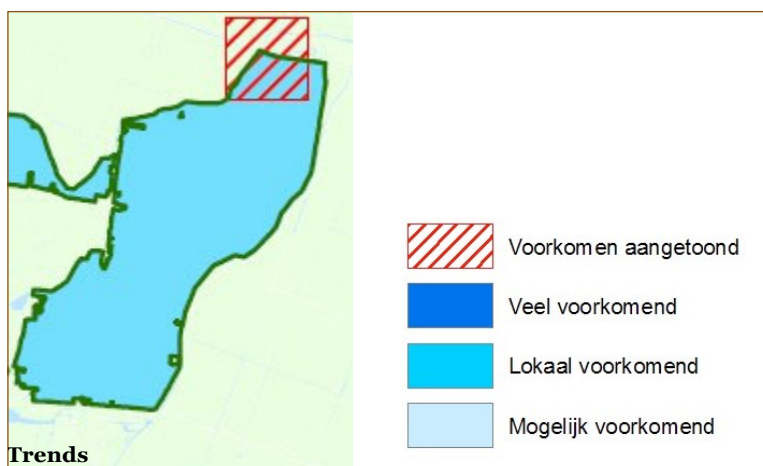
Instandhoudingsdoelstelling

Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied.

Huidige verspreiding en omvang van de populatie

De verspreiding van de kleine modderkruiper (code H1 149) is vermoedelijk onderschat, omdat de soort vrij moeilijk te vangen is. In de Eilandspolder-Oost komt de soort lokaal voor.

Fig. 3.5 Voorkomen kleine modderkruiper in Eilandspolder-Oost (Atlas, 2016)

Landelijke trend

De kleine modderkruiper heeft een ruime verspreiding binnen Nederland en is binnen het verspreidingsgebied vrij algemeen. In het veenweidegebied kan men kleine modderkruipers vooral aantreffen in bredere poldersloten. Over eventuele voor- of achteruitgang van aantallen of de verspreiding van kleine modderkruipers is weinig bekend.

Lokale trend

Gedurende de periode van 1997-2006 is de kleine modderkruiper lokaal aangetroffen in de Eilandspolder-Oost (Landschap Noord-Holland, 2010). Nieuwere gegevens ontbreken.

Ecologische vereisten leefgebied

De kleine modderkruiper heeft helder zoet water nodig met waterplanten. Kleine modderkruipers worden aangetroffen in sloten, beken, rivierarmen en meren. Stilstaande en langzaam stromende wateren vormen de ideale biotopen. De kleine modderkruiper is aangepast aan een leven op en in de bodem. Ook is de kleine modderkruiper in staat om gebruik te maken van darmademhaling. Daardoor kunnen deze vissen in zuurstofarme situaties overleven. Vooral de watergangen met een niet te dikke baggerlaag, die regelmatig worden gebaggerd, zijn een kwalitatief goed leefgebied voor de soort.

Huidige verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied

Voor de watergangen met een niet te dikke baggerlaag, in combinatie met oever- en watervegetatie, zijn een kwalitatief goed leefgebied voor de soort. Deze leefgebieden van goede kwaliteit zijn lokaal in het Natura 2000-gebied aanwezig.

Knelpunten

Gelet op de stabiele trend, de spreiding in het voorkomen en de lokale aanwezigheid van goed leefgebied wordt geconcludeerd dat de huidige situatie volstaat voor het halen van de instandhoudingsdoelstelling. Het leefgebied ondervindt in Eilandspolder geen negatief effect van de te hoge stikstofdepositie (PAS-gebiedsanalyse Eilandspolder, 2017). Er zijn geen knelpunten.

Uitwerking instandhoudingsdoelstelling in omvang en ruimte en tijd

De huidige situatie dient behouden te blijven. Dit houdt in het behoud van bredere watergangen met oever- en watervegetatie, die regelmatig worden gebaggerd. Aanvullende maatregelen zijn niet nodig.

3.3.3 Noordse woelmuis

Instandhoudingsdoelstelling

Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied.

Huidige verspreiding en omvang van de populatie

Het gebied is van bijzonder belang voor de noordse woelmuis (code H1340), die landelijk in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeert. De soort komt hier in een groot deel van het gebied voor (zie **fig. 3.6**).

Fig. 3.6 Leefgebied en voorkomen noordse woelmuis (Atlas, 2016)

Trends

Landelijke trend

Voor heel Nederland is een achteruitgang van de noordse woelmuis in de periode 1989-1996 ten opzichte van de periode 1946-1969 op basis van de verspreiding in 5x5 km-hokken vastgesteld op 24 %. Over de periode 1994-2007 lijkt de situatie voor de noordse woelmuispopulatie stabiel, behalve in het Deltagebied, waar een afname is geconstateerd.

Lokale trend

Er zijn van deze soort geen lokale trendgegevens bekend.

Ecologische vereisten leefgebied

De belangrijkste vereiste voor het leefgebied is de combinatie van natte en droge leefgebieden (moeras, veenmosrietland, vochtig weidevogelgrasland) en het ontbreken van de concurrerende soorten aarmuis en veldmuis. Het voorkomen van de noordse woelmuis wordt in Nederland beïnvloed door concurrentie van deze soorten. De veldmuis beperkt zich tot droge grasvegetaties, de aarmuis tot iets verdrogende riet- en ruigtevegetaties. Als deze beide soorten aanwezig zijn, beperkt de noordse woelmuis zich tot de echt natte en incidenteel overstromde riet- en ruigtevegetaties en graslanden.

In sommige gebieden (de Oude Venen, Nieuwkoopse Plassen en de Biesbosch) handhaaft de noordse woelmuis zich ondanks de nabijheid van de veldmuis en/of de aarmuis. Dit is met name het geval in habitats die regelmatig overstromen of ('s winters) hoge waterstanden kennen. De noordse woelmuis lijkt goed in staat te overleven in zulke habitats. Als voldoende natte leefgebieden aanwezig zijn, is bedreiging door concurrentie minimaal (La Haye et al., 2008).

Het vergroten van het oppervlak leefgebied en het verbinden van lokale populaties biedt betere garanties voor een duurzame instandhouding van de soort (Van Apeldoorn et al., 2010). Dit blijkt ook uit een onderzoek naar concurrentie bij de noordse woelmuis in het Ilperveld (Van Straaten, 2008). Uit dit onderzoek blijkt voorts dat daar zelfs in een door dammen goed ontsloten gebied geen goede veldmuispopulatie tot ontwikkeling kan komen, zelfs niet in de drogere delen. Vermoedelijk komt dit door de dominerende natte omstandigheden van het onderzoeksgebied en omgeving.

Huidige omvang, spreiding en kwaliteit van het leefgebied

De natte rietlanden, ruigten, veenmosrietlanden en weidevogelgraslanden garanderen een uitstekend leefgebied. In fig.3.6 is dit leefgebied aangegeven. De soort komt ook daarbuiten voor.

Knelpunten

Aardmuis en veldmuis komen in het Natura 2000-gebied sporadisch voor. Ze lijken geen bedreiging voor de noordse woelmuis te zijn, vanwege het zeer natte karakter van het gebied. Toch blijft voorzichtigheid geboden als het gaat om nieuwe ontsluitingen.

Er zijn geen effecten te verwachten van de huidige stikstofdepositie (PAS-gebiedsanalyse Eilandspolder, 2017). De populatie in de Eilandspolder is echter wel geïsoleerd van andere populaties. Het is wenselijk om verbindingen met populaties in de omgeving aan te leggen.

Uitwerking instandhoudingsdoelstelling in omvang en ruimte en tijd

Het huidige leefgebied dient behouden te blijven. Het is daartoe nodig het huidige natuurbeheer van moeras, veenmosrietland en vochtig weidevogelgrasland niet ingrijpend te wijzigen.

Aanvullende maatregelen zijn niet nodig. In het kader van het NNN worden natte verbindingen aangelegd tussen de Eilandspolder, de Mijzenpolder en het Wormer- en Jisperveld (www.noord-holland.nl). Hierdoor worden drie gebieden met noordse woelmuizen met elkaar verbonden; dit zorgt voor een duurzamer behoud van de populatie in de Eilandspolder.

3.3.4 Rietzanger (broedvogel)

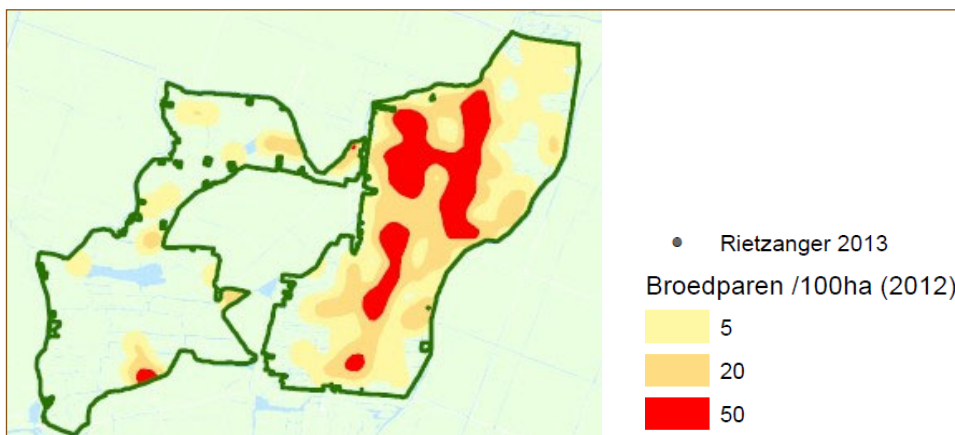
Instandhoudingsdoelstelling

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor een populatie van 230 paar.

Huidige verspreiding en omvang populatie

Het aantal broedparen van de rietzanger (code A0295) in 2009 was 219; in 2013 was dat 149 (Atlas, 2016). De soort is verspreid over het gebied aanwezig (zie *fig. 3.7*).

Fig. 3.7 Broeddichtheid rietzanger 2013 (Atlas, 2016)

Trends

Landelijke trend

De Nederlandse populatie van de rietzanger laat sinds 1981 (1981-2003) een matige toename zien. Ook over de periode 1994-2003 vertoont de landelijke trend een matige toename. Door slechte omstandigheden in de overwintergebieden kan een tijdelijke afname in de populatie optreden.

Lokale trend

De soort is sinds 1989 duidelijk in aantal toegenomen, maar na 2009 weer afgenomen. Door slechte omstandigheden in de overwintergebieden kan een tijdelijke afname in de populatie optreden (Landschap Noord-Holland, 2010). De trend wordt als 'stabiel' beoordeeld (Atlas, 2016).

Ecologische vereisten leefgebied

Geschikte broed- en foerageergebieden voor de rietzanger zijn veenmosrietlanden, grote zeggen, vochtige ruigten, hooiland (dotter, koekoeksbloem) en verruigd rietland. De soort kan echter ook broeden in een smalle rietkraag of ruige greppel. De soort broedt en foerageert nauwelijks in waterriet (Alterra, 2003).

Huidige omvang en kwaliteit leefgebied

De kwaliteit van het leefgebied is goed: grote (2- 5 ha) en kleine (50 tot 100 m²) overjarige rietlanden en zoomvormende ruigten langs meren en brede vaarten, en met riet dichtgegroeide graslanden (Landschap Noord-Holland, 2010). Het voldoet aan de ecologische vereisten voor een populatie van 230 paar.

Knelpunten

Mede gelet op de over een langere periode stabiele trend zijn er nu geen knelpunten. Het leefgebied ondervindt in Eilandspolder geen negatief effect van de huidige stikstofdepositie (PAS-gebiedsanalyse Eilandspolder, 2017).

Uitwerking instandhoudingsdoelstelling in omvang en ruimte en tijd

De huidige situatie dient behouden te blijven. Dat betekent dat het huidige natuurbeheer van moeras, veenmosrietland en vochtig hooiland niet ingrijpend gewijzigd mag worden. Er zijn geen aanvullende maatregelen nodig.

3.3.5 Smient (niet broedvogel)

Instandhoudingsdoelstelling

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor 7000 vogels (seizoensgemiddelde). De aanwijzing heeft alleen betrekking op de trekvogels.

Huidige omvang en verspreiding populatie

De smient (code A050) is voornamelijk in de winter in het Natura 2000-gebied aanwezig. Overdag worden foeragerende smienten vooral in de centrale delen van de polders aangetroffen, maar 's nachts worden ook percelen dichterbij wegen en bebouwing bezocht (Landschap Noord-Holland, 2010). *Fig. 3.8* geeft de verspreiding in 2011/2012 weer. Het seizoensgemiddelde bedroeg in 2012/2013 4793 vogels.

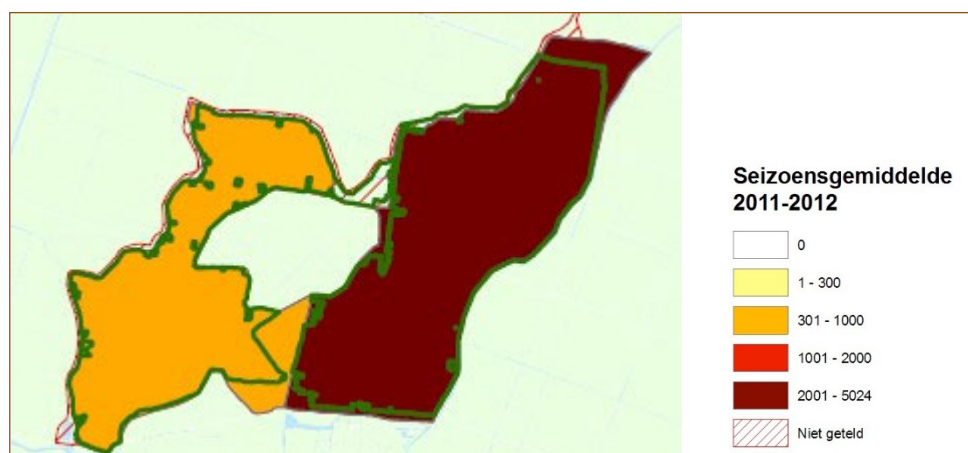
Trends

Zowel landelijk als lokaal is de soort in de jaren tachtig toegenomen, sinds midden jaren negentig weer iets afgenomen. In dit gebied is de soort in het seizoen 2009/2010 zelfs gehalveerd, maar daarna weer toegenomen. Onderstaand zijn de seizoensgemiddelden in het Natura 2000-gebied weergegeven. De trend wordt als 'stabiel' beoordeeld.

Tabel 3.6. seizoensgemiddelden smient 2004-2013 (Atlas, 2016)

Smient	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13
Seizoensgemiddelde	5317	5939	5140	5877	5173	2690	3777	5672	4793

Fig. 3.8 seizoensgemiddelde smient (Atlas, 2016)

Ecologische vereisten leefgebied

De smient is voornamelijk in de winter aanwezig. Smienten gebruiken de graslanden als foerageergebied en het open water om te rusten.

Smienten zijn planteneters die op een grote verscheidenheid aan planten, zaden en wortels kunnen foerageren. De smient heeft een voorkeur voor eiwitrijke en goed verteerbare grassoorten (of jonge scheuten), die hij graag zoekt op vochtige of deels geïnundeerde graslanden (in verband met frequente drinkvluchten).

Smienten zijn gevoelig voor verstoring door recreatie. De mate van verstoring beïnvloedt de keuze van de dagrustplaatsen, maar omdat de soort in het binnenland voornamelijk 's nachts foerageert, hoeft dit niet automatisch tot verlies van voedselgebied te leiden. Extensivering van graslandbeheer en/of betere drainering van natte graslanden werken negatief door in de draagkracht van een gebied. De soort is gevoelig voor eventuele barrières zoals windmolenparken en hoogspanningsleidingen, bij pendelbewegingen tussen voedselterrein en slaappleaats.

Huidige omvang en kwaliteit leefgebied

De open waterrijke vochtige weidevogelgraslanden zijn kwalitatief goede leefgebieden van de smient. De huidige situatie voldoet aan de ecologische vereisten voor 7000 vogels.

Knelpunten

De seizoensgemiddelden liggen onder het instandhoudingsdoel; de oorzaak hiervan is niet de oppervlakte of kwaliteit van het leefgebied in het Natura 2000-gebied. Ook buiten het Natura 2000-gebied is veel geschikt leefgebied voor de smient aanwezig, waardoor veel smienten ook buiten het Natura 2000-gebied foerageren en rusten en daarmee een afname binnen het Natura 2000-gebied veroorzaken. In de huidige situatie is voldoende geschikt leefgebied aanwezig. Het leefgebied ondervindt in Eilandspolder geen negatief effect van de huidige stikstofdepositie (PAS-gebiedsanalyse Eilandspolder, 2017).

Uitwerking instandhoudingsdoelstelling in omvang en ruimte en tijd

De huidige situatie dient behouden te blijven. Dat betekent dat het huidige beheer van het vochtige weidevogelgrasland niet ingrijpend gewijzigd dient te worden. Aanvullende maatregelen zijn niet nodig.

3.3.6 Meerkoet (niet broedvogel)

Instandhoudingsdoelstelling

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor 480 vogels (seizoensgemiddelde).

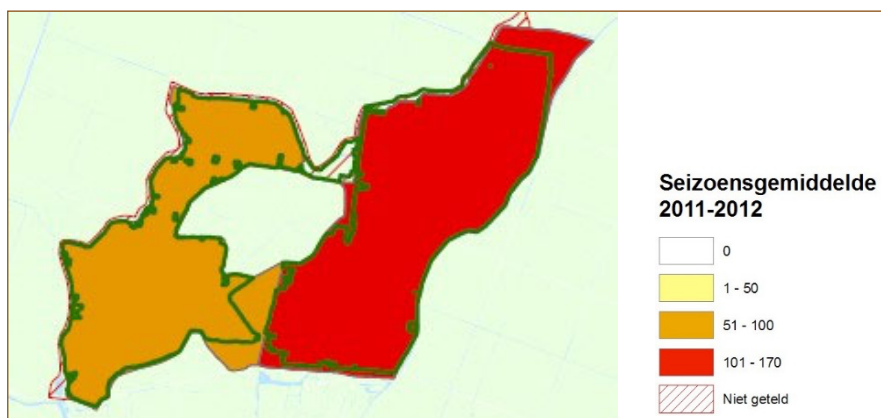
Voor deze soort is het Natura 2000-gebied alleen aangewezen als overwinteringsgebied en rustplaats in de trekperiode.

Huidige situatie in omvang en spreiding van de populatie

De meerkoet (code A125) is jaarrond verspreid over het gebied aan te treffen en broedt ook in het gebied. De meeste vogels komen voor in Eilandspolder-Oost (*fig. 3.9*).

Het seizoensgemiddelde ligt al jaren (ver) onder de 480 vogels.

Fig. 3.9 seizoensgemiddelde meerkoet 2011-2012 (Atlas, 2016)

Trends

Landelijk is de trend stabiel maar binnen het Natura 2000-gebied vertoont het aantalsverloop een fluctuerende, maar sinds 2004 dalende trend. Onderstaand zijn de seizoensgemiddelden in het Natura 2000-gebied weergegeven.

Tabel 3.7 seizoensgemiddelden meerkoet 2004-2013 (Atlas, 2016)

Meerkoet	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13
Seizoensgemiddelde	403	287	278	196	267	152	130	175	136

Ecologische vereisten leefgebied

De meerkoet is niet kritisch wat betreft voedselkeuze en foeragegedrag, waardoor de soort zich aan verschillende omstandigheden kan aanpassen. Schelpdieren en plantaardig materiaal behoren tot de voedselkeuze, wat wordt gevonden in het water, aan de oevers en op akker- en grasland. Bij strenge vorst verplaatsen de groepen meer naar het zuidelijk deel van Nederland. De meerkoet is meestal niet schuw, tenzij hij in grote concentraties voorkomt. Het gaat dan om groepen die op ondergedoken waterplanten foerageren of die ruïen.

Huidige omvang en kwaliteit leefgebied

Door de combinatie van open water, moeras en vochtig weidevogelgrasland, is het gehele Natura 2000-gebied een uitstekend leefgebied voor de meerkoet. De huidige situatie voldoet aan de ecologische vereisten van een leefgebied voor 480 meerkoeten.

Knelpunten

De recente afname in het Natura 2000-gebied houdt hoogstwaarschijnlijk geen verband met het leefgebied. Doordat de soort zeer flexibel is qua leefgebied en voedsel en bovendien niet schuw is van karakter, is de meerkoet minder gebonden aan natuurgebieden dan andere soorten. Ook buiten het Natura 2000-gebied is geschikt leefgebied aanwezig, wat tot een afname in het Natura 2000-gebied kan leiden. Het leefgebied ondervindt geen effect van de huidige stikstofdepositie (PAS-gebiedsanalyse Eilandspolder, 2017).

Uitwerking instandhoudingsdoelstelling in omvang en ruimte en tijd

De huidige situatie dient behouden te blijven. Dat houdt in dat het huidige natuurbeheer van vooral het vochtige weidevogelgrasland niet ingrijpend gewijzigd dient te worden. Aanvullende maatregelen zijn niet nodig.

3.3.7 Grutto (niet-broedvogel)**Instandhoudingsdoelstelling**

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor 170 vogels (seizoensmaximum). Eilandspolder is alleen voor de doortrekkende grutto's aangewezen. De aanwijzing heeft dus geen betrekking op de broedende vogels.

Huidige omvang en verspreiding populatie

De grutto (code A156) is in de broed- en trekperiode in het Natura 2000-gebied aanwezig. Voor de doortrekkende grutto heeft het gebied een functie als slaappleaats en foerageergebied. In fig. 3.10 zijn de meest recente verspreidingsgegevens van slaappleaatsen en het seizoensgemiddelde voor de doortrekkende grutto weergegeven.

Trends

Landelijke trendgegevens van de (niet-broedende) grutto zijn niet bekend.

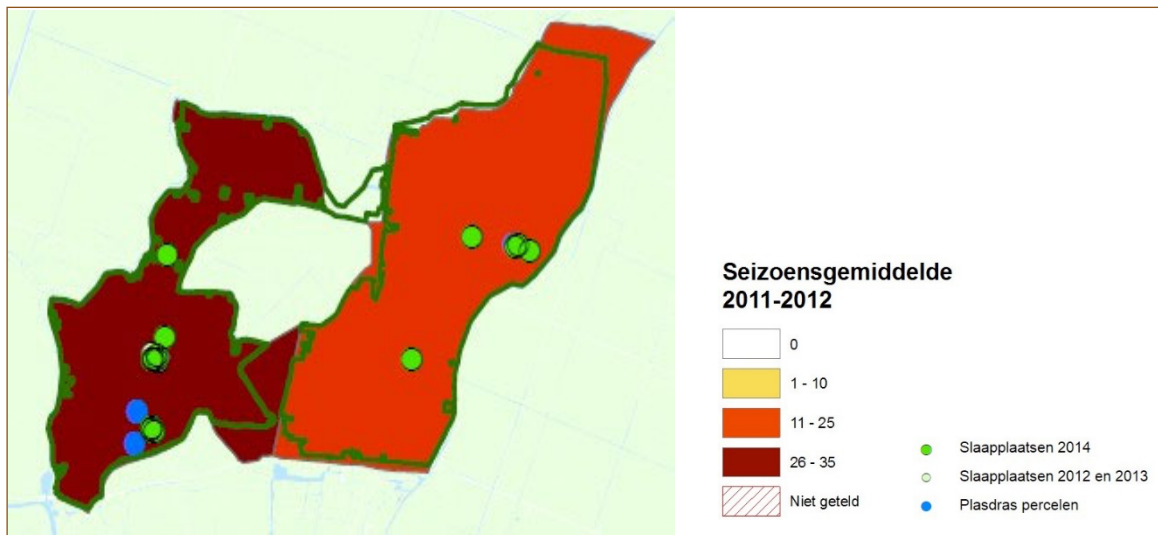
In het seizoen 2009/2010 was het lokale seizoensmaximum 540, in 2010/2011 902; in 2011/2012 676 en in 2012/2013 was dit 728. Dit geeft een positieve trend aan.

Ecologische vereisten leefgebied

Goede foerageergebieden bestaan uit vochtig weidevogelgrasland. De kritische factoren zijn:

- Open landschap
- Rust
- Bereikbaarheid bodemfauna
- Aaneengesloten gebieden
- Plas-dras situaties verspreid over het gebied (1 tot 2 % van oppervlakte)

Fig. 3.10 Seizoensgemiddelde grutto 2011-2012 en slaapplaatsen/plasdraspercelen 2012-2014 (Atlas, 2016)

Huidige omvang en kwaliteit leefgebied

De plas-dras-percelen en de vochtige weidevogelgraslanden in Eilandspolder zijn uitstekend leefgebied voor de (door)trekkende grutto. De huidige situatie voldoet aan de ecologische vereisten voor 170 vogels.

Knelpunten

In de huidige situatie zijn er geen knelpunten voor het behoud van het leefgebied van de doortrekkende grutto. Het leefgebied ondervindt geen effect van de huidige stikstofdepositie (PAS-gebiedsanalyse Eilandspolder, 2017).

Uitwerking instandhoudingsdoelstelling in omvang, ruimte en tijd

De plas-dras percelen en de open (vochtige) graslanden dienen behouden te blijven. Aanvullende maatregelen zijn niet nodig.

3.38 Goudplevier (niet-broedvogel)

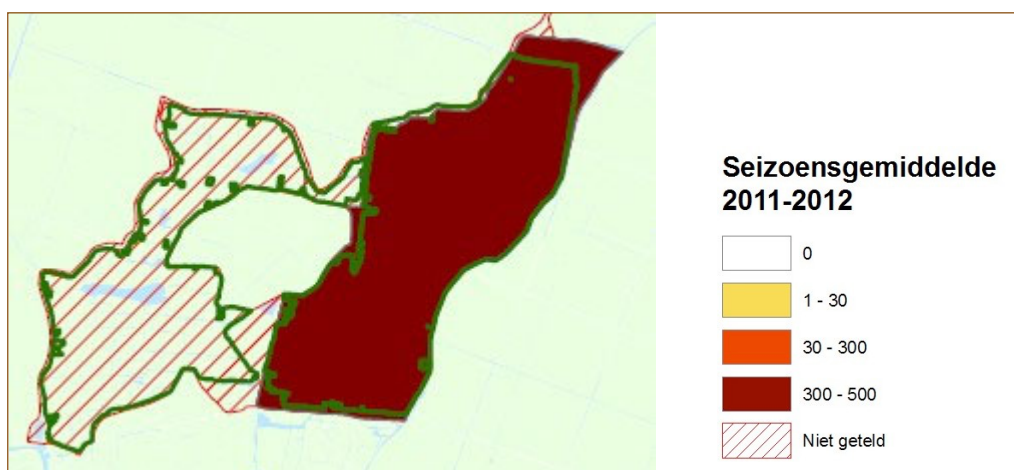
Instandhoudingsdoelstelling

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor 150 vogels.

Huidige omvang en verspreiding populatie

De goudplevier (code A140) is in de winter- en trekperiode in het Natura 2000-gebied aanwezig. Het seizoensgemiddelde in 2012/2013 betrof 421. Ze foerageren verspreid over het gebied. De soort komt echter veel vaker voor buiten de Eilandspolder; de aangrenzende Mijzenpolder trekt veel goudplevieren aan. In deze polder waren daar in februari 2008 bijna 9000 goudplevieren aanwezig.

Fig.3.11 seizoensgemiddelde goudplevier 2011-2012 (Atlas, 2016)

Trends

Landelijke trend

Tellingen in de gebieden van het zogenoemde ‘Watervogelmeetnet’ vertonen een matige toename van de goudplevier sinds 1981 (1981-2003) en ook een matige toename in de meest recente telperiode (1995-2003). Aantallen van de goudplevieren fluctueren met het winterweer. De winter van 2008/2009 kende zeer lage aantallen goudplevieren in Nederland, door de relatief koude winter in Nederland en vooral ten oosten daarvan. Eenmaal door kou verdreven komen goudplevieren niet zo snel terug (Sovon, 2011).

Omdat de goudplevier veel in agrarische gebieden voorkomt, zijn deze tellingen niet representatief. Waarschijnlijk is de populatie van de goudplevier landelijk gezien eerder stabiel dan toenemend.

Lokale trend

Onderstaand zijn de seizoensgemiddelden in het Natura 2000-gebied weergegeven (Atlas, 2016). In 2009/2010 is een sterke daling opgetreden, daarna een sterke stijging.

Tabel 3.8. Seizoensgemiddelden goudplevier (Atlas, 2016)

Goudplevier	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12
Seizoensgemiddelde	--	--	44	25	24	5	58	421

Ecologische vereisten leefgebieden

De goudplevier houdt zich in ons land voornamelijk op in open agrarisch landschap en in het inter-getijdengebied. In het agrarische landschap bestaat zijn voedselbiotoop vooral uit graslanden met korte grazige vegetatie. Goudplevieren vertonen daarbij voorkeur voor oude graslanden op kleigronden en op klei-op-veen. De goudplevier voedt zich met bodemfauna, in het binnenland hoofdzakelijk met regenwormen, daarnaast eet hij ook larven van langpootmuggen (emelten) en kevertjes. Plaatselijk zoeken goudplevieren ook voedsel op stoppelvelden en akkers met oogstresten of op braakliggende akkers, vooral na regenval en meestal indien grasland in de buurt ligt. In de Eilandspolder rust de goudplevier op plas-dras percelen.

Goudplevieren zijn vrij gevoelig voor verstoring en groepen blijven na verstoring langdurig rondvliegen. De soort is ook gevoelig voor verdichting van het landschap door bebouwing en beplantingen.

Huidige omvang en kwaliteit leefgebied

De meest geschikte leefgebieden voor de goudplevier liggen in de agrarische gebieden buiten het Natura 2000-gebied. De Eilandspolder is dankzij de aanwezigheid van oud grasland (met kort gras) en plas-draspercelen desalniettemin geschikt leefgebied voor de goudplevier.

Knelpunten

Het leefgebied ondervindt geen effect van de huidige stikstofdepositie (PAS-gebiedsanalyse Eilandspolder, 2017).

Uitwerking instandhoudingsdoelstelling in omvang en ruimte en tijd

Aangezien de goudplevier voornamelijk voorkomt in gebieden buiten Natura 2000 en de aantallen sterk fluctueren met het winterweer, is er geen aanleiding om in de Eilandspolder maatregelen te nemen. Door het huidige natuurbeheer van het (vochtig) weidevogelgrasland te continueren wordt geschikt leefgebied voor de goudplevier in stand gehouden. Wel is het noodzakelijk om voldoende oude grasland (met kort gras) in de Eilandspolder te behouden.

Voor Natura 2000-gebieden gold sinds 2015 op grond van het Gemeenschappelijk LandbouwBeleid (GLB) een ploeg- en omzetverbod voor blijvend grasland. Vanaf 2023 is het GLB gewijzigd en mag ecologisch kwetsbaar blijvend grasland dat ligt binnen de Natura 2000-gebieden in het kader van de Habitatrichtlijn niet worden geploegd dan wel omgezet. Voor grasland dat ligt binnen Natura 2000-gebied op grond van de Vogelrichtlijn bepalen de regels van het beheerplan of er geploegd mag worden. Voor het Vogelrichtlijndeel van Eilandspolder, het westelijke deel, blijft ook daar een scheurverbod van kracht. Zowel voor de kievit als voor de goudplevier is oud grasland een noodzaak. Ook is een goede kwaliteit van het bodemleven voor een aantal vogelsoorten een voorwaarde voor hun voortbestaan.

3.39 Kievit (niet-broedvogel)

Instandhoudingsdoelstelling

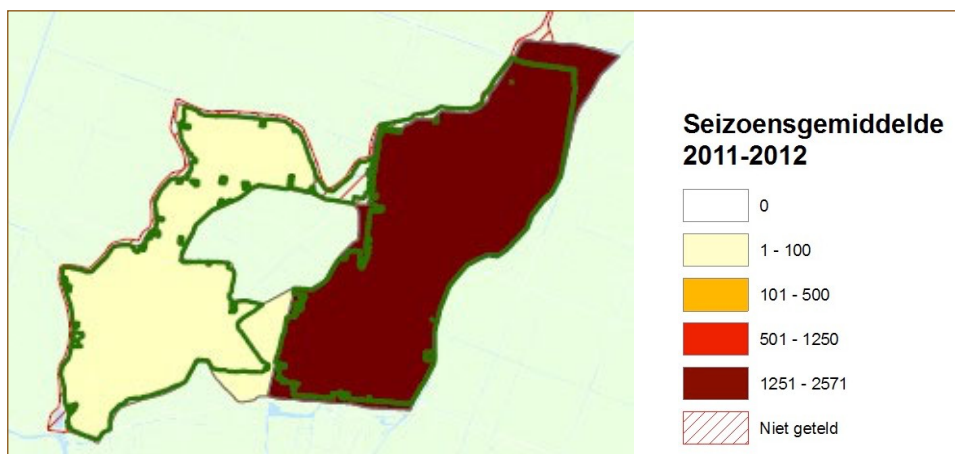
Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor 1200 vogels. De aanwijzing geldt alleen voor trekvogels, niet voor

broedvogels.

Huidige omvang en verspreiding populatie

De kievit (code A142) is jaarrond verspreid in het gebied aan te treffen. In het seizoen 2012/2013 was het seizoensgemiddelde 1394, in het volgende seizoen nog maar 275. De soort gebruikt dezelfde slaappleaatsen als de grutto (zie *fig. 3.10*) en broedt ook in het gebied. De kievit foerageert verspreid over het gebied.

Fig. 3.12 seizoensgemiddelde Kievit 2011-2012 (Atlas, 2016)

Trends

Landelijk is de trend stabiel. Binnen het Natura 2000-gebied is de trend sterk fluctuerend. Onderstaand zijn de seizoensgemiddelden in het Natura 2000-gebied weergegeven.

Tabel 3.9. Seizoensgemiddelden kievit 2004-2013 (Atlas, 2016)

Kievit	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13
Seizoensgemiddelde	196	82	86	67	67	16	28	30	33

Ecologische vereisten leefgebied

De kievit verblijft vooral in (vochtig) weidevogelgrasland. De soort foerageert in agrarisch gebied zowel op graslanden als op akkers. Bij graslanden bestaat een voorkeur voor kort gras, dus voor beweid of regelmatig gemaaid grasland. Rusten doen groepen kieviten vaak op structuurrijke terreinen, zoals omgeploegde akkers of oude weilanden, of op open, nat vlak terrein zoals drooggevallen slikvlakten en ondiep water. Buiten de broedtijd is het activiteitsritme van de kievit afhankelijk van de maancyclus. Bij volle maan foerageert de kievit vooral 's nachts; bij nieuwe maan foerageert hij ook veel overdag.

Huidige omvang en kwaliteit leefgebied

De meest geschikte leefgebieden voor de kievit liggen in de agrarische gebieden buiten de Natura 2000-gebieden. De Eilandspolder is dankzij de aanwezigheid van oud grasland (met kort gras) en plas-draspercelen desalniettemin geschikt leefgebied voor de (door)trekkende kievit.

Knelpunten leefgebied

De aantallen van de kievit liggen onder de instandhoudingsdoelstelling. Dat komt waarschijnlijk omdat buiten het Natura 2000-gebied gebieden liggen die veel kieviten aantrekken, wat tot een afname in het Natura 2000-gebied leidt. Zo waren in de Mijzenpolder in de winter van 2008/2009 11000 pleisterende kieviten aanwezig. Bovendien trekt de kievit, net als de goudplevier, bij vorst uit Nederland weg (Sovon, 2011).

De wisselende, soms lage, aantallen kieviten in de Eilandspolder zijn niet te wijten aan het leefgebied in de polder. Het is wel belangrijk om voldoende oude graslanden (met kort gras) in de Eilandspolder te behouden. Het leefgebied ondervindt geen effect van de huidige stikstofdepositie (PAS-gebiedsanalyse Eilandspolder, 2017).

Uitwerking instandhoudingsdoelstelling in omvang en ruimte en tijd

Aangezien de kievit voornamelijk voorkomt in gebieden buiten de Eilandspolder en de aantallen sterk fluctueren met het winterweer, is er geen aanleiding om in de Eilandspolder maatregelen te nemen om de plaatselijk geconstateerde achteruitgang van de kievit tegen te gaan. Door het huidige beheer van het (vochtig) weidevogelgrasland uit te voeren wordt geschikt leefgebied voor de kievit in stand gehouden. Wel is het noodzakelijk om voldoende oud grasland (met kort gras) in de Eilandspolder te behouden. Zie paragraaf 3.3.8 voor het voortbestaan van het scheurverbod voor de gehele Eilandspolder.

3.3.10 Lepelaar (niet-broedvogel)

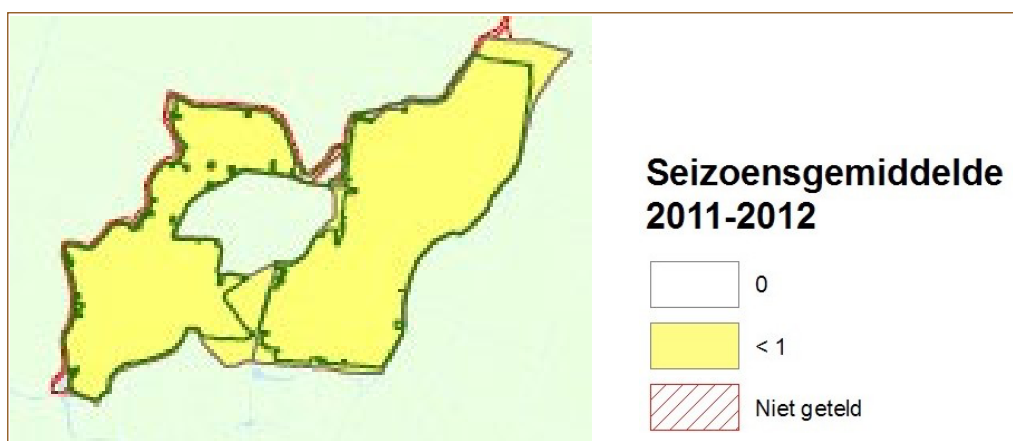
Instandhoudingsdoelstelling

Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor 2 vogels.

Huidige omvang en verspreiding populatie

Ten tijde van aanwijzing van de Eilandspolder voor de Vogelrichtlijn (24 maart 2000) had de lepelaar (code A034) in de zomermaanden een rustplaats in de Eilandspolder-Oost; foeragerende exemplaren kwamen verspreid over het gehele gebied voor. Doordat het voorkomen van de lepelaar zich naar het noorden van de provincie heeft verplaatst, wordt de Eilandspolder niet meer als rustplaats gebruikt. De Eilandspolder wordt nog wel elk jaar door enkele lepelaars als foerageergebied gebruikt.

Fig. 3.13 seizoensgemiddelde lepelaar 2011-2012 (Atlas,2016)

Trends

Landelijke trend

De lepelaar kent landelijk een positieve trend. De soort is in aantal toegenomen doordat het voorkomen van de lepelaar zich naar het noorden van de provincie heeft verplaatst. Recentelijk zijn nieuwe kolonies ontstaan dicht bij de Eilandspolder, zoals bij Haarlem en Andijk.

Lokale trend

De aantallen zijn wisselend maar elk jaar foerageren enkele lepelaars in het gebied. Onderstaand zijn de seizoensgemiddelden in het Natura 2000-gebied weergegeven.

Tabel 3.10 seizoensgemiddelden lepelaar 2004-2013 (Atlas, 2016)

Lepelaar	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13
Seizoensgemiddelde	1	1	0	3	3	3	2	1	1

Ecologische vereisten leefgebied

De voedselbiotoop bestaat uit zoete en zoute waterpartijen met veel ondiep (10-30 cm), helder en visrijk water. Bij voorkeur in moerasgebieden of in geulen en plassen op droogvallende platen in inter-getijdengebied. De lepelaars zoeken hun voedsel ook veel op natte graslanden en in sloten in het boerenland. In de nazomer concentreren de

lepelaars zich in gebieden met een gunstig voedselaanbod en veilige rustplaatsen zoals in de grotere 'wetlands', Lauwersmeer, Friese IJsselmeerkust, Oostvaardersplassen en Deltagebied. Ook concentreren ze zich in grote ondiepe plassen en merengebieden, vooral in natuurterreinen. Op deze pleisterplaatsen brengen Lepelaars een deel van de rui door en bouwen ze reserves op voor de trek naar de Afrikaanse winterkwartieren. Geschikte voedselgebieden zijn gebieden met een vaste bodem, een matig dichte begroeiing en een hoge dichtheid aan prooidieren. Rustplaatsen en voedselgebieden van de niet-broedende lepelaars liggen meestal op korte afstand in hetzelfde gebied. Lepelaars zoeken zowel overdag als 's nachts naar voedsel en volgen in het inter-getijdengebied het getijdenritme.

Huidige omvang en kwaliteit leefgebied

Gelet op het relatief lage instandhoudingsdoel (2 lepelaars) bieden de sloten in het Natura 2000-gebied voldoende kwalitatief goed foerageergebied voor lepelaars.

Knelpunten leefgebied

Er zijn voor deze soort geen knelpunten. Het leefgebied ondervindt geen effect van de huidige stikstofdepositie (PAS-gebiedsanalyse Eilandspolder, 2017).

Uitwerking instandhoudingsdoelstelling in omvang en ruimte en tijd

De huidige situatie dient behouden te blijven. Aanvullende maatregelen zijn niet nodig.

3.3.11 Wintertaling

Instandhoudingsdoelstelling

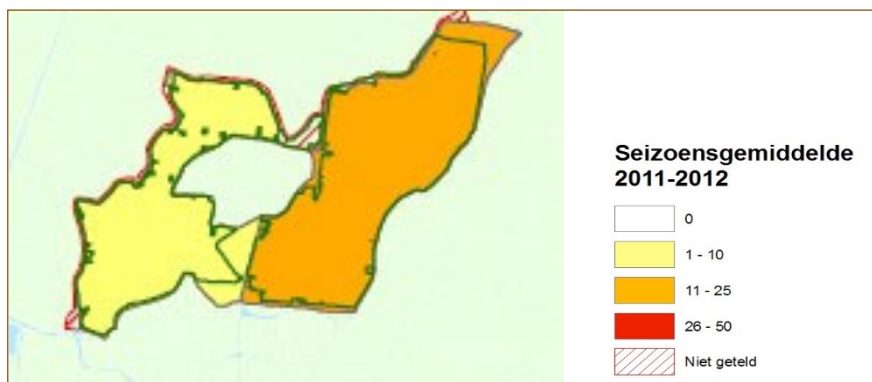
Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor 130 vogels. Voor deze soort is het Natura 2000-gebied alleen aangewezen als overwinteringsgebied en rustplaats in de trekperiode.

Huidige omvang en verspreiding populatie

De wintertaling (code A052) is jaarrond verspreid in het gebied aan te treffen en broedt ook in het gebied.

De wintertaling wordt vooral aangetroffen op natte en ondergelopen (grasland-)percelen. In 2011-2012 lag het seizoensgemiddelde op 30 vogels; in 2012-2013 op 33 vogels.

Fig.3.14 seizoensgemiddelde 2011-2012 wintertaling (Atlas, 2016)

Trends

Landelijke trend

De trend van de wintertaling is vrij grillig. Wat opvalt is een sterke toename in alle gebieden van 1997/98 tot 2002/03. Het grillige patroon in de trends wordt veroorzaakt door een aantal factoren. Ten eerste is er een effect van twee strenge winters halverwege de jaren negentig, gevolgd door een aantal zachte winters waarin de aantallen weer toenamen. Ook natuurontwikkeling en het voorkomen van pioniervegetaties met een rijke zadenoogst hebben een groot effect op het voorkomen van deze soort (Sovon, 2011).

Lokale trend

De aantallen in het Natura 2000-gebied fluctueren met de landelijke trend, met de laatste jaren een negatief verloop. De redenen van deze afname zijn raadselachtig (Sovon, 2011), maar lijken buiten het Natura 2000-gebied te liggen. Onderstaand zijn de seizoensgemiddelden in het Natura 2000-gebied weergegeven.

Tabel 3.11 seizoensgemiddelden wintertaling 2004-2013 (Atlas, 2016)

Wintertaling	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13
Seizoensgemiddelde	196	82	86	67	67	16	28	30	33

Ecologische vereisten leefgebied

Het leefgebied van de wintertaling beslaat zowel zoete als zoute wateren. Belangrijke voorwaarde is dynamiek in de overgang van water naar land, bijvoorbeeld door getij in slikken, kwelders en schorren. Of dynamiek door inundatie in uiterwaarden, door wisselingen in waterpeilen in rivieren en moerasgebieden of hevige regenval. Deze voorkeur hangt enerzijds samen met het foerageergedrag: het filteren van slijkgig sediment en van ondiep water. Anderzijds is de soort ook afhankelijk van de vegetatie van dynamische pioniermilieus.

Huidige omvang en kwaliteit leefgebied

De vochtige weidevogelgraslanden en plas-dras percelen bieden kwalitatief goed rust- en foerageergebied voor de wintertaling. Het foerageergebied is matig van kwaliteit voor wat betreft pioniervegetaties.

Knelpunten

Het is niet waarschijnlijk dat factoren binnen de Natura 2000-gebieden verantwoordelijk zijn voor de negatieve trend van de wintertaling. Het leefgebied ondervindt geen effect van de huidige stikstofdepositie (PAS-gebiedsanalyse Eilandspolder, 2017).

Uitwerking instandhoudingsdoelstelling in omvang en ruimte en tijd

Aanvullende maatregelen zijn niet nodig.

4 MAATREGELEN

In hoofdstuk 3 is geconstateerd dat voor **alle Natura 2000-doelen de continue uitvoering van het juiste reguliere natuurbeheer van groot belang is. Onder die voorwaarde zijn alleen voor het behoud van het veenmosrietland aanvullende maatregelen nodig, voornamelijk vanwege de te hoge stikstofbelasting van het gebied.**

De maatregelen die in de komende zes jaar (looptijd van dit beheerplan) moeten worden genomen, worden concreet uitgewerkt. In hoofdstuk 9 staat een overzicht van kosten en financiering.

4.1 Maatregelen Veenmosrietland

Ecologisch gezien zou het wenselijk zijn om grootschalige, systeemgerichte maatregelen te nemen ter verbetering van de kwaliteit van water en bodem. Dat is echter in dit gebied, dat van nature al relatief voedselrijk is en waar agrarisch gebruik onmisbaar is voor het halen van andere Natura 2000-doelen (voor vogelsoorten van rijker grasland) en het weidevogelbeheer, niet mogelijk. Dergelijke maatregelen waren ook niet noodzakelijk om te voorkomen dat de kwaliteit en het oppervlak van het veenmosrietland de eerste beheerplanperiode verder achteruit zou gaan.

De PAS- gebiedsanalyse voor Eilandspolder-Oost (PAS-gebiedsanalyse Eilandspolder, 2017) geeft aan dat met verbetering van het reguliere beheer voor dit habitattype, zoals omschreven in het SNL-beheerpakket voor beheertype N06.01 (veenmosrietland en moerasheide), al een belangrijke stap gezet is naar verbetering van het habitattype. In aanvulling op de verbetering van het beheer dienen de volgende beheer- en effectgerichte maatregelen te worden genomen:

Tabel 4.1 Vereiste effectgerichte maatregelen veenmosrietland 1^e/2^e beheerplanperiode

Maatregel	Oppervlak	Locatie	Frequentie
Vroeger maaien (herfst i.p.v. winter)	0,21 ha	Bestaand veenmosrietland: zie fig. 4.1	jaarlijks
Opslag verwijderen	0,21 ha	Idem	jaarlijks
0,1 m diep plaggen	0,07 ha	Deel van bestaand veenmosrietland met dik veenmospakket	eenmalig
0,75 m diep plaggen	0,5 ha	Vroeger veenmosrietland: zie fig. 4.1 (zoeklocaties)	eenmalig

Fig. 4.1: zoeklocaties voor effectgerichte maatregelen

De maatregelen zijn (eenmalige) respectievelijk worden (jaarlijks) inmiddels uitgevoerd.

4.2 Waterbeheer

Het waterbeheer is van groot belang voor duurzaam behoud van de Natura 2000-doelen in het gebied op de langere termijn. Het huidige waterbeheer vormt op korte termijn geen directe bedreiging voor de Natura 2000-doelen in de Eilandspolder, maar verbetering van met name de waterkwaliteit is wenselijk. Het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier werkt in overleg met alle betrokken partijen aan verbeteringsmaatregelen.

GGOR proces

Het waterbeheer is gericht op een optimale situatie voor alle functies in het gebied en moet passen bij het watersysteem dat aanwezig is. Het grootste deel van de Eilandspolder heeft de functie natuur. Voor de natuurfunctie in Eilandspolder –Oost, die daar voor vrijwel het gehele oppervlakte geldt, is verbetering van de waterkwaliteit van belang voor het op natuurlijke wijze ontstaan van nieuwe verlandingsvegetatie. Maar ook andere functies, zoals de landbouw, spelen lokaal nog een rol. In een Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime (GGOR) proces vindt de afweging tussen functies plaats. Er is een nieuw peilbesluit Eilandspolder in 2017 vastgesteld.

Onderhoud bij oevers met verlandingsvegetaties

Het waterschap en terreinbeheerders zouden in het begin van de eerste planperiode afspraken maken over gewijzigd onderhoud bij oevers met verlandingsvegetaties. Dit is wenselijk om op kansrijke locaties de omstandigheden voor jonge verlandingsvegetatie te verbeteren. Deze afspraken zouden worden geregeld in een Keurontheffing of onderhoudsplan. De mogelijkheid hiervoor staat bij het waterschap voor de terreinbeheerders nog steeds open. Het waterschap is voornemens om in te zetten op een schouw op waterbergend vermogen. Dit betekent dat waterlopen geschoofd gaan worden op verlandingsvegetatie en eventueel aanschrijvingen verstuurd worden om het waterbergend vermogen te herstellen. Via een onderhoudsplan of een ontheffing kunnen deze aanschrijvingen voorkomen worden.

TOETSING HUIDIG GEBRUIK EN KADER VERGUNNINGVERLENING

In dit hoofdstuk wordt weergegeven hoe het huidig gebruik en eventuele nieuwe activiteiten die in de toekomst kunnen gaan plaatsvinden, getoetst zijn op hun effecten op de Natura 2000-doelen voor dit gebied.

Om te bepalen of de realisatie van de doelstellingen wordt belemmerd door menselijke activiteiten in het gebied is het 'huidige' gebruik geïnventariseerd en getoetst (bijlage 5.1). Deze toetsing kan worden gezien als een 'voortoets'; als significante effecten van het gebruik zijn uitgesloten, kan het gebruik ongewijzigd en vergunningvrij worden voortgezet. Voor het gebruik waarbij effecten niet (van te voren) zijn uit te sluiten geldt dat dit gebruik óf vergunningplichtig is óf onder bepaalde voorwaarden uitgevoerd moet worden. In paragraaf 5.1. is het kader aangegeven voor deze toetsing van het huidig gebruik. De conclusies van de toetsing (bijlage 5.1) staan in paragraaf 5.2.

Bijlage 5.1 levert tevens informatie over de mogelijke effecten op de Natura 2000-doelen van nieuwe activiteiten. Deze informatie is gebruikt voor het kader voor vergunningverlening voor nieuwe activiteiten (5.3).

5.1 Kader voor de toetsing huidig gebruik

Sinds 1 januari 2020 definieert de Wet natuurbescherming 'bestaand gebruik' niet meer. Uit diverse nationale en Europees rechterlijke uitspraken valt af te leiden dat 'bestaand gebruik' is 'een activiteit met een toestemming op de Europese referentiedatum'.

Bij een toestemming kan het gaan om een natuurvergunning maar ook om een milieuvergunning of andere toestemming. De Europese referentiedata volgen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn en vaste jurisprudentie. Een complete lijst van de te hanteren referentiedata per Natura 2000-gebied is te vinden op de website van BIJ12.

Dit bestaand gebruik is volgens de wet in principe vergunningvrij wanneer het gebruik rechtmatig en sinds de referentiedatum ongewijzigd plaatsvindt. Voor gewijzigd gebruik of gebruik dat wisselt in omvang, locatie en/of tijdstip geldt wel een vergunningplicht bij mogelijk significante effecten op de Natura 2000-doelen. Bij de vergunningverlening worden dan alleen de effecten beoordeeld van de wijzigingen in het gebruik sinds de referentiedatum, waarbij de laagst vergunde emissie het uitgangspunt vormt.

Het is niet altijd mogelijk om aan te tonen dat sprake is van al dan niet gewijzigd gebruik. Daarom zijn in dit beheerplan alle (menselijke) activiteiten die in en om het gebied plaatsvinden getoetst. Dit noemen we het 'huidig gebruik'.

Hiernaast geldt dat als het vergunningvrije bestaand gebruik schadelijk is voor de Natura 2000-doelen, de provincie 'passende maatregelen' kan treffen. Die kunnen variëren van het opvragen van informatie tot in het uiterste geval het stilleggen van het gebruik.

In alle gevallen geldt dat als in het beheerplan is beoordeeld dat het gebruik geen effecten op Natura 2000-doelen heeft als het wordt uitgevoerd zoals in het beheerplan omschreven, het gebruik vergunningvrij is en ook geen passende maatregelen nodig zijn. Dit geldt voor zover de omstandigheden niet wijzigen en het gebruik plaatsvindt zoals het getoetst is.

Europese referentiedatum

Voor de gehele Eilandspolder geldt 24 maart 2000 als referentiedatum voor zover het de bescherming van vogels betreft; op die dag is het gebied aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Voor Eilandspolder-Oost geldt 7 december 2004 als referentiedatum voor de bescherming van soorten en habitattypen die onder de

Habitatrichtlijn vallen, omdat het gebied op die datum als Habitatrichtlijngebied op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biografische regio is geplaatst door de Europese Commissie.

Indeling van het huidige gebruik in vier categorieën

Bij de inventarisatie en beoordeling van het huidige gebruik in en om de Eilandspolder zijn alle bekende (legale) activiteiten meegenomen. Uitgangspunt voor de toetsing van deze activiteiten is dat ze de realisatie van de Natura 2000-doelen niet in de weg mogen staan.

Het gebruik wordt in verband met de juridische gevolgen voor toestemming ingedeeld in vijf (sub)categorieën. Deze indeling wordt in alle Natura 2000-beheerplannen gehanteerd.

1 Vergunningplichtige activiteiten zonder specifieke voorwaarden

Onder deze categorie vallen vergunningplichtige activiteiten waarvoor het beheerplan de vergunningplicht vervangt zonder dat specifieke voorwaarden nodig zijn. Dit betreft activiteiten met mogelijk significante gevolgen, waarbij uit een passende beoordeling is gebleken dat geen significante effecten zullen optreden. Voor deze activiteiten geldt de generieke voorwaarde dat de activiteiten niet in betekenende mate mogen wijzigen, anders ‘herleeft’ de vergunningplicht.

2 Vergunningplichtige activiteiten met specifieke voorwaarden

Voor bepaalde vergunningplichtige activiteiten geldt eveneens dat het beheerplan de vergunningplicht vervangt, maar alleen indien specifieke voorwaarden opgevolgd worden. Dit betreft activiteiten met mogelijk significante gevolgen, waarbij uit een passende beoordeling is gebleken dat geen significante effecten zullen optreden, mits specifieke voorwaarden opgevolgd worden. Houdt men zich niet aan deze voorwaarden of wijzigen de activiteiten in betekenende mate, dan ‘herleeft’ de vergunningplicht.

3 Activiteiten die afzonderlijk vergunningplichtig zijn en blijven

Voor deze activiteiten vormt het beheerplan geen vrijstelling van de vergunningplicht. Deze activiteiten blijven dus gewoon vergunningplichtig. Vergunninghouders moeten zich aan de voorwaarden van de vergunning houden, anders wordt artikel 5.3, lid 4 van de Wet natuurbescherming overtreden. Bij het aflopen van de vergunning zal opnieuw een vergunningprocedure gestart moeten worden.

4 Activiteiten die in huidige vorm of onder voorwaarden niet vergunningplichtig zijn

Voor deze activiteiten geldt dat met een voortoets is bekeken of bij de uitvoering van de activiteit een negatief effect kan ontstaan. Voor sommige activiteiten geldt dat effecten kunnen worden uitgesloten als de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. Voor sommige activiteiten gelden voorwaarden. Deze activiteiten zijn onderverdeeld in twee categorieën, 4a en 4b.

4a Niet vergunningplichtige activiteiten zonder specifieke voorwaarden

Dit zijn de activiteiten die in hun huidige vorm niet vergunningplichtig zijn én geen of positieve effecten hebben op het bereiken van de Natura 2000-doelen. Deze activiteiten hebben over het algemeen geen relatie met de Natura 2000-doelen. Er zijn dan ook geen beperkingen of maatregelen nodig, mits de activiteiten op dezelfde wijze worden voortgezet. Ook de (beheer)maatregelen die voor Natura 2000-doelen worden getroffen kunnen zonder vergunning plaatsvinden en worden ingedeeld in deze categorie.

4b Niet vergunningplichtige activiteiten met specifieke voorwaarden

Hieronder vallen alle activiteiten die – ten tijde van de toetsing en in de huidige vorm – op zichzelf geen significant effect hebben op de Natura 2000-doelen, maar die bij autonome ontwikkeling en/of in combinatie met andere activiteiten een negatief (rest-) effect kunnen hebben. Hiervoor worden in het beheerplan inhoudelijke voorwaarden opgenomen waardoor deze effecten worden voorkomen³. Ook het juridische bestaand gebruik zoals hierboven beschreven kan onder deze categorie vallen.

³ Daar waar deze voorwaarden niet direct juridisch afdwingbaar zouden zijn, bieden de Wet natuurbescherming en overige regelgeving een (aanvullend) juridisch instrumentarium waarmee handhaving in voldoende mate kan plaatsvinden. Er kunnen voor huidig gebruik passende maatregelen op basis van art. 2.4 (lid 1 en 3) Wet natuurbescherming worden opgelegd en er kan worden gehandhaafd op de zorgplicht van art. 1.11 Wet natuurbescherming. In sommige gevallen zal het niet naleven van voorwaarden bovendien alsnog tot een overtreding van art. 2.7 Wet natuurbescherming kunnen leiden.

5.2 Toetsing huidig gebruik

De huidige activiteiten zijn in bijlage 5.1 ingedeeld in negen categorieën: Natuurbeheer (1), Beheer en schadebestrijding (2), Waterbeheer(3), Recreatie(4), Landbouw (5), Wonen (6), Bedrijven/ industrie (7), Verkeer (8) en Beroepsvisserij en hengelsport (9). Mogelijk is de opsomming van het huidig gebruik in bijlage 5.1 niet compleet. Voor het ontbrekende gebruik geldt om te beginnen de algemene zorgplicht uit de wet (artikel 1.11). De gebruiker heeft zelf de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat geen (significante) effecten optreden. Als het ontbrekende gebruik geen ‘bestaand gebruik’ in juridische zin is en significante effecten niet zijn uit te sluiten, is sprake van een vergunningplicht. Wanneer dit ontbrekende gebruik ‘vergunningvrij bestaand gebruik’ is en alsnog blijkt te leiden tot negatieve gevolgen voor de Natura 2000-doelen, kan de provincie gebruik maken van de aanschrijvingsbevoegdheid om ‘passende maatregelen’ op te leggen (artikel 2.2, lid 2 van de Wet natuurbescherming; zie paragraaf 5.1).

5.3 Kader voor vergunningverlening

Nieuwe activiteiten (ofwel ‘projecten’) kunnen een negatief effect op de Natura 2000-doelen opleveren als ze bijvoorbeeld leiden tot:

- Verslechtering van de waterkwaliteit of -kwantiteit
- Toename van stikstofdepositie op veenmosrietland
- Toename van licht, geluid of directe verstoring in de leefgebieden van aangewezen soorten
- Verandering, versnippering, betreding of vernietiging van de leef- en foerageergebieden van aangewezen soorten of van de habitattypen.

In veel gevallen zal een voortoets duidelijkheid geven. Als effecten op basis van de voortoets niet op voorhand zijn uit te sluiten, moet een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd. Uit de onderbouwing (passende beoordeling) bij de aanvraag zal moeten blijken dat significante effecten kunnen worden uitgesloten. Vaak kunnen de effecten worden voorkomen door het nemen van mitigerende maatregelen.

Indien uiteindelijk in de passende beoordeling significante effecten niet uitgesloten kunnen worden, kan vergunningverlening alleen nog op grond van een zogenoemde ADC-toets plaatsvinden. Dat betekent dat een activiteit alleen vergund kan worden als:

- Er geen Alternatieven zijn
- Sprake is van Dwingende redenen van groot maatschappelijk belang én
- Compensatie plaatsvindt.

Bij twijfel over mogelijke (significante) effecten van een activiteit kan contact worden opgenomen met de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord.

Bovenstaande aandachtspunten gelden in het algemeen. Hieronder worden ze voor enkele belangrijke afzonderlijke typen activiteiten nader uitgewerkt. Nieuwe activiteiten die tot toename van de stikstofdepositie kunnen leiden, worden in een aparte paragraaf behandeld.

5.3.1 Natuurbeheer

Ingevolge artikel 2.7 van de Wet natuurbescherming zijn maatregelen voor het beheren van een Natura 2000-gebied ten behoeve van de instandhoudingsdoelen vergunningvrij.

5.3.2 Agrarische activiteiten

Naast activiteiten die tot toename van de stikstofdepositie kunnen leiden (zie 5.3.8) zijn ook het scheuren van grasland/het omzetten van grasland in maisteelt als nieuwe activiteiten te beschouwen. Deze activiteiten zijn echter volgens de provinciale Omgevingsverordening (2022) in dit gebied niet toegestaan, tenzij wordt aangetoond dat dit bijdraagt aan meer biodiversiteit in het grasland en daarbij bodemerosie en extra CO₂-uitstoot wordt vermeden. Voor Natura 2000-gebieden gold sinds 2015 op grond van het Gemeenschappelijk LandbouwBeleid (GLB) een ploeg- en omzetverbod voor blijvend grasland. Vanaf 2023 is het GLB gewijzigd en mag ecologisch kwetsbaar blijvend grasland dat ligt binnen de Natura 2000-gebieden in het kader van de Habitatrichtlijn niet worden geploegd dan wel omgezet. Voor grasland dat ligt binnen Natura 2000-gebied op grond van de Vogelrichtlijn bepalen de regels van het beheerplan of er geploegd mag worden. Voor het Vogelrichtlijndeel van Eilandspolder, het westelijke deel, blijft ook daar een scheurverbod van kracht. Zowel voor de Kievit als voor de Goudplevier is oud grasland een noodzaak. Ook is een goede kwaliteit van het bodemleven voor een aantal vogelsoorten een voorwaarde voor hun voortbestaan.

5.3.3 Waterbeheer

De werkzaamheden die in de gedragscode voor bestendig beheer en onderhoud van de Unie van Waterschappen (2019) zijn opgenomen vallen onder het huidige gebruik (zie bijlage 5.1). Alle overige werkzaamheden worden gezien als nieuwe activiteiten. Hiervoor dient altijd getoetst te worden of een effect op een Natura 2000-doel optreedt. Als effecten niet kunnen worden uitgesloten, is een vergunning noodzakelijk. Datzelfde geldt voor nieuwe peilbesluiten die een peilwijziging omvatten ten opzichte van het vigerende peilbesluit; daarbij moet ook aandacht zijn voor een eventuele zakkingsclausule.

5.3.4 Bebouwing, bedrijven, infrastructuur

Nieuwe bouwwerken in het Natura 2000-gebied hebben al snel effect op één of meerdere Natura 2000-doelen. Dergelijke projecten zijn altijd vergunningplichtig.

Bij nieuwbouw van woningen en midden- en kleinbedrijf in de nabijheid van het gebied dient getoetst te worden op versturende effecten op de beschermde soorten. Hierbij gaat het zowel om de tijdelijke verstoring tijdens de werkzaamheden, bijvoorbeeld door geluid, als om permanente effecten na de realisatiefase, zoals bijvoorbeeld door verlichting. Als effecten niet kunnen worden uitgesloten, is een vergunning noodzakelijk. De locatie binnen de bebouwde kom of achter een polderdijk is voldoende om visuele of akoestische effecten te voorkomen, een vergunning is dan niet nodig. In overige gevallen is voor kleinschalige nieuwbouw een afstand van 1 km tot het Natura 2000-gebied voldoende om dergelijke verstoringseffecten te voorkomen, een vergunning is dan niet nodig. Uitbreidingen en/of veranderingen in bedrijven of infrastructuur hebben een potentieel negatief effect, omdat ze gepaard kunnen gaan met een forse toename van geluid of licht. Of dit ook leidt tot een significant effect is afhankelijk van de locatie, de aard en de intensiteit van de ontwikkeling. De maximaal toelaatbare continue geluidversterking in het leefgebied door bijvoorbeeld wegen of industrie is 52 dB(A) voor moerasbroedvogels (rietzanger) en 55 dB(A) voor niet-broedvogels (lepelaar, smient, wintertaling, meerkoet, goudplevier, Kievit, grutto).

5.3.5 Nieuwe recreatieve voorzieningen of evenementen

Nieuwe recreatieve voorzieningen zijn vergunningplichtig als zij kunnen leiden tot areaalverlies van habitattypen of leefgebieden van aangewezen soorten of tot verstoring van leefgebieden.

Nieuwe evenementen zijn vergunningvrij als ze voldoen aan de volgende voorwaarden:

- buiten het broedseizoen van de rietzanger (15 maart- 30 juli) én
- er wordt gebruik gemaakt van bestaande routes én
- geen andere vormen van verstoring door licht, geluid en betreding dan bij normaal gebruik.

Als aan deze randvoorwaarden niet wordt voldaan dient het evenement getoetst te worden. Als effecten niet kunnen worden uitgesloten, mogelijk ook door de uitstoot van stikstof, geldt een vergunningplicht.

5.3.6 Aanleg van dammen

Volgens recente inzichten is de aanleg van een dam ter verbetering van de bereikbaarheid van percelen voor de noordse woelmuis niet op voorhand een bedreiging, omdat verdringing door andere muizen in dit natte gebied niet lijkt plaats te vinden (zie hoofdstuk 3). Om een vinger aan de pols te kunnen houden en ook in verband met mogelijke effecten op andere Natura 2000-doelen (vissoorten) blijft deze activiteit echter wél vergunningplichtig.

Vaak kan een vergunning verleend worden als aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- geen verstoring van rietkragen of habitattypen met veenontwikkeling én
- doorlaatbaarheid voor vissen én
- aanleg buiten het broedseizoen van de rietzanger.

Bij aanleg van een dam die een perceel bereikbaar maakt dat daarvóór nog niet via land bereikbaar was, wordt aanvullend beoordeeld of daardoor de kans op verdringing door andere muizensoorten niet toeneemt.

5.3.7 Beheer en schadebestrijding

Betreding en het gebruik van geweer, vlaggen en linten kunnen leiden tot vernietiging van habitattypen en verstoring van vogels. Beheer en schadebestrijding is daarom vergunningplichtig. Voor aanvragen voor beheer- en schadebestrijding in dit gebied kan vaak een vergunning worden verleend als ze voldoen aan de volgende voorwaarden:

- Geen of slechts zeer beperkte betreding van gevoelige habitattypen.
- Geen of slechts zeer beperkte verstoring van het leefgebied van vogels.
- Buiten het broedseizoen van de rietzanger.

Faunabeheer van een aantal ganzensoorten en de nijlgans (een invasieve exoot) via het zogenoemde gecoördineerde beheer zijn vergunningvrij, mits voldaan wordt aan de voorwaarden die in bijlage 5.1 zijn opgenomen. Het bestrijden van vossen en muskusratten is onder bepaalde voorwaarden ook vergunningvrij (zie bijlage 5.1).

5.3.8 Activiteiten die tot een toename van de stikstofdepositie leiden

Toename van de stikstofdepositie op het veenmosrietland kan aan de orde zijn bij uitbreiding of nieuwbouw van stallen, aanleg of verbreding van wegen, of extra industriële activiteiten. Dergelijke activiteiten zijn vergunningplichtig.

5.3.9 Gebruik van drones

Het gebruik van RPA's (Remotely Piloted Aircraft; alle gewichtsklassen) is in beginsel een vergunningplichtige activiteit binnen een Natura 2000-gebied, met uitzondering van professioneel gebruik van RPA's die geen verbrandingsmotor hebben en gebruikt worden door inliggende terreineigenaren, -beheerders en toezichthouders ten behoeve van toezicht, monitoring, beheer en inrichting van de natuurterreinen. Hierbij dient aantoonbaar te zijn voldaan aan de zorgplichtvereisten in het kader van de Wet natuurbescherming.

HANDHAVING

De provincie Noord-Holland is bevoegd gezag voor de handhaving van de Wet natuurbescherming. Deze taak wordt uitgevoerd door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Handhaving is nodig om de habitattypen en leefgebieden van soorten waarvoor een Natura 2000-doel is opgenomen te behouden. Naast de provincie Noord-Holland zijn er in de Eilandspolder ook nog andere handhavende instanties actief. Dit zijn de gemeente Alkmaar, politie eenheid Noord-Holland District Zaanstreek-Waterland, Recreatie Noord-Holland, HHNK, de terrein beherende organisaties Staatsbosbeheer en Landschap Noord-Holland en de opererende omgevingsdiensten. Samen met deze partijen is een handhavingsplan opgesteld voor de vijf Natura 2000-gebieden in Laag Holland, waaronder de Eilandspolder (te vinden op www.noord-holland.nl).

6.1 Vormen van handhaving

Handhaving is geen doel op zich maar een middel om een doel te bereiken. Voor de provincie zijn mediation, voorlichting en toezicht belangrijke instrumenten om gebruikers, bewoners en bezoekers van het gebied te informeren over de maatregelen om de natuur in dit gebied te beschermen en de naleving van de regelgeving te bevorderen. Indien nodig wordt bij overtreding van de regelgeving handhavend opgetreden. De toezichthouders en/of buitengewoon opsporingsambtenaren van de provincie Noord-Holland kunnen zowel bestuurlijk als strafrechtelijk optreden. De afweging om op een bepaalde manier handhavend op te treden wordt gemaakt op basis van de ernst en het effect van de overtreding, het motief van de overtreder, afspraken die vastgelegd zijn in nalevingsstrategieën en afspraken met justitie (strafrechtelijke handhaving).

Bij overtreding van het gestelde in de Wet natuurbescherming of bij het niet voldoen aan de voorschriften gesteld in een Wet natuurbescherming-vergunning (of bij een omgevingsvergunning afgegeven door de gemeente waarvoor de provincie een verklaring van geen bezwaar (VVGZ) in het kader van de Wet natuurbescherming heeft afgegeven) kan het bevoegd gezag toezichthouden en handhavend optreden.

De provincie doet dit op de volgende manieren:

- Op een projectmatige wijze voert de provincie controles en surveillance uit in het gebied, waarbij de voorschriften uit het beheerplan, de voorschriften in de vergunningen die in het kader van de Wet natuurbescherming zijn afgegeven en het wettelijk bepaalde in de Wet natuurbescherming worden gecontroleerd op naleving.
- Door gebruik te maken van het provinciale netwerk van medehandhavers en terrein beherende organisaties is de provincie snel op de hoogte van overtredingen en van toekomstige activiteiten in het gebied en zal de provincie adequaat reageren.
- Ook zal de provincie op de wettelijk voorgeschreven wijze reageren op ingediende handhavingsverzoeken, meldingen en klachten in het kader van de Wet natuurbescherming.
- Bij overtreding van het gestelde in de Wet natuurbescherming kan de provincie met in achtneming van gemaakte afspraken met het Functioneel Parket strafrechtelijk handhavend optreden en een proces-verbaal opmaken. De provincie kan ook bestuurlijk handhavend optreden. Veelal bestaat het bestuurlijk handhaven uit het opleggen van een last onder dwangsom met als doel de overtreding te beëindigen of teniet te doen.

6.2 Relatie met andere wetgeving

Naast de Wet natuurbescherming is er in dit gebied een groot aantal andere wetten en regels van toepassing waarvoor verschillende handhavende instanties bevoegd gezag zijn. De samenwerking tussen deze handhavende instanties is nader uitgewerkt in het handhavingsplan Natura 2000-gebieden Laag Holland. In dit plan zijn ook prioriteiten gesteld.

6.3 Wat betekent dit voor u?

In de volgende gevallen is het raadzaam contact op te nemen met de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord:

- als u als bezoeker, bewoner of gebruiker van dit gebied van mening bent dat de natuurwaarden (Natura 2000-doelen) worden aangetast,
- als u een handhavingsverzoek wilt indienen,
- als u er niet zeker van bent of er sprake is van een aantasting van de natuurwaarden of dat er daadwerkelijk een overtreding in het kader van de Wet natuurbescherming wordt gepleegd.

Wanneer u zelf handelingen wilt verrichten die in het beheerplan zijn opgenomen als vergunningplichtig op grond van de Wet natuurbescherming, of niet zijn opgenomen en mogelijk significant negatieve effecten op de Natura 2000-doelen hebben, dan dient u een vergunning aan te vragen. Wanneer u zonder vergunning handelt of de voorschriften uit het beheerplan of de vergunning niet respecteert kan handhavend worden opgetreden.

Indien u vragen heeft over de effecten van de handelingen die u wilt uitvoeren kunt u contact opnemen met de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. U kunt hierbij onder andere denken aan bouwwerkzaamheden, het organiseren van evenementen, uitbreiding van bestaande bedrijven of woningen, nieuwbouw, beheer- en schadebestrijding, wandel- en fietstochten, aanleg van wegen of waterwerken en agrarische aanpassingen van gronden of boerderijen.

SOCIAAL ECONOMISCHE GEVOLGEN

In het proces van totstandkoming van dit plan zijn de sociaal economische gevolgen meegenomen om tot een gedragen en realistisch maatregelenpakket te komen. Dat proces wordt in dit hoofdstuk toegelicht (7.1).

Vervolgens is beschreven welke sociaal economische gevolgen voor burgers en ondernemers in en om het gebied voortkomen uit het maatregelenpakket (7.2) en wordt geschetst in welke mate de toetsing van bestaande en nieuwe activiteiten beperkingen oplegt aan het huidige gebruik en de ontwikkelingsmogelijkheden van de economische sectoren (7.3). Tot slot wordt ingegaan op de mogelijkheden voor schadevergoeding (7.4).

7.1 Motivering van het maatregelenpakket

Bij voortzetting van het huidige gebruik en beheer van het gebied, worden nog niet alle Natura 2000-doelen in het gebied behaald (Van Dijk et al., 2021).

Een speciale opgave ligt er voor het veenmosrietland. Voor een optimale situatie, waarin nieuwe verlanding van nature plaatsvindt, zou een veel betere waterkwaliteit nodig zijn (naast een lagere stikstofdepositie). In 2009 is onderzocht wat de kosten zouden zijn om die optimale situatie te bereiken. Deze werden zowel financieel als maatschappelijk onhaalbaar geacht. Daarom beperkt dit beheerplan zich tot de kleinschalige beheer- en inrichtingsmaatregelen die noodzakelijk zijn om achteruitgang te voorkomen.

Daarnaast blijft het nodig, mede ter uitvoering van de Kaderrichtlijn Water, om met betrokken partijen te bespreken welke maatregelen zinvol en haalbaar zijn om op termijn de waterkwaliteit te verbeteren, onder meer door het terugdringen van de bemesting van het grasland tot een voor een optimaal weidevogelbeheer gewenst niveau.

7.2 Gevolgen van maatregelen

De (beperkte) effectgerichte maatregelen ter behoud van het veenmosrietland in Eilandspolder-Oost hebben geen sociaal- economische gevolgen.

7.3 Gevolgen voor huidig gebruik en nieuwe activiteiten

Uit dit beheerplan blijkt dat het behoud van de Natura 2000-doelen slechts geringe gevolgen heeft voor het huidig gebruik; in het algemeen kan dat worden voortgezet; soms onder bepaalde voorwaarden, die meestal al aansluiten op de geldende praktijk.

Daar waar het gaat om ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe activiteiten, blijft de te hoge stikstofdepositie in het gebied een groot punt van zorg. Daarnaast kunnen beperkingen optreden als het gaat om de toename van de belasting door geluid en licht. Voor geluid is deze beperking echter minder strikt dan de beperking die voortkomt uit de milieuwetgeving (stiltegebied). Voor licht kunnen de effecten veelal worden voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen. Gedacht moet worden aan een juiste locatiekeuze en/of het aanbrengen van technische voorzieningen.

Daarnaast vormen de ganzen een punt van zorg. De aantallen zijn de laatste 20 jaar flink toegenomen,

ook in de zomer. Het blijkt dat de ganzen het Natura 2000-gebied voornamelijk als broed- en slaapplek gebruiken, en de omliggende graslanden in de droogmakerijen als foerageergebied. Voor agrariërs vormen de grote aantallen ganzen een toenemend probleem, omdat ze de grasopbrengst negatief beïnvloeden. Daarbij geven de overzomerende ganzen in verhouding veel meer grasschade dan de winter ganzen.

Het beheersen van de ganzenschade wordt geregeld in het Faunabeheerplan Ganzen Noord-Holland 2021-2024 (FBE Noord-Holland, 2020). Faunabeheer en schadebestrijding van de gans en nijlgans via het zogenoemde gecoördineerde beheer zijn als vergunningvrij in het beheerplan opgenomen, mits voldaan wordt aan de voorwaarden die in bijlage 5.1 zijn opgenomen.

7.4 Schadevergoeding en compensatie inkomstenderving

Gezien het bovenstaande wordt niet verwacht dat belanghebbenden schade zullen lijden als gevolg van dit beheerplan. Als een belanghebbende toch van mening is dat het beheerplan een maatregel bevat waardoor hij schade lijdt, kan hij op grond van artikel 6.3 van de Wet natuurbescherming een verzoek om schadevergoeding bij Gedeputeerde Staten van Noord-Holland indienen. De schade moet dan wel rechtstreeks veroorzaakt worden door het beheerplan. Daarnaast moet sprake zijn van schade waarvan het onredelijk zou zijn als de belanghebbende deze schade zélf moet dragen. De schade moet dan ook vallen buiten het normale maatschappelijke risico. Gelet op het feit dat het Natura 2000-gebied al in 2000 is aangewezen als Vogelrichtlijngebied en in 2004 is aangemeld als Habitatrictlijngebied, hadden belanghebbenden er bovendien rekening mee kunnen en moeten houden dat deze aanwijzing in de toekomst gevolgen zou kunnen hebben voor hun bedrijfsvoering of andere activiteiten. Eventuele schade zal dan ook vaak als ‘voorzienbaar’ worden beschouwd. Dergelijke voorzienbare schade komt in beginsel niet voor vergoeding in aanmerking.

MONITORING

Om te weten hoe het ervoor staat met de aangewezen soorten en habitattypen in Natura 2000-gebieden en of de Natura 2000-doelen worden gerealiseerd is het vereist (vanuit de Habitat- en Vogelrichtlijn) om monitoringsactiviteiten in het gebied uit te voeren. Naast het monitoren van de ontwikkeling van natuurwaarden is ook monitoring nodig om te bezien of de maatregelen zijn/ worden uitgevoerd en of deze maatregelen het gewenste resultaat hebben ten aanzien van de gestelde doelen.

Daarnaast zullen per beheerplanperiode de vergunningsverlenings- en handhavingsactiviteiten worden bijgehouden.

Deze verzamelde gegevens zijn gebruikt om het beheerplan na de eerste beheerplanperiode van zes jaar te evalueren.

Monitoringsgegevens kunnen daarnaast gebruikt worden bij het beoordelen van vergunningsaanvragen. In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van het soort monitoring dat moet worden uitgevoerd.

8.1 Monitorings- en evaluatiecyclus en verantwoordelijkheden

De totale monitoring- en evaluatiecyclus is samen te vatten in onderstaande figuur:

Fig. 8.1 Monitoring- en evaluatiecyclus

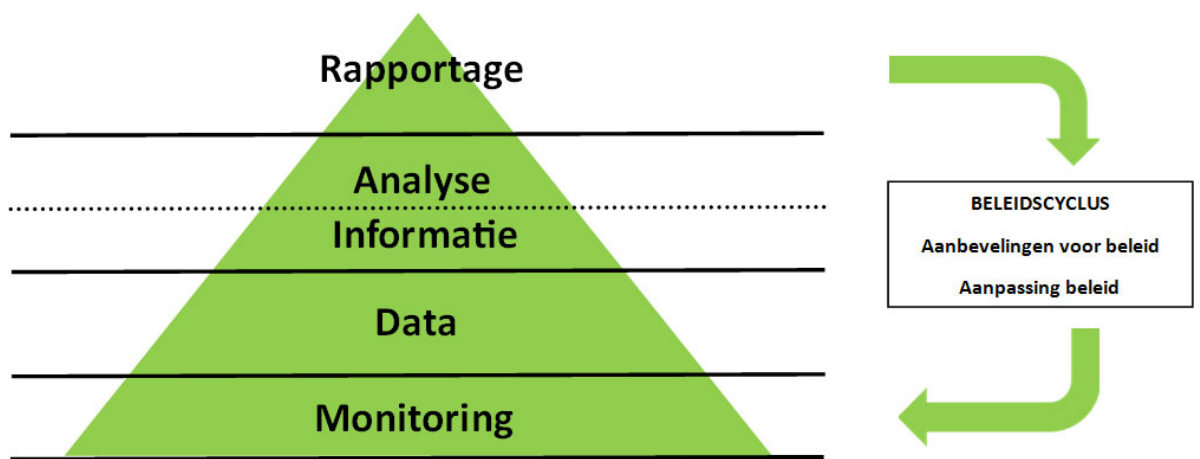

Fig. 8.1 laat de verschillende stappen zien om van monitoring van soorten en habitattypen tot de vereiste rapportages over behaalde resultaten te komen. Dit betreft de volgende fasen:

- **Monitoring:** het verzamelen van informatie in het veld. Dit zal zo veel mogelijk door (gecertificeerde) beheerders worden uitgevoerd volgens gestandaardiseerde methodes en met gebruik van protocollen.
- **Data:** de verzamelde gegevens zullen door de desbetreffende beheerders worden opgeslagen in de Nationale Databank Flora- en Fauna (NDFFF).
- **Informatie:** het bewerken van de data voor de verschillende analysevragen. Hiervoor is de provincie verantwoordelijk.
- **Analyse:** analyseren van de informatie in het licht van de gestelde doelen.
- **Rapportage:** rapporteren van de conclusies aan de relevante ontvangers.

De analyse, beoordeling en rapportage van de gegevens vallen onder de verantwoordelijkheid van de provincie Noord-Holland. De provincie rapporteert vervolgens de stand van zaken via IPO (Interprovinciaal Overleg, koepelorganisatie van de twaalf provincies) / BIJ12 (uitvoeringsorganisatie voor de samenwerkende provincies) aan het ministerie van LNV. Het ministerie van LNV is verantwoordelijk voor de periodieke algemene rapportages aan de Europese Commissie over de staat van instandhouding van de soorten en habitattypen op landelijk niveau.

8.2 Monitoring van natuurwaarden en effect getroffen maatregelen

Om het doelbereik van de natuurwaarden te bepalen moet worden nagegaan of de vastgestelde Natura 2000-doelen van het gebied behaald zijn. Dit houdt in dat gemonitord moet worden of de oppervlakte en kwaliteit van de habitattypen en de oppervlakte en kwaliteit van leefgebieden van soorten en de aantallen van de desbetreffende soort zich in de goede richting ontwikkeld hebben of op zijn minst niet achteruitgegaan zijn. Daarnaast moet het effect van de getroffen maatregelen in en rond het gebied ten behoeve van realisatie van de Natura 2000-doelen bepaald worden. Indien ten tijde van het opstellen van het beheerplan niet duidelijk is welke maatregelen moeten worden uitgevoerd om het instandhoudingsdoel te realiseren, is nader onderzoek noodzakelijk. De resultaten van het onderzoek kunnen leiden tot geschikte maatregelen in de nieuwe beheerplanperiode.

Voor monitoring van de soorten worden gegevens verzameld om de volgende vragen te kunnen beantwoorden:

- Wat is de aantalsontwikkeling per soort of een index ervan?
- Wat is de ontwikkeling van de oppervlakte van het leefgebied van de soort?
- Hoe gaat het met de kwaliteit van een (al dan niet stikstofgevoelig) leefgebied van een soort?
Voor elke soort wordt een leefgebiedenkaart gemaakt, volgens de landelijke systematiek.

Voor de monitoring van zowel soorten als habitattypen worden gegevens verzameld om de volgende vragen te kunnen beantwoorden:

- Wat is de areaalontwikkeling van het habitatype (gebaseerd op de vegetatiekartering)?
- Hoe gaat het met de kwaliteit van een habitatype (al dan niet stikstofgevoelig)? Dit wordt bepaald aan de hand van de volgende parameters:
 - voorkomen van vegetatietypen;
 - de abiotiek;
 - voorkomen van typische soorten;
 - overige kenmerken van een goede structuur en functie.
- Wat is de voortgang van de uitvoering van de maatregelen voor het realiseren van de Natura 2000-doelen?

8.3 Monitoring van gebruik en vergunningverlening

Ontwikkelingen van het gebruik, wijzigingen in bedrijfsvoering of nieuwe activiteiten, in en rond het gebied kunnen worden gemonitord door middel van het registreren van vergunningaanvragen voor de Wet natuurbescherming. Ook via handhaving ontstaat zicht op het gebruik.

Voor monitoring van het gebruik in en rond het gebied worden gegevens verzameld om de volgende vragen te kunnen beantwoorden:

- Hoeveel en welke vergunningen zijn er verleend?
- Hoeveel en welke overtredingen zijn er begaan?

- Hoe werkt dit door op de ecologie?
- Moet het vergunningenbeleid worden bijgesteld?

Per beheerplanperiode zal worden bijgehouden hoeveel en welke vergunningen er zijn verleend. Daarnaast wordt ook bijgehouden hoeveel en welke overtredingen er zijn begaan. Deze gegevens worden, indien de monitoringsresultaten hiertoe aanleiding geven, nader bekeken in samenhang met de ontwikkeling van natuurwaarden in het gebied. Deze analyse wordt uitgevoerd door de provincie. De resultaten zijn onderdeel van de evaluatie van een beheerplanperiode en kunnen gebruikt worden bij de herziening van het beheerplan ten behoeve van de volgende beheerplanperiode.

8.4 Overzicht monitoringsactiviteiten in Eilandspolder

In tabel 8.1 wordt voor alle Natura 2000-doelen geldend in dit gebied aangegeven welke vraag met behulp van monitoring moet worden beantwoord, welke methode hiervoor gebruikt wordt en hoe vaak de gegevens moeten worden verzameld.

8.5 Monitoringsplan

Voor elk Natura 2000-gebied zal de provincie in overleg met de terreinbeherende organisaties de uitvoering van de monitoring verder uitwerken in een monitoringsplan. Hierin wordt aangegeven welk soort monitoring in het kader van welk doel door welke partij wordt uitgevoerd, waar en wanneer dat het geval is en hoe de financiering geregeld zal worden. In het monitoringsplan worden tevens afspraken opgenomen wanneer welke gegevens aangeleverd dienen te worden. De provincie zal de gegevens analyseren en rapporteren.

Extra kosten die nodig zijn voor het monitoringsplan naast het Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer (SNL) en het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM), zullen gedekt worden vanuit de Natura 2000-budgetten.

Tabel 8.1: overzichtstabel monitoringsactiviteiten in Eilandspolder

Vragen	Natura 2000-doelen												Methode	Frequentie	
	Ruigten en zomen, harig wilgenroosje (H6430B)	Overgangs- en trilvenen, veenmosrietlanden (H7140B)	Bittervoorn (H1134)	Kleine modderkruiper (H1149)	Noordse woelmuis (H1340)	Lepelaar (A034, niet-broedvogel)	Goudplevier (A140, niet-broedvogel)	Smient (A050, niet-broedvogel)	Wintertaling (A052, niet-broedvogel)	Meerkoet (A125, niet-broedvogel)	Kievit (A142, niet-broedvogel)	Grutto (A156, niet-broedvogel)	Rietzanger (A295, broedvogel)		
1-Aantal soort														Diverse	1 x 6 jaar trend in beeld
2A-Oppervlak leefgebied														Diverse	1 x 6 jaar trend in beeld
2B-Kwaliteit leefgebied														Diverse	1 x 6 jaar trend in beeld
3-Areaal Habitatype														Vegetatie-kartering	1 x 12 jaar
4-Kwaliteit Habitatype														Flora-inventarisaties	1 x 6 jaar
5-Voortgang maatregel/ onderzoek														PNH	jaarlijks
6-Nieuwe inzichten (o.b.v. onderzoek)															6-jaarlijks
7-Ontwikkelperspectief herstelopgave ³														Veldbezoek	jaarlijks

³ N.a.v. een jaarlijks veldbezoek zal een beeld verkregen worden van het ontwikkelperspectief van de herstelopgaven. Dit veldbezoek is niet gekoppeld aan één habitatype, maar een gebiedsbrede inschatting.

UITVOERING

In dit hoofdstuk wordt op hoofdlijnen aangegeven hoe de uitvoering van de maatregelen plaatsvindt en wie voor de uitvoering en financiering van die maatregelen verantwoordelijk is. In tabel 9 is deze informatie samengevat.

Het beheerplan is opgesteld in overleg met beheerders, eigenaren en gebruikers, maar kan hun geen rechtens afdwingbare verplichtingen opleggen. De in het beheerplan opgenomen maatregelen en monitoring in het Natura 2000-gebied zullen in beginsel plaatsvinden op basis van vrijwillige medewerking. Om de uitvoering van de benodigde maatregelen toch te borgen, worden bestuurlijke afspraken gemaakt tussen de provincie en de betrokken partij(en).

De uitvoering van de vereiste PAS maatregelen is in 2012 reeds geborgd in bestuurlijke afspraken tussen de provincie en Staatsbosbeheer (bijlage 1.3).

9.1 Kosten en financiering van de maatregelen

Kosten

De kosten voor de herstelmaatregelen in het kader van de stikstofaanpak bedroegen voor de eerste beheerplanperiode € 78.000. Voor de tweede beheerplanperiode zijn de kosten niet begroot.

De monitoringskosten zijn niet in beeld gebracht. Hierover worden los van dit beheerplan afspraken gemaakt.

Financiering

In het kader van het decentralisatie-akkoord tussen Rijk en provincies over het natuurbeleid zijn afspraken gemaakt over de beschikbare rijksmiddelen voor aankoop, inrichting en beheer van het NNN (destijds EHS) en voor aanvullende maatregelen voor Natura 2000/PAS. De provincie diende de middelen voor het NNN met prioriteit in te zetten voor het halen van de Natura 2000-doelen, inclusief de vereiste maatregelen in het kader van het PAS toen het PAS nog bestond. Daarmee zijn alle benodigde maatregelen naar verwachting te financieren.

9.2 Uitvoering van de maatregelen

Voor de uitvoering van de herstelmaatregelen van het veenmosrietland is Staatsbosbeheer verantwoordelijk. Hierover hebben de provincie en Staatsbosbeheer op 29 mei 2012 een overeenkomst getekend (*bijlage 1.3*).

Voor de uitvoering van de monitoring zijn terreinbeheerders (voor zover afgesproken i.k.v. SNL), HHNK (waterkwaliteit) en provincie (overig) verantwoordelijk. Deze verantwoordelijkheid wordt nader uitgewerkt in het kader van het uitvoeringsprogramma monitoring.

Voor het maken van afspraken over gewijzigd onderhoud bij oevers met verlandingsvegetaties in het begin van de planperiode zijn het waterschap en Staatsbosbeheer verantwoordelijk .

Tabel 9 geeft een overzicht van de maatregelen, de kosten en financiering daarvan en de voor de uitvoering verantwoordelijke instantie.

Tabel 9 Kosten, financiering en verantwoordelijkheden uitvoering maatregelen tweede beheerplanperiode

Maatregel	Frequentie	Kosten	Financiering	Verantwoordelijk voor uitvoering
Herstelmaatregelen stikstof: <ul style="list-style-type: none"> • herfstmaaien • opslag verwijderen • ondiep plaggen • diep plaggen 	Jaarlijks Jaarlijks Eenmalig Eenmalig	Pm	Provincie (PAS)	SBB
Onderhoudsafspraken/ Keurontheffing op verlandingslocaties.	jaarlijks	-		SBB en HHNK
Beheer nieuw veenmosrietland.	jaarlijks	Pm	Provincie (SNL)	SBB
Monitoring: Maatregelen, kosten, financiering en verantwoordelijke instantie(s) worden uitgewerkt in het monitoringsplan.		Pm	Provincie (N2000)	Pm

BIJLAGEN

NATURA 2000- BEHEERPLAN EILANDSPOLDER 2023-2029

Inhoudsopgave

60 | Bijlage 1

- 60 | 1.1 Natura 2000, NNN en beheertypen
- 61 | 1.2 Begrippenlijst
- 67 | 1.3 Organisatie en bij het proces betrokken partijen

68 | Bijlage 2

- 68 | 2.1 Relatie beheertypen - habitattypen/leefgebieden voor Eilandspolder
- 69 | 2.2 Algemene systeembeschrijving
- 73 | 2.3 Achtergrondgegevens water en bodem

76 | Bijlage 3

- 76 | 3.1 PAS-gebiedsanalyse Eilandspolder

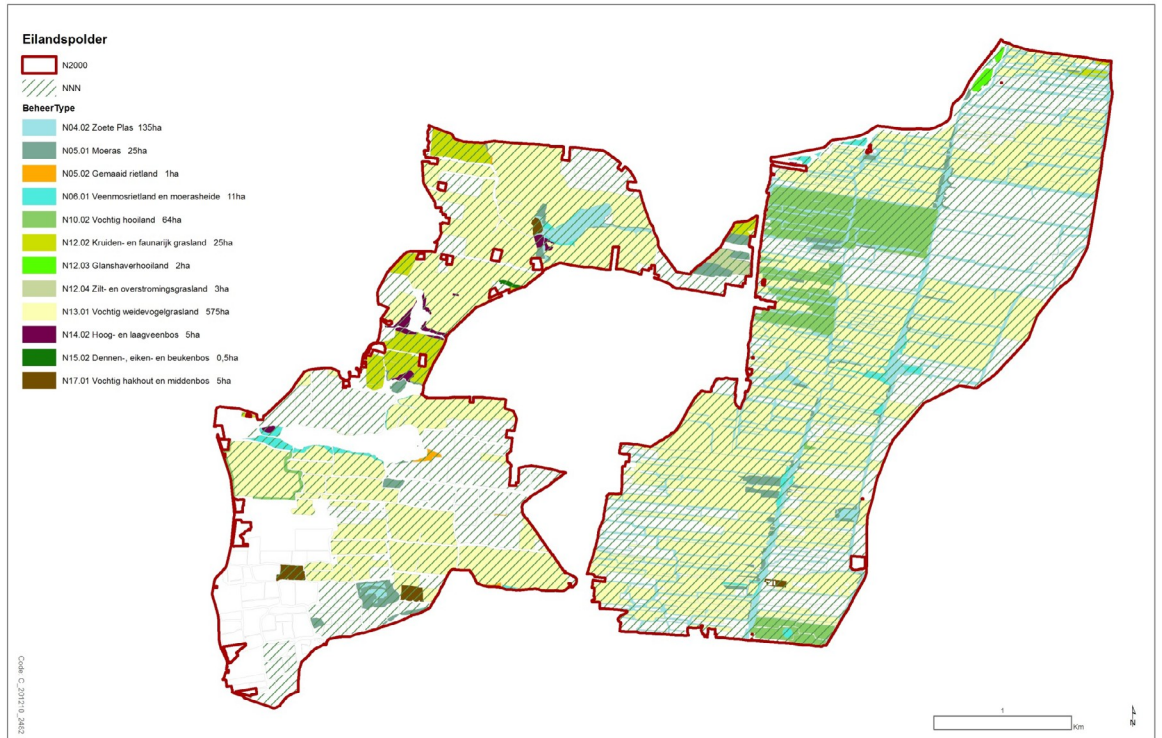
77 | Bijlage 5

- 77 | 5.1 Toetsing huidig gebruik
- 88 | 5.2 Voortoets tabel A, Verstoringfactoren per Natura 2000 doel
- 90 | 5.3 Voortoets tabel B, Verstoringfactoren per activiteit

95 | Bijlage 6 Literatuur

1.1 Natura 2000, NNN en beheertypen

1.2 Begrippenlijst

A

Aanwijzingsbesluit: besluit van de minister (of staatssecretaris) van Economische Zaken (EZ) of van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) waarin een (natuur)gebied als Natura 2000-gebied wordt aangewezen en begrensd. In het aanwijzingsbesluit staat beschreven welke soorten en habitattypen in het betreffende gebied worden beschermd en welke doelen hiervoor gelden.

Abiotisch: niet behorend tot de levende natuur. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan bodem, water en lucht.

ADC: Alternatieven, Dwingende reden van groot openbaar belang en Compensatie: als blijkt dat er werkelijk sprake is van mogelijk significant negatieve effecten dan kan alleen toestemming (een vergunning) voor een activiteit gegeven worden als er geen alternatieven voor de activiteit zijn, er dwingende redenen van groot openbaar belang mee gediend zijn en de negatieve gevolgen gecompenseerd worden (de ADC-toets).

Agrarisch natuurbeheer: natuurbeheer vanuit de agrarische sector, waarbij de gebruikelijke agrarische bedrijfsvoering is aangepast om natuur- en landschapswaarden te behouden. Bijvoorbeeld door later te maaien om broedende weidevogels te beschermen. De gronden behouden hun agrarische functie en bestemming, maar er wordt rekening gehouden met de natuur. Boeren kunnen voor het beheren van hun gronden een subsidie ontvangen, op grond van het Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer (SNL).

B

Belanghebbende: een natuurlijke persoon of een 'rechtspersoon' (bijvoorbeeld een bewonersvereniging of milieugroep) die een direct belang bij de besluitvorming t.a.v. het betreffende natuurgebied kan aantonen.

Bergingscapaciteit: de hoeveelheid afstromend regenwater die een voorziening of gebied maximaal kan bevatten zonder dat wateroverlast ontstaat.

Beschermd natuurmonument: dit was een natuurgebied dat was aangewezen door het Rijk als belangrijk nationaal natuurgebied dat werd beschermd door de Natuurbeschermingswet 1998.

Beschermingszone: een in de legger vastgelegde zone aan weerszijden van een waterkerende constructie waarin meer ontwikkelingen zijn toegestaan dan in de (tussenliggende) kernzone.

Bestaand gebruik: de Natuurbeschermingswet definieerde 'bestaand gebruik' als alle (legale) activiteiten die op 31 maart 2010 regelmatig plaatsvonden en bij het bevoegd gezag bekend waren of hadden kunnen zijn.

Bevoegd gezag: overheidsinstelling die is belast met een bepaalde taak, bijvoorbeeld vergunningverlening of vaststellen van beheerplannen.

Biotisch: behorend tot de levende natuur.

Biodiversiteit: de hoeveelheid verschillende planten- en diersoorten die in een gebied voorkomen. Ook aangeduid als soortenrijkdom.

C

Compensatie(plan): plan met uitwerking van zogenaamde compenserende maatregelen. Zulke maatregelen zijn noodzakelijk wanneer de initiatiefnemer er alles aan heeft gedaan om schade aan de beschermde natuurwaarden te voorkomen en zo klein mogelijk te laten zijn, maar tóch schade aan beschermde natuurwaarden resteert. In dat geval dient de schade aan natuurwaarden te worden gecompenseerd. De compenserende maatregelen kunnen in een plan worden beschreven waarmee het bevoegd gezag in het kader van vergunningverlening moet instemmen.

Cumulatie: cumulatie in het kader van de Wet natuurbescherming is de opeenstapeling van kleine, op zichzelf niet schadelijke, effecten waardoor mogelijk een significant negatief effect ontstaat. Door rekening te houden met cumulatie van effecten wordt beoogd te voorkomen dat een opeenstapeling van op zich kleine effecten uiteindelijk leidt tot significante negatieve effecten.

D

Depositie: neerslag of afzetting van luchtverontreinigende stoffen op bodem, water, planten, dieren of gebouwen.

Drainage: door mensen aangelegde voorziening voor de afvoer van overtollig water op/in de bodem, met als doel verlaging van de grondwaterstand binnen een begrensd gebied.

Dwingende reden van groot openbaar belang: dit is één van de drie zogenoemde 'ADC'- criteria (zie aldaar) die gebruikt worden bij de vergunningverlening op grond van de Wet natuurbescherming. Voor een activiteit (project of plan) met significant negatieve effecten op natuurwaarden kan alleen een vergunning worden

verleend indien de zogenaamde ADC-toets kan worden doorstaan. Activiteiten i.v.m. de veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid worden vaak toegekend als ‘groot openbaar belang’.

E

Ecologische Hoofdstructuur (EHS): heet inmiddels Natuurnetwerk Nederland (NNN), zie aldaar.

Ecologische kwaliteit: de mate waarin de kansen voor natuur in een gebied tot ontplooiing zijn gekomen. De kansen worden bepaald door abiotische voorwaarden (bodem, water, lucht) ter plaatse, door de plaats in de ecologische structuur en door de omvang van het gebied.

Ecologische verbindingszone: een natuurlijk ingerichte zone die twee natuurgebieden verbindt. De omvang, inrichting en het beheer moeten het leefgebied benaderen van de soorten, die van de zone gebruik maken.

Emissie: uitstoot van stoffen.

Eutrofiëring: proces van de toename van de voedselrijkdom van water of bodem.

Expert judgement: inschatting van een deskundige op grond van zijn of haar kennis en ervaring.

Externe werking: de mogelijke effecten die activiteiten buiten de grenzen van het Natura 2000-gebied kunnen hebben op de Natura 2000-doelen in het Natura 2000-gebied.

F

Fauna: alle diersoorten van een bepaald gebied.

Faunapassage: kunstwerk, bedoeld om dieren veilig infrastructuur te laten kruisen. Kan variëren van een rioolbuis onder een weg tot een ecodeuct over de weg.

Flora: alle plantensoorten van een bepaald gebied.

Flora- en faunawet: een niet meer in werking zijnde wet.

G

Gedeputeerde Staten: dagelijks bestuur van een provincie, vaak afgekort als GS.

Gedragscode: een formeel vastgestelde handleiding voor een categorie van initiatiefnemers van een bepaalde activiteit, bijvoorbeeld gemeenten, natuurbeheerders of waterbeheerders.

De gedragscode geeft aan hoe moet worden omgegaan met (beschermde) natuurwaarden bij gebruik, beheer en onderhoud of wanneer ruimtelijke ontwikkelingen worden voorbereid.

Generieke maatregelen: maatregelen die niet voor een specifiek gebied gelden, maar algemeen van toepassing zijn.

Geohydrologie: de wetenschap die het grondwater onderzoekt.

Geomorfologie: de vorm van het aardoppervlak of de studie daarvan.

GGOR: gewenste grond- & oppervlaktewaterregime: de waterstanden of -peilen, fluctuaties, waterkwaliteit, kweldruk, stroming, etc.

Gradiënt: overgang, opeenvolging.

Grondgebonden veehouderij: vorm van veehouderij die voor de productie geheel of voor een groot deel afhankelijk is van cultuurgrond (in Laag Holland: grasland).

Grondwaterregime: verloop van de grondwaterstand ten opzichte van het maaiveld in een kalenderjaar.

Gunstige staat van instandhouding: van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype is sprake als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

H

Habitat: natuurlijk woongebied van een soort, verzamelnaam voor habitattypen en leefgebieden van soorten.

Habitatrichtlijn: richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG 1992 L 206). De Habitatrichtlijn is samen met de Vogelrichtlijn uit 1979 de belangrijkste regelgeving van de Europese Unie voor het bevorderen van de biologische verscheidenheid, alsmede van het tot stand komen van Natura 2000.

Habitattype: type natuurlijk woon- of leefgebied, zijnde een geheel natuurlijke of halfnatuurlijke land- of waterzone met bijzondere geografische, abiotische en biotische kenmerken.

Huidig gebruik: alle bij de provincie bekende (menselijke) activiteiten die in en om het gebied plaatsvinden.

Hydrologie: de leer van het voorkomen, het gedrag en de chemische en fysische eigenschappen van water in al zijn verschijningsvormen boven, op en in het aardoppervlak.

I

Intensieve veehouderij: niet-grondgebonden veehouderij waarbij het vee geheel of vrijwel geheel in gebouwen wordt gehouden.

Infiltratie: het in de bodem laten wegzakken van regenwater met onder andere de bedoeling verdroging te voorkomen of te verminderen.

Inlaat: het in een gebied laten instromen van (boezem) water bij tekorten.

Instandhoudingsdoelstelling: doelstelling, opgenomen in een aanwijzingsbesluit van een Natura 2000-gebied als bedoeld in artikel 2.1 van de Wet natuurbescherming, ten aanzien van de instandhouding van de leefgebieden, vereist op grond van de Vogelrichtlijn of ten aanzien van de instandhouding van de natuurlijke habitats of populaties in het wild levende dier- en plantensoorten, vereist op grond van de Habitatrichtlijn.

Inzigsgebied: gebied waar door hoogteligging en bodemgesteldheid water wegzijgt naar het grondwater.

K

Kavel: aaneengesloten stuk grond van een gebruiker, bestaande uit meerdere percelen, waarin geen grenzen voorkomen als openbare wegen en waterlopen.

Kavelpatroon: fijnmazig patroon dat kenmerkend is voor de ontginningswijze in een gebied.

Keur: de Keur is een verordening van het Waterschap die regelt wat wel en niet mag in of nabij oppervlaktewater en dijken. Het vaststellen van de Keur is een eigen bevoegdheid van het bestuur van het waterschap. De Keur is van belang voor iedereen die woont of werkt binnen het gebied van het betreffende Waterschap. De regels in de Keur maken het werk en beleid van het waterschap inzichtelijker.

Kritische depositiewaarde (KDW): de kritische depositiewaarde voor stikstof is de grens waarboven het risico bestaat dat de kwaliteit van het habitat significant wordt aangetast door de verzurende en/of vermestende invloed van atmosferische stikstofdepositie (Dobben, van, H., et al, 2012).

Kwalificerend: soorten of habitattypen die aanleiding waren voor aanwijzing van een bepaald Natura 2000-gebied worden kwalificerend genoemd.

Kwel: het uittreden van grondwater aan het grondoppervlak, in de waterlopen of drains.

Kwelgebied: gebied waar grondwater opwelt naar het oppervlaktewater.

L

Laagveen: veen dat onder de grondwaterspiegel gevormd is wordt laagveen genoemd. Laagveen ontstaat als het nog in aanraking staat met voedselrijk stilstaand grondwater en als zuurstof uit de lucht er niet bij kan komen. Laagveen kan ontstaan doordat het oppervlaktewater verlandt.

Leefgebied: habitat van een soort, zijnde het door specifieke abiotische en biotische factoren bepaalde milieu waarin de soort tijdens één van de fasen van zijn biologische cyclus leeft.

M

Maaiveld: de hoogteligging van verharde en onverharde grond ten opzichte van NAP.

Melkveehouderij: agrarisch bedrijf waar melk- en kalfkoeien gehouden worden.

Ministerie van Economische zaken (EZ): het ministerie dat vanaf eind 2012 en tot 2017 verantwoordelijk was voor o.a. de goede vertaling van de Europese richtlijnen op het gebied van natuur.

Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I): het ministerie dat vanaf 2010 tot 2012 verantwoordelijk was voor o.a. de goede vertaling van de Europese richtlijnen op het gebied van natuur.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV): het ministerie dat tot en met 2010 verantwoordelijk was en vanaf 2017 verantwoordelijk is voor o.a. de goede vertaling van de Europese richtlijnen op het gebied van natuur.

Mitigerende maatregel: maatregel die de negatieve gevolgen van een activiteit voor een Natura 2000-gebied beperkt of voorkomt.

Monitoring: het door de tijd blijven volgen van het verloop van de waarde van een of meer grootheden volgens een vastgestelde werkwijze.

N

Natura 2000: Europees ecologisch netwerk dat bestaat uit de speciale beschermingszones, bedoeld in artikel 4, eerste en tweede lid, van de Vogelrichtlijn en artikel 1, onderdeel 1, van de Habitatrichtlijn.

Natura 2000-gebied: gebied dat:

- door de bevoegde autoriteit van het land waarin het gebied is gelegen is aangewezen als speciale beschermingszone, ter uitvoering van de artikelen 3, tweede lid, onderdeel a en 4, eerste en tweede lid, van de Europese Vogelrichtlijn of de artikelen 3, tweede lid en 4, vierde lid, van de Habitatrichtlijn, of;
- is opgenomen op de lijst van gebieden van communautair belang binnen de Europese Unie, bedoeld in artikel 4, tweede lid, van de Habitatrichtlijn.

Natuurnetwerk Nederland (NNN): het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden.

Natuurbeschermingswet 1998: wet die onder meer de bescherming regelde van de Natura 2000-gebieden.

Natuurwaarden: natuurwaarden kunnen geformuleerd worden in termen van soortenrijkdom, zeldzaamheid, zelfregulatie van de natuur, oorspronkelijkheid van de processen, duurzaamheid of schoonheid.

Niet-significante verstoringen: verstoringen die geen directe invloed hebben op de fysische kenmerken van een gebied. Een niet-significante verstoring betreft soorten en is vaak in de tijd beperkt (lawaaï, lichtbronnen e.d. door tijdelijke activiteiten).

O

Ontwateringsdiepte: de hoogst mogelijke grondwaterstand in een gebied.

Oppervlaktewater: water, dat zichtbaar stroomt door waterloop of over grondoppervlak.

P

PAS (Programma Aanpak Stikstof): het PAS maakte economische ontwikkelingen mogelijk en beschermde tegelijkertijd stikstofgevoelige natuur. In het kader van het PAS werden maatregelen getroffen om de effecten van depositie/stikstofuitstoot te verminderen.

Daarnaast voorzag het PAS in het treffen van maatregelen om de natuur te herstellen. Door de combinatie van maatregelen ontstond er ruimte voor nieuwe economische activiteiten. In 2019 oordeelde de Raad van State dat het PAS in strijd was met de Habitatrichtlijn.

Peilbeheer: beheer gericht op het reguleren van het grondwaterpeil in een gebied.

Peilbesluit: een peilbesluit is een juridisch document waarin het waterpeil van sloten en kanalen is vastgelegd. Dit document biedt belanghebbenden duidelijkheid en rechtszekerheid over de te handhaven waterpeilen. Het hoogheemraadschap heeft een inspanningsverplichting om de in het peilbesluit vastgelegde peilen te handhaven. Dit betekent dat de waterbeheerder naar eer en geweten zijn best moet doen het peil op de vastgestelde waarde te handhaven.

Piekberging: extra bergingscapaciteit in vooral oppervlaktewater bedoeld om langdurige regenval in een gebied te kunnen opvangen.

PGO: Particuliere Gegevensverzamelende Organisatie. Zulke organisaties bestaan per diergroep en voor hogere planten.

Prioritair: begrip uit de Habitatrichtlijn. Soorten of habitats die door de EU als prioritair zijn aangemerkt gelden als zeer bijzonder in Europees opzicht; voor zulke soorten en habitats geldt dat het natuurlijke verspreidingsgebied geheel of grotendeels tot de EU-landen is beperkt.

Profielendocument: in het profielendocument zijn voor alle aangewezen habitattypen, habitatsoorten en vogels beschrijvingen opgenomen. Aan de hand van deze beschrijvingen en de staat van instandhouding in een Natura 2000-gebied worden de instandhoudingsdoelstellingen (behoud, verbetering, uitbreiding, etc.) voor dat Natura 2000-gebied vastgesteld.

R

Raad van State: De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State is de hoogste instantie in de bestuursrechtspraak, zoals de Hoge Raad dat is voor het civiele recht. Natuurbeschermingsrecht valt als milieurecht onder de bestuursrechtspraak; het regelt de verhouding tussen burger en overheid. Het merendeel van de rechtspraak wordt dan ook gedaan door de Afdeling Bestuursrecht van de Raad van State.

Ruimtelijke ontwikkeling: hieronder valt een groot scala aan activiteiten. Doorgaans gaat het om ingrijpende veranderingen die leiden tot een functieverandering of uiterlijke verandering van het gebied. Het kan echter ook gaan om kleinschalige activiteiten zoals de bouw van een schuur of de verbouwing van een huis.

S

Significant (negatieve) effecten: een effect is significant (veelbetekend) als de Natura 2000-doelen van het gebied dreigen te worden aangetast. Artikel 6 van de Habitatrictlijn stelt dat een activiteit niet mag leiden tot 'significante effecten' op de belangrijke beschermde natuurwaarden.

Speciale Beschermingszone (SBZ): gebied dat is aangewezen vanwege de bijzondere natuurwaarden voor 1 of meer kwalificerende soorten of habitats. Alle SBZ's samen vormen het Natura 2000-netwerk.

Staat van instandhouding: is de toestand waarin soorten dieren en planten verkeren en de toestand waarin die soorten dieren en planten moeten verkeren om te kunnen voortbestaan.

Successie: de opeenvolgende verandering die zich van nature in de plantengroei voltrekt, waarbij de ene vegetatie overgaat in de andere.

T

Tijdelijke berging: maatregelen bedoeld om de afvoer van oppervlakkig afstromend regenwater te vertragen.

Typische soort: plant- of diersoort die een indicator is voor de kwaliteit van een habitatype in het kader van Natura 2000.

U

Uitspoeling: het verplaatsen van mineralen naar diepere grondlagen.

V

Veen: een moerassige grondsoort die volgezogen is met water. Veen bestaat uit plantenresten die nog niet helemaal verteerd zijn en die voor een deel in humus zijn opgegaan.

Vegetatie: de begroeiing van het landschap; het ruimtelijke voorkomen van planten in samenhang met de plaats waar zij groeien en in de rangschikking die zij spontaan hebben aangenomen.

Vegetatietype: een groep van planten met een kenmerkende structuur, een karakteristiek uiterlijk en milieu en met een karakteristieke plantensamenstelling.

Verdroging: alle nadelige effecten op natuurwaarden als gevolg van een, door menselijk ingrijpen, structureel lagere grond- en/of oppervlaktewaterstand dan de gewenste of als gevolg van de aanvoer van gebiedsvreemd water ter bestrijding van de lagere waterstanden.

Vermesting: het toevoegen van teveel meststoffen aan de bodem, waardoor het natuurlijk evenwicht in de bodem wordt verstoord.

Versnippering: doorsnijding van het leefgebied door infrastructuur en/of door andere vormen van habitatdoorsnijding als gevolg waarvan schade aan faunapopulaties kan ontstaan.

Verstoring: storen van dieren door lawaai, betreding, licht en dergelijke.

Verruiging: ongewenste hoogoplopende soorten zoals bramen, akkerdistels (ruigtekruiden) die zich vestigen en overheersend worden.

Verslechtering en verstoring: verslechtering is de aantasting van een habitat, zoals afname van oppervlakte of kwaliteit of de versnippering van het gebied. Verstoring heeft betrekking op diersoorten en wordt vaak gemeten naar intensiteit, duur en frequentie.

Verzuring: door in regenwater opgeloste verzurende stoffen worden de bodems en het grondwater zuurder. Verzuring kan ontstaan als gevolg van verontreiniging van de lucht met bijvoorbeeld de stoffen zwaveldioxide, ammoniak en stikstofoxiden.

Vogelrichtlijn: Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PbEU 2010, L 20), zie ook het begrip Habitatrictlijn.

Vogelrichtlijngebied: dit is een beschermd natuurgebied dat door de rijksoverheid is aangewezen onder de Vogelrichtlijn. Het gebied kan worden aangewezen vanwege het voorkomen van bepaalde belangrijke vogelsoorten.

W

Waterkwaliteit: de chemische en microbiologische samenstelling van grond- en oppervlaktewater die een belangrijke factor is voor de ecologische kwaliteit in een gebied.

Weidevogelleefgebied: door de overheid aangewezen gebied waar een regeling geldt voor bescherming van weidevogels, vanwege het belang van het gebied voor die vogels. Dit is een regeling naast de bescherming in het kader van Natura 2000. Vaak is wel sprake van een overlap in de bescherming op grond van het weidevogelbeheer en Natura 2000. Tegenwoordig: Bijzonder Provinciaal Landschap.

Wet ruimtelijke ordening (Wro): het wettelijk kader waarmee wordt geregeld hoe Nederland er nu en in de toekomst uit moet zien. De verwachting is dat deze wet in 2024 opgaat in de Omgevingswet.

Z

Zorgplicht: In de Wet natuurbescherming is een algemene zorgplicht opgenomen. Het uitgangspunt van de zorgplicht is dat burgers, ondernemers en overheden alle handelingen die nadelige gevolgen kunnen hebben voor in het wild levende planten en dieren, hun directe leefomgeving of een Natura 2000-gebied achterwege laten. Dat betekent dat degene die een bepaalde handeling wil verrichten die gevolgen voor natuurwaarden zou kunnen hebben zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvoor van zijn handelen. Zo nodig raadpleegt hij of zij een ecooloog.

1.3 Organisatie en bij het proces betrokken partijen

De volgende organisaties zijn gevraagd om een reactie op het concept-Natura 2000-beheerplan:

- Landschap Noord-Holland
- Staatsbosbeheer
- Omgevingsdienst Noord-Holland Noord
- LTO Noord
- Faunabeheereenheid Noord-Holland
- Water, Land en Dijken
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
- Gemeente Alkmaar
- Platform Zaanse veenweidegebieden
- Rijkswaterstaat

2.1 Relatie beheertypen - habitattypen/leefgebieden voor Eilandspolder

Beheertype (ha)	Leefgebied (ndt of lg) ¹	Leefgebied voor	Overeenkomstig aangewezen habitatype (ha)
A11 open grasland		Grutto, Kievit	
N04.02 zoete plas (135)		Bittervoorn, kleine modderkruiper, lepelaar, smient, wintertaling, meerkoet	
N05.01 moeras (25)	Ndt 3.24 (moeras) Ndt 3.25 (natte strooiselruigte)	Noordse woelmuis, lepelaar, grutto, rietzanger, wintertaling, meerkoet, smient	H6430B ruigten en zomen (1,21)
N05.02 gemaaid rietland(1)	Ndt 3.24 (moeras)	Noordse woelmuis, lepelaar, grutto, rietzanger, wintertaling, meerkoet, smient	
N06.01 veenmosrietland en moerasheide (11)	Ndt 3.28 (veenmosrietland) Ndt 3.42c (moerasheide)	Noordse woelmuis	H7140B veenmosrietland (0,21)
N10.02 vochtig hooiland (64)		Rietzanger	
N12.02 kruiden- en faunarijk grasland (25)		Rietzanger	
N13.01 vochtig weidevogelgrasland (575)	Ndt 3.32/lg 8 (nat, matig voedselrijk weidevogelgrasland) 3.38/ lg 10 (bloemrijk weidevogelgrasland)	Noordse woelmuis, goudplevier ² , grutto, kievit, rietzanger, smient ³ , wintertaling ⁴ , meerkoet ⁵	
N14.02 hoog- en laag-veenbos (5)			
N15.02 dennen-, eiken- en beukenbos (0,5)			
N17.01 vochtig hakhout en middenbos (5)			

Uit: PAS herstel strategieën, onderdeel soorten en Natuurbeheerplan 2016.

1 Ndt= natuurdoeltype; lg= stikstofgevoelig leefgebied

2 Stikstofgevoeligheid lg is niet relevant voor de soort

3 idem

4 idem

5 idem

2.2 Algemene systeembeschrijving

Algemene systeembeschrijving

De gronden in het laagveengebied worden al heel lang (sterk) bemest. Bovendien was het gebied vroeger brak en daarmee van nature voedselrijker. Nitraat en (in wat mindere mate) ammonium spoelen vrij snel uit naar het grond- en oppervlaktewater. Daarnaast treedt er verlies van een deel van de stikstof op naar de atmosfeer. Fosfaat is veel minder mobiel in de bodem en spoelt veel langzamer uit naar het grond- en oppervlaktewater. Hierdoor hoopt fosfaat voor het grootste deel op in de bovenste decimeters van de grond.

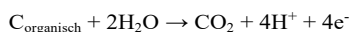
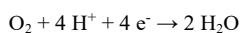
Een hoge fosfaatbeschikbaarheid wordt als knelpunt gezien voor het realiseren van karakteristieke voedselarme vegetaties. Wanneer laagveenwateren voedselrijk worden, neemt de algendichtheid toe, waardoor het water troebel en zuurstofloos wordt. Dat remt vervolgens de ontwikkeling van ondergedoken waterplanten en waterfauna.

De voedselrijkdom in het systeem wordt bepaald door de mate van interne en externe eutrofiëring. Externe eutrofiëring is de toevoer van nutriënten van buiten het systeem, door aanvoer van oppervlakte- of grondwater met hogere nutriëntconcentraties dan het water in het systeem. Interne eutrofiëring wordt veroorzaakt door een versnelde mineralisatie van de opgeslagen nutriënten in het veen waarbij fosfaat vrijkomt. De belangrijkste sturende factor bij interne eutrofiëring is sulfaat.

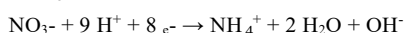
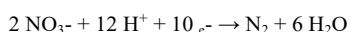
In het westelijke veenweidegebied is de hoge concentratie aan nutriënten voor een groot deel te wijten aan achtergrondbelasting en/of niet-direct beïnvloedbare processen zoals uitloging van het veencomplex. In veengebieden draagt de mest veel minder (circa 30 %) bij aan de belasting van het oppervlaktewater dan in klei of zandgebieden. Mineralisatie, veenwater en (vooral zomers) inlaatwater dragen ongeveer 60 % bij. Het nutriëntenprobleem wordt dus voornamelijk veroorzaakt door ontginning, ontwatering en bemesting.

Veenafbraak

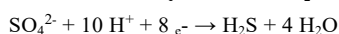
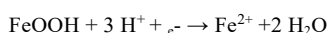
De afbraak van organisch materiaal en de fosfaatbindingscapaciteit van de bodem worden sterk beïnvloed door de microbiële processen. Onder zuurstofrijke condities is zuurstof de primaire oxidator; zuurstof is thermodynamisch gezien ook de meest gunstige oxidator.

In de meeste wetlands is zuurstof echter alleen aanwezig in de bovenste 10 mm van de bodem. Als zuurstof niet (meer) beschikbaar is als oxidator vindt de afbraak plaats met alternatieve oxidatoren. Nitraat is na zuurstof de meest gunstige oxidator.

Bij deze reactie wordt nitraat gereduceerd tot stikstofgas (denitrificatie) of ammoniak (ammonificatie). Als alternatief kunnen ijzer(hydr)oxide of sulfaat als oxidator gebruikt worden.

Bij de reductie van ijzer en sulfaat wordt FeSx gevormd, waarbij de fosfaatbindingscapaciteit afneemt. De afbraak van organisch materiaal onder anaerobe omstandigheden wordt sterk bepaald door de beschikbaarheid van deze alternatieve oxidatoren. De verschillende anaerobe afbraakprocessen sluiten elkaar niet uit en kunnen tegelijkertijd in de bodem plaatsvinden.

Alkaliniteit (zuurbufferende capaciteit)

De afbraak van organisch materiaal wordt, in vergelijking met alkaline condities, geremd in zure condities. De buffercapaciteit van het water bepaalt de afbraaksnelheid van organisch materiaal; dit wordt veroorzaakt door de neutraliserende werking van bicarbonaat op de afbraakremmende zuren. Een verhoogde alkaliniteit leidt dus tot een verhoogde veenafbraak. Meerdere studies hebben een correlatie gevonden tussen bicarbonaat alkaliniteit en de fosfaat- en nitraatconcentraties in het oppervlaktewater en het water in de haarvaten. Daarnaast kan bicarbonaat ook voor

fosfaatmobilisatie zorgen door concurrentie met fosfaat voor anion adsorptieplaatsen. De alkaliniteit van een systeem kan verhoogd worden door de inlaat van alkalisch oppervlaktewater of een verhoogde alkaliniteit van het grondwater. Daarnaast kan de alkaliniteit ook gegenereerd worden in het systeem door de reductie van nitraat, sulfaat en ijzer(hydr)oxides. Gereduceerde verbindingen (waaronder sulfide) verbruiken vervolgens zuurstof in de bovenste laag van het sediment, waardoor de aerobe laag in dikte afneemt. Dit kan leiden tot een verhoogd vrijkomen van fosfaat uit het sediment.

Fosfaat

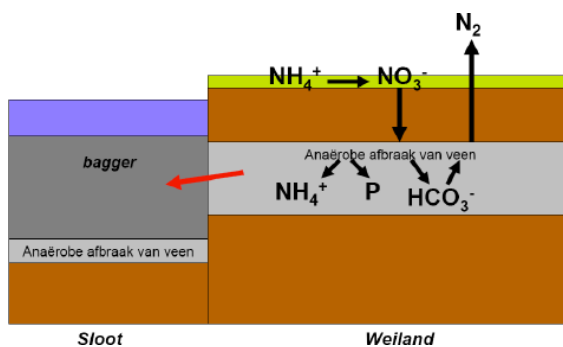
Fosfaat kan in verschillende vormen voorkomen: gebonden aan ijzer(hydr)oxiden, aluminium of calcium, in organische vorm of in een labiele direct beschikbare vorm. De mobiliteit van fosfaat wordt sterk bepaald door de pH en het redoxpotentiaal van de bodem.

Bij het vrijkomen van fosfaat wordt ook de baggervorming in de sloten verhoogd. Door opwerveling van bagger door bodemwoelende vissen, wind- en golfwerking neemt de troebelheid en de nutriëntenuitwisseling tussen het sediment en het water toe.

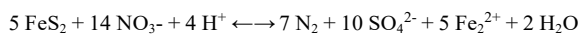
De juiste waterplanten voor verlanding kunnen door het troebele karakter niet fosfosynthetiseren en kunnen zich in het baggerige substraat moeilijk vestigen. Daarnaast worden ze verdrongen door woekerende waterplanten, eutrafente/indifferente oeverplanten (o.a. liesgras) en algen, waardoor verlanding niet optreedt.

Nitraat

Figuur B5.1 Anaërobe afbraak en baggervorming in veenweidegebieden o.i.v. nitraat (Lamers et al, 2006)

Onder natuurlijke condities zijn de nitraatconcentraties van het grondwater laag ($< 32 \mu\text{mol l}^{-1}$). De laatste zestig jaren zijn de nitraatconcentraties in het grondwater echter enorm toegenomen als gevolg van het overmatige gebruik van (kunst)mest en het uitspoelen van nitraat vanuit landbouwgronden. Wanneer het nitraat in aanraking komt met pyriethoudende afzettingen en andere ijzerhoudende verbindingen, treedt er oxidatie van de ijzerverbindingen op. Hierbij wordt nitraat verwijderd (via denitrificatie) en komt sulfaat vrij.

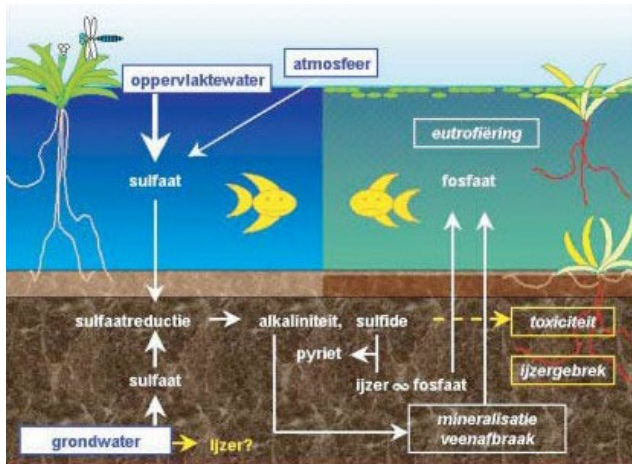

De bijdrage van nitraat aan de interne eutrofiëring is waarschijnlijk afhankelijk van de $\text{NO}_3^- : \text{SO}_4^{2-}$ ratio. Indien deze hoog is zal er juist immobilisatie van S (en dus fosfaat) plaatsvinden, maar zorgt dan als oxidator voor veenafbraak en zo voor vorming van slib; dit slib zorgt weer voor P-mobilisatie.

Sulfaat

In de laatste decennia zijn de sulfaatconcentraties in ecosystemen door antropogene oorzaken sterk toegenomen. Dit komt onder andere door het jaarrond (kunstmatig) stabiel houden van waterpeilen, waarbij veel gebiedsvreemd water wordt ingelaten. Dit inlaatwater heeft vaak een hogere sulfaatconcentratie dan het water in het systeem. Daarnaast zijn de sulfaatconcentraties toegenomen door de toegenomen atmosferische depositie van zwavel en als gevolg van uitspoeling vanuit landbouwgronden.

Figuur B5.2 Eutrofiering door fosfaat (Lamers et al, 2001)

Naast de rol van sulfaat als oxidator, leidt een verhoogde sulfaatconcentratie ook tot fosfaatmobilisatie doordat het fosfaat verdringt van de anion adsorptieplaatsen.

Bij de reductie van sulfaat wordt sulfide gevormd, wat zorgt voor reductie van ijzer(III)(hydr)oxides en ijzer(III)fosfaat. Vervolgens wordt slecht oplosbaar FeS_x gevormd, waarbij de mogelijkheid van fosfaatbinding door ijzer afneemt en fosfaat gemobiliseerd wordt. Bij aanhoudende sulfaatreductie kunnen toxische concentraties van sulfide zich ophopen in de haarvaten. Verhoogde sulfideconcentraties kunnen onder andere leiden tot wortelrot en gereduceerde groei bij planten en respiratieproblemen bij dieren; bij beide groepen organismen kan dit leiden tot sterfte.

Waterpeil

Het effect van peilfluctuaties hangt onder andere af van het ijzergehalte, het type veen en de fosfaatbeschikbaarheid van de bodem.

Een laag waterpeil kan bijdragen aan verzuring; dit treedt op als het gevormde veen steeds minder in contact staat met oppervlakte- en grondwater. Hierbij vormt zich een regenwaterlens, het regenwater zelf is niet zuur, maar zorgt voor een afname in de buffercapaciteit wat vervolgens leidt tot een daling van de pH. Bij (tijdelijke) verdroging van de bodem blijft ijzer in geoxideerde vorm aanwezig en kan fosfaat aan Fe(III) verbindingen gebonden worden. Daarnaast wordt bicarbonaat verbruikt bij de oxidatie van FeS_x en door afwezigheid van alkaliniteit genererende processen zoals denitrificatie. Hierdoor ontstaat na vernatting een zwakker gebufferd systeem en daardoor een verminderde afbraak van organisch materiaal. Verdroging kan echter ook leiden tot een sterke verzuring, door verhoogde pyrietoxidatie, waardoor sulfaat gemobiliseerd wordt en de pH daalt. Fosfaat kan in de bodem ook gebonden zijn aan zware metalen; verdroging en de gekoppelde verzuring zorgen dan voor het oplossen van deze verbindingen (vooral als de $S/(\text{Ca} + \text{Mg})$ ratio van de bodem hoog is). Langdurige verdroging leidt tot een onomkeerbare inklinking en veraarding van het veen.

Bij vernatting neemt de nitraatconcentratie af en wordt ijzer gereduceerd. Gereduceerd ijzer heeft een lagere bindingscapaciteit, waardoor fosfaat gemobiliseerd wordt. Daarnaast neemt de kans op verpitrussing toe. Permanente vernatting kan leiden tot een verhoogde sulfaatconcentratie, waardoor ook het sulfidegehalte toeneemt. Als er vervolgens geen ijzer meer beschikbaar is, komt er sulfide vrij in het systeem. Een klein aantal planten, waaronder pitrus, heeft een aanpassing waardoor het bij hoge sulfideconcentraties kan overleven.

Waterpeil $\downarrow \rightarrow \text{O} \uparrow \rightarrow$ pyrietoxidatie $\uparrow \rightarrow \text{S} \uparrow + \text{pH} \downarrow$

Water $\uparrow \rightarrow \text{N} \downarrow$ door denitrificatie en ammoniumoxidatie.

Water $\uparrow \rightarrow \text{P} \uparrow$ door ijzerreductie, halfslachtige oplossing: + kalk, want P blijft grotendeels beschikbaar en te veel kalk \rightarrow veenreductie.

Water $\downarrow \rightarrow \text{P} \downarrow$ door mineralisatie, maar water $\downarrow \rightarrow$ veenreductie en P mobilisatie.

Inlaat van gebiedsvreemd water is een veel toegepaste beheersmaatregel tegen verdroging, maar onderzoek heeft getoond dat interne eutrofiering als gevolg van de inlaat van water een grote rol speelt bij de achteruitgang van laagvenen door eutrofiering (door sulfaat). Voor de landbouw worden naast het lage waterpeil ook de polderpeilen in de laagveengebieden gereguleerd.

In Laag Holland staan alle wateren in goede verbinding met elkaar en is er een hoge interne eutrofiering. Ook worden de polderpeilen het hele jaar constant gehouden, waardoor verstarring optreedt. Om de kragge los te houden is een variërend waterpeil nodig; ook is voor een goede vegetatieontwikkeling een lager waterpeil in de zomer noodzakelijk.

Referenties:

Brand, E., Baars, A.J., Verbruggen, E.M.J., Lijzen, P.J.A. (2008) Afleiding van milieurisicogrenzen voor sulfaat in oppervlaktewater, grondwater, bodem en waterbodem. RIVM Briefrapport 711701069/2008

Geurts, J., Sarneel, J., Pires, M.D., Milder-Mulderij, G., Schouwenaars, J., Klinge, M., Verhoeven, J., Wielen van der, S., Jaarsma, N., Verberk, W., Esselink H., Ibelings, B., Donk van, E., Roelofs, J., Lamers, L. (2008) Onderzoek ten behoeve van het herstel en beheer van Nederlandse laagveenwateren. Tussentijdse OBN-rapportage (Fase 2, tweede onderzoeksjaar).

Lamers, L., Geurts, J., Bontes, B., Sarneel, J., Pijnappel, H., Boonstra, H., Schouwenaars, J., Klinge, M., Verhoeven, J., Ibelings, B., Van Donk, E., Verberk, W., Kuijper, B., Esselink, H. & Roelofs, J. (2006) Onderzoek ten behoeve van het herstel en beheer van Nederlandse laagveenwateren. Eindrapportage 2003-2006. Rapport DK-LNV nr. 2006/057-O, Ede.

Lamers L.P.M., Lucassen E.C.H.E.T., Smolders A.J.P., Roelofs J.G.M. (2005) Fosfaat als adder onder het gras bij 'nieuwe natuur'. H2O, 17: 28-30

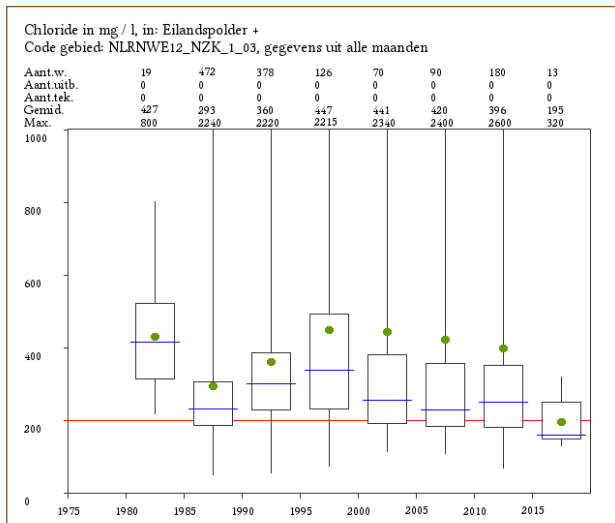
Riza/Alterra (2005) Quick scan bestaande kennis waterkwaliteit in het veenweidegebied

Smolders A.J.P., Lamers L.P.M., Lucassen E.C.H.E.T., Van der Velde G., Roelofs J.G.M. (2006) Internal eutrophication: How it works and what to do about it – a review. Chemistry and Ecology, 22 (2): 93-111.

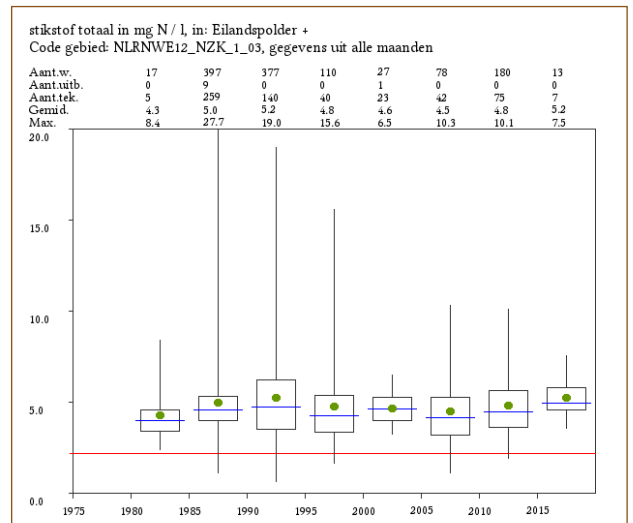
Gespreksverslag Leon Lamers, 23-01-2009 te Nijmegen

2.3 Achtergrondgegevens water en bodem

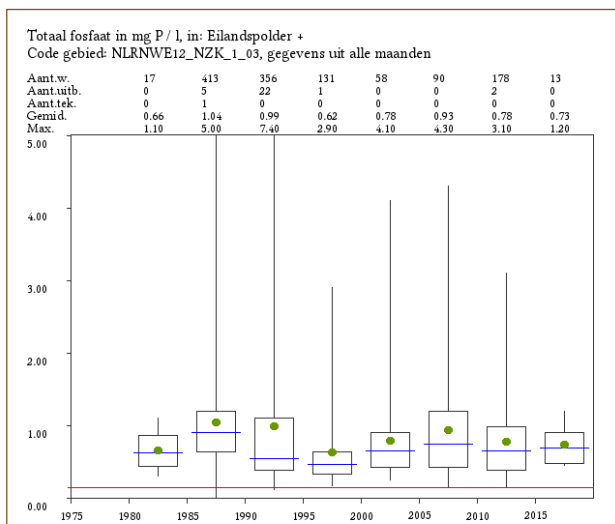
Figuur B2.1. Chloride in Eilandspolder

Figuur B2.2 Stikstof in Eilandspolder

Figuur B2.3. Fosfaat in Eilandspolder

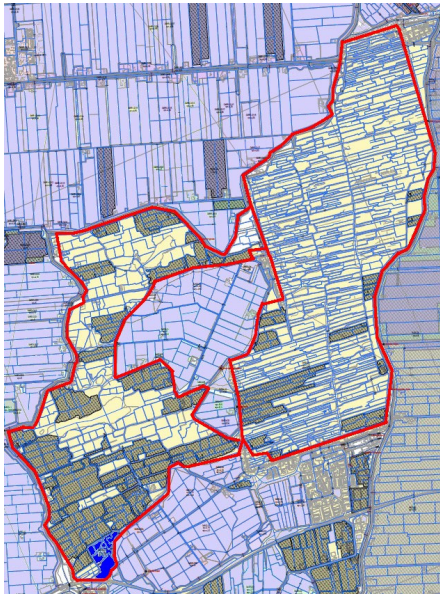
Bronnen:

http://edam.110mb.com/clhist/rap_verzoetend_hhmk.html#NLRNWE12_NZK_2_02

http://edam.110mb.com/tkdl/graf/p4bw1/f_90_NLRNWE12_NZK_1_03.png

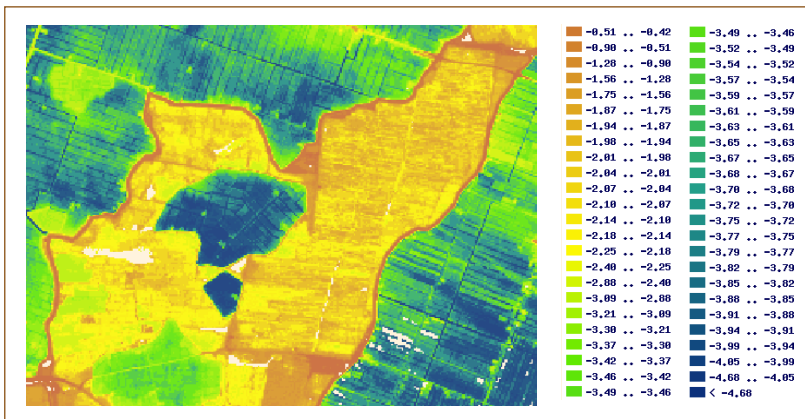
http://edam.110mb.com/tkdl/graf/p2bw1/f_90_NLRNWE12_NZK_1_03.png

Figuur B2.4 Waterhuishouding Eilandspolder (2008)

Rood omlijnd: Natura2000 gebied, daar binnen:
 Geel: zomerpeil -2,27 winterpeil: -2,29
 Donkerblauw: zomerpeil -2,60 winterpeil -2,70
 Gearceerd: onderbemalingen

Figuur B2.5. Hoogtekaart Eilandspolder

In het algemeen varieert het maaiveld van het Natura 2000-gebied van -1,87 m tot -2,18 m (NAP). In het westelijk deel liggen enkele ondebemalingen lager (lichtgroen in de figuur) ongeveer -2,40 m tot -2,88 m (NAP)

Figuur B2.6. Locaties meetpunten waterkwaliteit binnen en buiten het Natura 2000-gebied

Tabel B2.1 Waterkwaliteit gemiddelde meetgegevens binnen Natura 2000-gebied

Meetpunt	Ortho P (mg/l)	Totaal P (mg/l)	Nitraat (mg/l)	Totaal N (mg/l)	Sulfaat (mg/l)	Chloride (mg/l)	Chlorofyl (ug/l)	Doorzicht (cm)
485203 (1996)	0,73	1,0	0,55	< 4,0	235	230	72	30
480115 (2008)	0,11	0,36	0,2	< 4,0	65	225	97	25

Tabel B10.2 Waterkwaliteit inlaatwater buiten Natura 2000 (gemiddelde meetgegevens 2008)

Meetpunt	Ortho P (mg/l)	Totaal P (mg/l)	Nitraat (mg/l)	Totaal N (mg/l)	Sulfaat (mg/l)	Chloride (mg/l)	Chlorofyl (ug/l)	Doorzicht (cm)
153202 (S.ringvaart)	0,35	0,42	1,0	1,35	166	280	Geen gegevens	40 cm

Figuur B2.7 Riooloverstorten (blauwe driehoeken) in Eilandspolder (bron: HHNK)

3.1 PAS-GEBIEDSANALYSE EILANDSPOLDER

Zie <https://www.natura2000.nl/gebieden/noord-holland/eilandspolder/eilandspolder-gebiedsanalyse> .

5.1 Toetsing huidig gebruik

In deze bijlage is de toetsing van het huidig gebruik in en om Eilandspolder opgenomen. In hoofdstuk 5 is het kader voor deze toetsing aangegeven. Afgezien van het ganzenbeheer zijn er geen aanpassingen ten opzichte van de eerste beheerplanperiode.

Methode

Voor de toetsing van het huidig gebruik zijn de volgende stappen doorlopen:

1 Inventarisatie

Als eerste is het menselijke gebruik geïnventariseerd dat een relatie heeft met het Natura 2000-gebied. Dit kunnen ook activiteiten buiten het gebied zijn (externe werking). Het gaat veelal om typen activiteiten die op 1-1-2015 plaatsvonden, waarvan het gebruik niet altijd gespecificeerd naar omvang en ligging is omschreven (bijvoorbeeld wandelen, maaien). In andere gevallen gaat het om het gebruik van aanwezige voorzieningen. Hierbij is 1-1-2015 als ijkdatum gebruikt voor 'aanwezig' (bijvoorbeeld bewoning, industrie). Overheden en terreinbeheerders hebben hiervoor veel informatie aangeleverd. Ook tijdens de informatiebijeenkomsten is iedereen opgeroepen huidig gebruik aan te geven. Dit heeft geleid tot een lange lijst van grote en kleine activiteiten. Mogelijk is de lijst desondanks niet compleet, maar de kans is verwaarloosbaar dat een activiteit ontbreekt die tot significante negatieve effecten zou leiden. Natuurlijk is daarbij alleen uitgegaan van legale activiteiten. Illegale activiteiten kunnen aanleiding geven tot handhaving op grond van de Wet natuurbescherming of andere wetgeving. Het huidig gebruik dat leidt tot stikstofdepositie is destijds in het kader van het PAS gekwantificeerd naar omvang en ligging (in het rekenmodel Aerius). Dit huidig gebruik is voor dit beheerplan daarom niet nogmaals geïnventariseerd.

2 Opstellen beoordelingstabellen

Voor de toetsing heeft het Rijk verstoringfactoren opgesteld. De verstoringfactoren die voor de Natura 2000-doelen in Eilandspolder van belang zijn, staan in tabel A (bijlage 5.2). Vervolgens is bepaald welke verstoringfactoren worden veroorzaakt door het geïnventariseerde gebruik. Dit is opgenomen in tabel B (bijlage 5.3).

3 Toetsing

Door de tabellen A en B te combineren ontstaat een overzicht van welke (typen) activiteiten een negatief effect kunnen hebben op de Natura 2000-doelen in Eilandspolder en welke in elk geval niet. Activiteiten die een negatief effect kunnen hebben zijn kritisch bekeken om te bepalen of dat negatieve effect in deze specifieke situatie ook daadwerkelijk optreedt. Daarbij is rekening gehouden met de staat van instandhouding van de soort of het habitatype en de trend ervan. Tevens is gekeken naar het werkelijke effect, rekening houdend met de omgevingsfactoren in dit gebied en met de maatregelen die in hoofdstuk 4 zijn opgenomen om de Natura 2000-doelen te halen.

De activiteiten zijn tenslotte -indien nodig- zodanig in voorwaarden met betrekking tot omvang, tijd of ruimte ingekaderd, dat (significante) effecten zijn uitgesloten.

Indien niet aan die voorwaarden kan worden voldaan, dient contact te worden opgenomen met de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord voor nadere informatie over een eventuele vergunningplicht.

De toetsing van de effecten veroorzaakt door stikstof heeft destijds plaatsgevonden in het kader van het PAS.

4 Cumulatie van effecten

Het kan zijn dat vormen van gebruik afzonderlijk niet tot een significant negatief effect leiden maar alle gebruik bij elkaar opgeteld wel.

De slechte waterkwaliteit (voor verlandingen) en de hoge stikstofdepositie worden veroorzaakt door het cumulatieve effect van verschillende vormen van gebruik. Het optreden van deze twee cumulatieve effecten wordt voorkomen door het treffen van de maatregelen uit hoofdstuk 4. Overige cumulatieve effecten treden niet op, waardoor de cumulatietoets geen bijstelling van de uitkomst van de toetsing (stap 3) tot gevolg heeft.

De toetsing is verricht op basis van best beschikbare kennis. Als er kennishiaten zijn, waardoor de toetsing niet volledig kan worden uitgevoerd, is dat aangegeven.

De toetsing is geordend in negen typen huidig gebruik:

- 1 Natuurbeheer
- 2 Beheer en schadebestrijding
- 3 Waterbeheer
- 4 Recreatie
- 5 Landbouw
- 6 Wonen
- 7 Bedrijven/ industrie
- 8 Verkeer
- 9 Beroepsvisserij en hengelsport

Per type huidig gebruik is in een tabel aangegeven in welke categorie het gebruik valt:

- 1: Vergunningplichtige activiteiten in het beheerplan zonder specifieke voorwaarde
- 2: Vergunningplichtige activiteiten in het beheerplan mét specifieke voorwaarden
- 3: Wet natuurbescherming vergund of afzonderlijk blijvend vergunningplichtig
- 4a: niet vergunningplichtige activiteiten, geen voorwaarden
- 4b: niet vergunningplichtige activiteiten, wel voorwaarden

Stikstof

Voor activiteiten die tot stikstofdepositie leiden geldt de Wet natuurbescherming.

Bij ongewijzigd bestaand gebruik sinds de referentiedatum geldt geen vergunningplicht, in alle andere gevallen meestal wel. Wijzigingen in het gebruik na de referentiedatum vallen niet onder het huidig gebruik zoals dat getoetst is in het kader van dit beheerplan. Nieuwe activiteiten waardoor stikstofdepositie toeneemt zijn vergunningplichtig.

Natuurbeheer

In onderstaande tabel zijn de bestaande reguliere natuurbeheer-activiteiten opgenomen, die plaatsvinden op de gronden van Staatsbosbeheer (Oost) of Landschap Noord-Holland (West), dan wel op gronden waarvoor een overeenkomst voor particulier natuurbeheer is afgesloten.

Het betreft ook agrarische activiteiten als bemesting en beweiding. De gronden bestaan immers grotendeels uit grasland, dat door agrariërs beheerd wordt ten behoeve van de weidevogels.

Activiteit	Effecten uit te sluiten ?	Voorwaarden	Categorie
Bekalking grasland	Ja, onder voorwaarden	Niet op veenmosrietland	4b
Activiteiten waarbij stikstof vrijkomt (stal, mest-opslag, beweiding, bemesting)	Nee	Zie algemene passage over stikstof onder 'methode'	3
Bemesting/beweiding grasland (fosfaatuitspoeling)	Ja, onder voorwaarden	Passend binnen de gemaakte afspraken voor weidevogelbeheer of ander natuurbeheer i.k.v. SNL.	4b
Maaien en afvoeren	Ja, onder voorwaarden	Passend binnen de gemaakte afspraken voor weidevogelbeheer of ander natuurbeheer i.k.v. SNL	4b
Bestrijding invasieve soorten die de Natura 2000-doelen in gevaar brengen	Ja, onder voorwaarden	Gericht gebruik van bestrijdingsmiddelen waarbij alleen de ongewenste soort verdwijnt.	4b
Bomen en struiken verwijderen	Ja, onder voorwaarden	Passend binnen de gemaakte afspraken voor weidevogelbeheer of ander natuurbeheer i.k.v. SNL	4b
Alle werkzaamheden door mensen of machines	Ja, onder voorwaarden	Niet op habitattypen, tenzij passend binnen gemaakte afspraken voor het beheer daarvan i.k.v. SNL	4b
Weidevogelbescherming	Ja, onder voorwaarden	Passend binnen de daarover gemaakte beheerafspraken voor weidevogelbeheer i.k.v. SNL	4b
Alle bovengenoemde activiteiten		Uitvoering volgens een vigerende gedragscode voor natuurbeheer	4b
Karteren/monitoren/onderzoek	ja		4a

Toelichting

In de beheerplannen, beheerafspraken en/of via afspraken die volgen uit het SNL over natuurbeheer en/of weidevogelbeheer, is vastgelegd welk natuurbeheer nodig is om de doelen voor het NNN te halen. Het natuurbeheer ten behoeve van het NNN in een Natuurbeheerplan is afgestemd op de Natura 2000-doelen. Het NNN-natuurbeheer is daarmee een zeer belangrijk instrument om de Natura 2000-doelen te halen.

NB. In bijlage 2.1 is de relatie aangegeven tussen SNL beheertypen en habitattypen/ leefgebieden van soorten vanuit de Natura 2000-doelen.

Voor het huidige gebruik dat tot stikstofdepositie leidt wordt verwezen naar de algemene passage over stikstof onder 'methode'.

Conclusie: Het huidige gebruik kan worden voortgezet, zolang aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan. Er is dan geen vergunningplicht, behalve voor de meeste stikstofgerelateerde activiteiten, voor zover de depositie daardoor is toegenomen sinds de referentiedatum zonder dat daarvoor een vergunning is verleend.

Beheer en schadebestrijding

Beheer en schadebestrijding wordt in Noord-Holland uitgevoerd conform vigerende faunabeheerplannen. De soortenbescherming en de gebiedsbescherming in de Wet natuurbescherming kennen hun eigen regimes met ontheffingen en vergunningen. Activiteiten die op grond van een afgegeven ontheffing of –vrijstelling in het kader van de soortenbescherming zijn toegestaan zijn daarmee dan ook nadrukkelijk niet tevens vergund in het kader van de gebiedsbescherming. Daarvoor is een aparte toetsing nodig aan de Natura 2000-doelen. Significante effecten zijn, gezien de aard van de activiteiten, zeker niet op voorhand uit te sluiten en kunnen verschillen per schadesoort of in te zetten middelen. De toetsing vergt daarom maatwerk.

Ganzen

De Omgevingsverordening Noord-Holland voorziet in een provinciale vrijstelling voor de behandeling van de nesten en verjaging met ondersteunend afschot van de grauwe gans, brandgans en kolgans. De landelijke vrijstelling ziet onder meer op het doden van Canadese ganzen (grote en kleine), alsook nestbehandeling. Verder is er een opdracht als bedoeld in artikel 3.18 van de Wnb aan de FBE gegeven voor de bestrijding van nijlgans. Er is ook een ontheffing voor populatiebeheer van een aantal ganzensoorten.

In het Faunabeheerplan ganzen Noord-Holland 2021-2024 (FBE Noord-Holland, 2021) is vanwege de grote

reductieopgave ten aanzien van de standvogelpopulaties besloten gecoördineerde beheerteams in te zetten om ganzen te beheren binnen Natura 2000-gebieden. Het doel is het terugdringen van de standpopulatie grauwe ganzen, Canadese ganzen (grote en kleinste), brandganzen en verwilderde gedomesticeerde en hybride ganzen in al hun verschijningsvormen tot een maatschappelijk aanvaardbaar schadeniveau zoals vastgesteld door de Provincie Noord-Holland op 14 mei 2014 (provincie Noord-Holland, 2014). Het nieuwe ganzenbeheerplan richt zich op het optimaliseren van het huidige beheer. De FBE geeft hieraan in de Natura 2000-gebieden vorm door middel van zogenaamd ‘gecoördineerd beheer’. Dat houdt in dat uitvoerders, gecoördineerd door de FBE, in regionale beheerteams de standpopulatie ganzen in de Natura 2000-gebieden gaan beperken. Hierbij richten de beheerders zich op beheer in het vroege voorjaar (koppel- en voorjaarsafschot) om zodoende de aanwas van jonge ganzen te voorkomen.

In een passende beoordeling (PB) (Prins, 2022) is gebleken dat de volgende maatregelen die worden uitgevoerd in het kader van het gecoördineerd beheer (Faunabeheerplan ganzen Noord-Holland 2021-2024) onder de hierna genoemde voorschriften vergunningvrij kunnen worden uitgevoerd voor het beheer van grauwe gans (*Anser anser*), brandgans (*Branta leucopsis*), grote Canadese gans (*Branta canadensis*), kleinste Canadese gans (*Branta hutchinsii minima*) en nijlgans (*Alopochen aegyptiaca*), inclusief verwilderde gedomesticeerde en hybride ganzen in al hun verschijningsvormen.

De hieronder genoemde deelgebieden zijn op kaartmateriaal weergegeven in figuur 3-1 op p. 14 van de PB.

Algemene voorschriften

1. Aan alle binnen de vergunde activiteiten werkzame personen, waaronder het personeel van derden, dient een toereikende schriftelijke instructie te zijn verstrekt die is gericht op het voorkomen en uitsluiten van activiteiten die tot gevolg (kunnen) hebben dat de hier genoemde voorschriften niet worden nageleefd.
2. Alle door of namens Gedeputeerde Staten gegeven aanwijzingen dienen onverwijld te worden opgevolgd.
3. Indien bij de uitvoering van de hier genoemde handelingen incidenten plaatsvinden waardoor onbedoeld schade aan het Natura 2000-gebied optreedt, waaronder ook het vrijkomen van schadelijke stoffen valt, dient hiervan onverwijld melding te worden gemaakt bij de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord via postbus@odnhn.nl, onder overlegging van alle relevante gegevens.
4. De uitvoering van de activiteiten dient te worden afgestemd met een ter zake ecologisch deskundige. Hieronder wordt verstaan een persoon die in een bepaalde situatie en voor specifieke soorten gevraagd wordt te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. Hij/zij voldoet aan een of meer van deze punten:
 - hij/zij heeft een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;
 - hij/zij heeft een afgeronde mbo-opleiding, met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten;
 - hij/zij is werkzaam voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus;
 - hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij de volgende Nederlandse organisaties: Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied;
 - hij/zij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de monitoring en/of bescherming.
5. Van de afstemming bedoeld in voorschrift 4 dient de uitvoerder documentatie bij te houden waaruit duidelijk blijkt welke uitkomsten, afspraken of overige relevante informatie uit deze afstemming zijn gevormd. Onderstaande dient jaarlijks in ieder geval te worden afgestemd en geregistreerd:
 - a. Jaarlijks dienen de kaarten van de verstoringvrije zones als bedoeld in voorschriften 9, 10, 11 en 17 te worden geactualiseerd.
6. De documentatie zoals opgenomen in voorschrift 5 dient jaarlijks vóór 1 februari van het betreffende kalenderjaar te worden verzonden naar het bevoegd gezag. Het dient verzonden te worden naar Natura2000@Noord-Holland.nl.

Voorschriften habitattypen- en soorten

7. De habitattypen H6430B - Ruigten en zomen (harig wilgenroosje) en H7140B - Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden) dienen bij de uitvoering van de vergunde activiteiten niet te worden betreden met voertuigen. Betreden te voet vindt minimaal plaats en enkel ter uitoefening van ruivangsten of nestbehandeling, waarbij het terrein maximaal één keer per jaar wordt betreden.

8. Golfslag en aantasting van drijvende en/of onderwatervegetatie en verstoring van soorten dient zoveel mogelijk te worden voorkomen. Boten die voor het ganzenbeheer worden gebruikt dienen zich daarom met een snelheid van maximaal 5 km/u door het Natura 2000-gebied 'Eilandspolder' te verplaatsen.

Voorschriften afschot

9. Koppel- en voorjaarsafschot (1 februari tot en met 30 april) mag niet worden uitgevoerd in de verstoringsvrije zones rondom de kerngebieden van de lepelaar, wintertaling en grutto zoals weergegeven in figuur 5-1 op p. 64 van de PB.
10. Koppel- en voorjaarsafschot in het westelijke deelgebied, zoals weergegeven in figuur 3-1 op p. 14 van de PB, vindt vanaf 1 februari tot en met 31 maart uitsluitend na zonsopgang en voor zonsondergang plaats. Dit om verstoring van smienten te voorkomen.
11. Nazomerafschot (1 augustus tot en met 30 september) mag niet worden uitgevoerd in de verstoringsvrije zones rondom de kerngebieden van de lepelaar, wintertaling, zoals weergegeven in figuur 5-3 op p. 66 van de PB.
12. Bij afschot dient te allen tijde gebruik gemaakt te worden van een geluiddemper.
13. Uitvoering van afschot dient maximaal op 2 dagen per week plaats te vinden per deelgebied.
14. Er zijn bij afschot maximaal twee uitvoerders actief per deelgebied en deze dienen gezamenlijk op te treden.
15. Uitvoering van afschot vindt per dag slechts in één deelgebied plaats.
16. Er worden per dag per deelgebied maximaal 60 schoten genomen.

Voorschriften nestbehandeling

17. Nestbehandeling (1 maart tot en met 30 september) mag niet worden uitgevoerd in de verstoringsvrije zones van de rietzanger, lepelaar, wintertaling en grutto zoals weergegeven in figuur 5-2 op p. 77 van de PB.
18. Nestbehandeling ten tijde van voorjaars-, koppel- en nazomerafschot (zijnde van 1 maart tot en met 30 april en van 1 augustus tot en met 30 september) wordt uitsluitend uitgevoerd door de uitvoerders als bedoeld in voorschrift 14.
19. Nestbehandeling wordt in de periode van 1 mei tot en met 31 juli per deelgebied maximaal 3 dagen uitgevoerd.
20. Bij nestbehandeling in de periode van 1 mei tot en met 31 juli zijn maximaal twee uitvoerders actief per deelgebied en deze dienen gezamenlijk op te treden.
21. Uitvoering van nestbehandeling in de periode van 1 mei tot en met 31 juli vindt in maximaal één deelgebied tegelijk plaats.

Voorschriften ruivangsten

22. Bij uitvoering van ruivangsten (1 mei t/m 31 juli) dienen rietkragen van meer dan 3 meter breed en rietvelden niet te worden betreden.
23. Ruivangsten worden per deelgebied maximaal 4 keer per jaar uitgevoerd.
24. Er wordt niet meer dan 1 ruivangst tegelijkertijd op hetzelfde tijdstip uitgevoerd. Dit om te allen tijde voldoende rust te garanderen in andere deelgebieden.
25. Het opdrijven van ganzen naar de vangkraal wordt door maximaal 8 personen uitgevoerd.
26. Binnen de habitattypen H6430B - Ruigten en zomen (harig wilgenroosje) en H7140B - Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden) worden geen vangkralen en/of containers geplaatst tenzij op duidelijke aanwijzing van de natuurbeheerder.

Als bovengenoemde activiteiten niet conform de voorschriften worden uitgevoerd, is mogelijk sprake van een overtreding van de Wet natuurbescherming.

Vossen

Om instandhoudingsdoelen te behalen kan het beheren van vossen noodzakelijk zijn. Hiervoor is een geldige ontheffing of vrijstelling nodig. Door gebruik te maken van kunstburcht, mobiele vangkooi en geweer met geluiddemper en nachtzichtapparatuur is het beheer relatief stil, effectief en efficiënt uit te voeren met minimale verstoring op broedende vogels. Negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelen als gevolg van de verstoring tijdens het bestrijden van vos kunnen daarom op voorhand worden uitgesloten.

Overige soorten

Voor andere vormen van beheer en schadebestrijding is tot op heden geen toestemming verleend. Mocht daar alsnog behoefte toe zijn, dan is sprake van een nieuwe, vergunningplichtige activiteit.

Onder beheer en schadebestrijding valt ook de bestrijding van de muskusrat. Deze wordt al lange tijd uitgevoerd, door specifieke muskusrattenvangers. Daarom wordt deze activiteit wél als 'huidig gebruik' beschouwd en is niet

vergunningplichtig.

Onder de Natuurbeschermingswet 1998 was de jacht niet toegestaan in Vogelrichtlijn-gebieden (de gehele Eilandspolder). Dit verbod is met de inwerkingtreding van de nieuwe Wet natuurbescherming vervallen. Jacht is derhalve ook geen ‘huidig gebruik’, maar een nieuwe, vergunningplichtige activiteit.

Activiteit	Effecten uit te sluiten ?	Voorwaarden	Categorie
Beheer en schadebestrijding van een aantal ganzensoorten en nijlgans	ja, onder voorwaarden	Zie voorschriften onder kop “Ganzen”.	2
Beheer en schadebestrijding (m.u.v. bestrijding vos volgens voorwaarden geldige ontheffing en incidenteel afschot door Staatsbosbeheer; exclusief aantal ganzensoorten en nijlgans)	nee	(geen huidig gebruik)	3
Bestrijding muskusrat	ja, onder voorwaarden	Rekening houden met kwetsbare locaties en kwetsbare perioden van soorten; in overleg met de terreinbeheerder	4b

Conclusie: beheer en schadebestrijding is, met uitzondering van de hierboven genoemde uitzonderingen, een (nieuwe) vergunningplichtige activiteit. Dat geldt ook voor de jacht.

Waterbeheer

In onderstaande tabel zijn de activiteiten opgenomen die plaatsvinden in het kader van regulier waterbeheer.

Activiteit	Effecten uit te sluiten ?	Voorwaarden	Categorie
Verplichte schouw: uithalen van sloten vanaf land of maaiboot	Ja, onder voorwaarden	-Uitvoering afspraken over aangepaste schouw bij verlandingsvegetaties (zie toelichting) -Geen aantasting van habitattypen door betreding of het deponeren van materiaal - Uitgevoerd volgens gedragscode van de Unie van Waterschappen voor bestendig beheer en onderhoud	4b
Alle overige handelingen zoals beschreven in de gedragscode van de Unie van Waterschappen voor bestendig beheer en onderhoud	Ja, onder voorwaarden	Uitgevoerd volgens gedragscode van de Unie van Waterschappen voor bestendig beheer en onderhoud	2
Peilbeheer binnen vigerende kaders; waterafvoer, -berging, afvoer, onderbemalingen, inlaat	Ja, onder voorwaarden	Uitvoering maatregelen voor behoud veenmosrietland (hoofdstuk 4)	4b
Monitoring waterkwaliteit	Ja		4a

Toelichting

Het huidige waterbeheer heeft effect op de Natura 2000-doelen, met name voor veenmosrietland (zie hoofdstuk 3). In hoofdstuk 4 is als maatregel opgenomen dat op locaties met nieuwe verlanding de schouw wordt aangepast, zodat verlandingsvegetaties niet worden weggehaald. Ook zijn maatregelen opgenomen om verdere achteruitgang van de kwaliteit en het oppervlak van veenmosrietland te voorkomen. Onder de voorwaarde dat deze maatregelen worden uitgevoerd heeft het huidige waterbeheer geen negatief effect op de Natura 2000-doelen voor habitattypen.

Door het volgen van de gedragscode van de Unie van Waterschappen voor bestendig beheer en onderhoud worden versturende en verslechterende effecten van ‘bestendig beheer en onderhoud’ (maaien, schonen, onderhoudsbaggeren, periodiek onderhoud) op de Natura 2000-doelen voor diersoorten voorkomen.

Conclusie: Het huidige waterbeheer kan, voor zover het ‘bestendig beheer en onderhoud’ betreft, onder de hierboven aangegeven voorwaarden worden voortgezet. Er is sprake van een van vergunningplicht vrijgestelde activiteit met specifieke voorwaarden (categorie 2).

Recreatie

In hoofdstuk 2 zijn de recreatieve routes in en om de Eilandspolder opgenomen. Het gaat om varen, fietsen, lopen, paardrijden en schaatsen. Voor zover het gebied toegankelijk is, kunnen de activiteiten ook buiten deze routes plaatsvinden. Daarnaast kunnen evenementen plaatsvinden. In onderstaande tabel zijn genoemde activiteiten opgenomen.

NB. hengelsport is beschreven onder ‘visserij’. Toeristisch-recreatieve voorzieningen en het gebruik daarvan vallen onder 6 (midden- en kleinbedrijf).

Varen

Activiteit	Effecten uit te sluiten ?	Voorwaarden	Categorie
Gebruik en verhuur van zeilboten	ja	-	4a
Gebruik en verhuur van kano's	ja	-	4a
Gebruik en verhuur van motorboten (excursieboten/fluisterboten)	ja	-	4a

Toelichting

Varen zorgt voor het in beweging brengen van slib; hierdoor wordt het water voedselrijker. Dit kan een negatief effect hebben op de kwaliteit van habitattypen. Het varen is echter niet de oorzaak van de grote hoeveelheden slib in het water. Zelfs als al het varen in het gebied verboden zou worden, verbetert de kwaliteit van het water niet. Bovendien zijn in dit beheerplan maatregelen opgenomen die achteruitgang van het veenmosrietland bij de huidige waterkwaliteit voorkomen.

Vaarrecreatie kan met name effecten hebben op moerasvogels, zoals de rietzanger. De rietzanger vertoont in Eilandspolder geen negatieve trend. Bovendien broedt hij in relatief ontoegankelijke gebieden, waardoor hij minder gevoelig voor verstoring door recreatie is. Populatie-effecten zijn daarom afwezig (Krijgsveld et al., 2009). De oorzaak van de negatieve trend van meerkoet en wintertaling is hoogstwaarschijnlijk niet het recreatieve gebruik. De voornaamste oorzaak voor de dalende trends ligt buiten het Natura 2000-gebied. Vaarrecreatie is daarom geen belemmering voor het halen van de Natura 2000-doelen voor deze soorten.

Een neveneffect van varen is dat de oevers door het gehele gebied betreden kunnen worden. Dat is echter niet toegestaan en in de praktijk blijft het aantal overtredingen beperkt, door goede voorlichting en handhaving.

Fietsen, wandelen, paardrijden

Activiteit	Effecten uit te sluiten ?	Voorwaarden	Categorie
Fietsen, wielrennen, skaten op fietspaden; mountainbiken op mountainbikeroutes (alle recreatief en volgens geldende openstellingsregels)	ja	-	4a
Wandelen op wegen en paden volgens geldende openstellingsregels	ja	-	4a
Joggen, trimmen, nordic walking op wegen, paden of speciale parcoursen volgens geldende openstellingsregels	ja	-	4a
(wandelen) excursies	Ja, onder voorwaarden	onder begeleiding van een gids van de terreinbeherende organisatie, indien buiten de paden	4b
Paardrijden op voor ruiters toegestane paden, wegen en in gebieden volgens geldende openstellingsregels	ja	-	4a
Mennen op daarvoor aangewezen wegen volgens geldende openstellingsregels	ja	-	4a

Toelichting:

Voor deze vormen van recreatie wordt gebruik gemaakt van bestaande infrastructuur, die grotendeels buiten het gebied ligt; alleen het 'kerkepad' (wandelpad) ligt er binnen. Verstoring van soorten treedt daardoor –mede door gewenning- niet op. Betreding van habitats vindt eveneens niet plaats.

Schaatsen

Activiteit	Effecten uit te sluiten ?	Voorwaarden	Categorie
Schaatsen (ongeorganiseerd)	ja	-	4a
Georganiseerde schaatstochten	ja	-	4a

Toelichting:

Schaatsen heeft geen significant effect op de Natura 2000-doelen, omdat het maar sporadisch plaatsvindt en dan nog op het moment dat vogels de grote open wateren opzoeken en niet meer in de kleine sloten van het Natura 2000-gebied aanwezig zijn.

Evenementen

Activiteit	Effecten uit te sluiten ?	Voorwaarden	Categorie
------------	---------------------------	-------------	-----------

Periodiek terugkerende evenementen	Ja, onder voorwaarden	1. In het broedseizoen (15 maart- 30 juli) moeten de broedlocaties van de rietzanger worden ontzien én 2. er wordt gebruik gemaakt van bestaande routes én 3. er is geen andere verstoring door licht, geluid en betreding dan bij normale recreatieve activiteiten.	4b
------------------------------------	-----------------------	---	----

Toelichting

(Sport)evenementen kunnen leiden tot verstoring van soorten en schade aan habitattypen. Voor evenementen die aan de derde randvoorwaarde voldoen zijn effecten op habitattypen uitgesloten. Effecten op vogels zijn eveneens uitgesloten door de eerste twee randvoorwaarden.

Evenementen die niet aan de voorwaarden voldoen, zijn vergunningplichtig.

Conclusie recreatie: Het huidig recreatief gebruik kan – mits binnen de gestelde voorwaarden- worden voortgezet. Er is dan geen vergunningplicht.

Landbouw

Hier zijn de gangbare agrarische activiteiten opgenomen die primair tot doel hebben om agrarische opbrengst te genereren, al dan niet in combinatie met agrarisch natuurbeheer (weidevogelbescherming). Agrarische activiteiten op gronden van Staatsbosbeheer of Landschap Noord-Holland in het kader van natuurbeheer zijn opgenomen onder 1. Natuurbeheer.

Activiteit	Effecten uit te sluiten ?	Voorwaarden	Categorie
Activiteiten waarbij stikstof vrijkomt (stal, mestopslag, beweiden, bemesten, aan- en afvoerkeer)	nee	Zie algemene passage over stikstof onder 'methode'	3
Bestaand beweiden en bemesten (fosfaatbelasting)	Ja, onder voorwaarden	Zie tekst hierna	4b
Overige reguliere agrarische bewerkingen (maaien e.d.)	ja		4a
Transport aan- en afvoer (verstoring door verkeer)	ja		4a
Bestaande dammen en bruggen	ja	zie par. 5.3 en 5.3.6	2
Bestaande onttrekking grondwater	ja		4a
Beregening	ja		4a
Lozing proceswater	ja		4a

Toelichting

Verstoring door geluid, optische en mechanische verstoring

Het kortdurend en niet frequent betreden van percelen, de werkzaamheden op het erf en het gebruik van machines zijn kenmerkend voor graslanden; de daarbij behorende soorten zijn daar aan gewend. Voor deze activiteiten gelden daarom geen voorwaarden.

Beweiding en bemesting

In de PAS-uitspraak (ECLI:NL:RVS:2019:1604) van 29 mei 2019 heeft de Raad van State vastgesteld dat de categorale vrijstelling van de vergunningplicht voor beweiden en bemesten in strijd is met de Habitatrictlijn. In de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 12 oktober 2022, ECLI:NL:RVS:2022:2874, legt de Afdeling uit op welke manier beweiden beoordeeld kan worden. Voor beweiden en bemesten is dus een Wnb-vergunning nodig als blijkt dat uit deze activiteiten stikstof neerdaalt op overbelaste stikstofgevoelige habitattypen of leefgebieden van soorten in het Natura 2000-gebied (categorie 3).

Fosfaatbelasting grond- en oppervlaktewater

Bemesting en beweiding dragen naast stikstofdepositie ook bij aan de zeer hoge gehalten aan met name fosforverbindingen in het oppervlaktewater, die spontane jonge verlanding in de weg staan. Door de geborgde uitvoering van de maatregelen uit hoofdstuk 4 wordt behoud van het veenmosrietland echter verzekerd en kunnen de activiteiten worden voortgezet.

Verstoring door licht en aantasting openheid

De stallen kunnen zorgen voor verstoring door licht en, net als mestilo's, de openheid van het gebied aantasten.

Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van vogelsoorten leiden (de Molenaar, 2003). Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld of worden verlichte delen van het leefgebied vermeden.

De grenzen van het Natura 2000-gebied kennen een grotere lichtverstoring dan de centrale delen. Onder deze omstandigheden heeft het Natura 2000-gebied zijn natuurwaarden kunnen behouden. Datzelfde geldt voor de aantasting van de openheid door stallen e.d.

Op basis van bovenstaande wordt aangenomen dat de aanwezige agrarische bebouwing en de bijbehorende lichtproductie geen invloed hebben gehad op de trends van de vogelsoorten in het gebied. Voor de genoemde activiteiten gelden daarom geen voorwaarden.

Ontsluiting van percelen door dammen, beheerpaden en bruggen

In 2007 zijn diverse werken aangelegd ter verbetering van de bereikbaarheid van percelen ten behoeve van de agrarische bedrijfsvoering. Op 16 september 2009 (kenmerk 2009-52603) is hiervoor een tijdelijke vergunning afgegeven voor de periode tot aan het definitieve Natura 2000-beheerplan. In de vergunning is gesteld dat dan 'opnieuw moet worden bekeken of de maatregelen passen binnen de kaders van het definitieve beheerplan en al dan niet definitief vergund of alsnog verwijderd moeten worden'. Dat is gebeurd. De kaders van het beheerplan bestaan in dit geval uit de algemene kaders voor vergunningverlening zoals vermeld in par. 5.3 en de specifieke kaders voor vergunningverlening voor nieuwe dammen uit par. 5.3.6. Hierbij is gebruik gemaakt van het rapport dat ten grondslag lag aan de vergunningverlening (Kolen e.a., Grontmij, 2008), aangevuld met aspecten uit genoemde kaders die daarin niet zijn genoemd. Eventuele tijdelijke effecten in de aanlegfase zijn niet meebeoordeeld, omdat deze niet meer aan de orde zijn. In onderstaande tabel is e.e.a. samengevat. De werken kunnen daarom in stand blijven. Dit beheerplan vervangt de tijdelijke vergunning, die automatisch is geëindigd bij vaststelling van dit beheerplan.

Toetsing op	Oordeel
Verslechtering waterkwaliteit of – kwantiteit	n.v.t.
Toename stikstofdepositie op veenmosrietland	n.v.t.
Toename licht, geluid	Geen verslechtering leefgebied (1)
Toename directe verstoring leefgebied	Geen verslechtering leefgebied (1)
Verandering van leefgebieden of habitattypen	Zie vernietiging
Versnippering van leefgebieden of habitattypen	Geen effect (2)
Betreding van leefgebieden of habitattypen	Geen verslechtering leefgebied (1)
Vernietiging van leefgebieden of habitattypen	Geen effect (3)

Ad 1

Het agrarisch gebruik van de door dammen beter ontsloten percelen is niet gewijzigd; de huidige eigenaren/ beheerders hebben het relatief extensieve graslandbeheer zoals het al plaatsvond voortgezet. De percelen hebben nog steeds hetzelfde beheertype (grotendeels vochtig weidevogelgrasland, leefgebied voor noordse woelmuis, lepelaar, grutto, rietzanger, wintertaling, meerkoet en smient), op basis waarvan subsidie voor het (agrarisch) natuurbeheer wordt verleend (zie bijlagen 1.1 en 2.1) en bemesting vindt nog steeds op relatief extensieve schaal plaats (zie rapport HHNK, 2012). Verslechtering van leefgebieden van de aangewezen soorten is dan ook niet aan de orde.

Ad 2

Versnippering van leefgebied door de aanwezigheid van dammen kan aan de orde zijn voor de bittervoorn. Dit aspect is in het rapport van Kolen e.a., Grontmij, 2008 niet beoordeeld. Versnippering door de aangelegde dammen treedt echter in dit gebied niet op, omdat alle dammen zijn voorzien van een duiker en er geen peilvakken zijn geïsoleerd. Alle wateren zijn daardoor nog steeds bereikbaar voor de bittervoorn.

Ad 3

De vernietiging van habitattypen en leefgebieden is in het rapport van Kolen e.a., Grontmij, 2008 al beoordeeld en als verwaarloosbaar beoordeeld. Weliswaar is in genoemd rapport niet naar cumulatieve effecten gekeken, maar zelfs als alle in het rapport genoemde oppervlakten vernietigd leefgebied worden opgeteld, blijft dit beneden de 1% en daarmee verwaarloosbaar.

Conclusie: het huidig agrarische gebruik kan worden voortgezet. Er is geen vergunningplicht, behalve voor een aantal stikstofgerelateerde activiteiten (zie de passage over stikstof onder 'methode').

NB. Het scheuren of omzetten in maisteelt van grasland valt niet onder huidig gebruik. Zie verder paragraaf 5.3.2.

Wonen en midden- en kleinbedrijf

Toelichting

Bewoning en bebouwing en gebruik van toeristisch-recreatieve voorzieningen, medische- of onderwijsinstellingen, e.d. kunnen een versturende invloed hebben op diersoorten door licht- of geluidseffecten of menselijke aanwezigheid en aantasting van de openheid. De woningen liggen aan de randen van het Natura 2000-gebied, evenals de bedrijven, wegen, etc. Voor de meeste op land gelegen natuurgebieden in Nederland geldt dat de randen een grotere verstoring kennen dan de kern van het gebied. Onder deze omstandigheden heeft het Natura 2000-gebied zijn natuurwaarden

kunnen behouden.

De Natura 2000-doelen voor de soorten met een positieve of neutrale trend worden met zekerheid niet door de bewoning beïnvloed. De oorzaken van de negatieve trend van de smient, meerkoet, kievit en wintertaling liggen buiten het Natura 2000-gebied. Bewoning is geen oorzaak van deze afname.

Conclusie: effecten van de (op 1-1-2015) aanwezige woningen en midden- en kleinbedrijf zijn uit te sluiten. De activiteiten die dit met zich meebrengt kunnen worden voortgezet. Er is geen vergunningplicht.

Bedrijven / industrie

In onderstaande tabel zijn de mogelijke effecten opgenomen die in de regel samenhangen met industriële bedrijvigheid.

Activiteit	Effecten uit te sluiten ?	Voorwaarden	Categorie
Stikstofgerelateerde activiteiten (emissies uit bedrijf, aan- en afvoerkeer)	nee	Zie algemene passage onder 'methode'	3
Geluid	ja		4a
Licht	ja		4a
Aantasting openheid/ optische verstoring	ja		4a

Toelichting

Geluid

Geluid heeft een potentieel verstrend effect op de vogels waarvoor in dit gebied Natura 2000-doelen gelden. De bedrijven liggen langs de randen van het Natura 2000-gebied, evenals de overige bebouwing en wegen. Voor bijna alle op land gelegen natuurgebieden in Nederland geldt dat de randen drukker zijn dan de centrale delen. Onder deze omstandigheden heeft het Natura 2000-gebied zijn natuurwaarden kunnen behouden. Op basis van bestaande inzichten wordt een continu geluidsniveau boven de 52 dB(A) op 1 meter boven het maaiveld als verstrend aangemerkt voor de (broedende) rietzanger. Voor de -niet als broedvogel beschermde- overige Natura 2000-soorten is dit niveau ook afdoende. Voor de Eilandspolder geldt vanuit het beleid voor stiltegebieden een richtwaarde van 35 dB(A) LAeq,24h voor het maximaal toelaatbare geluidsniveau op 50 m van de bron (bij een LAeq,24h worden alle geluidsniveaus over de periode van een etmaal gemiddeld). De voor Eilandspolder geldende norm is dus strenger dan het geluidsniveau van 52 dB(A) op 1 meter boven maaiveld dat mogelijk een verstrend effect kan hebben. Vanuit Natura 2000 hoeven dus geen nadere voorwaarden te worden gesteld, omdat vanuit andere regelgeving al voldaan dient te worden aan de norm van 35 dB(A).

Licht

Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van vogelsoorten leiden (de Molenaar, 2003). Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld of worden verlichte delen van het leefgebied vermeden. De grenzen van het Natura 2000-gebied kennen een grotere lichtverstoring dan de centrale delen. Onder deze omstandigheden heeft het Natura 2000-gebied zijn natuurwaarden kunnen behouden. Daarom wordt aangenomen dat de huidige lichtproductie geen invloed heeft (gehad) op de trends van de vogelsoorten in het gebied.

Openheid

Aantasting van de openheid van het gebied door gebouwen kan een effect hebben op vogelsoorten van open graslanden. Deze blijven op afstand van dergelijke objecten. Voor aantasting van openheid geldt hetzelfde als voor lichtverstoring: de grenzen van het gebied kennen een grotere verstoring dan de centrale delen. Onder deze omstandigheden heeft het Natura 2000-gebied zijn natuurwaarden kunnen behouden.

Conclusie: Het gebruik van de huidige (situatie 1-1-2015) industriële voorzieningen kan onder genoemde voorwaarden worden voortgezet. Er is dan geen vergunningplicht, behalve voor stikstofgerelateerde activiteiten, voor zover de depositie is toegenomen sinds de referentiedatum zonder dat daarvoor een vergunning is verleend.

Wegverkeer

In onderstaande tabel zijn de effecten opgenomen die in de regel samenhangen met wegverkeer in de omgeving van het gebied. In de directe nabijheid van Eilandspolder liggen geen spoorwegen of belangrijke routes voor de scheepvaart.

Activiteit	Effecten uit te sluiten ?	Voorwaarden	Categorie
Stikstofemissie	nee	Zie algemene passage onder 'methode'	3
Geluid	ja		4a
Licht	ja		4a
Optische verstoring	ja		4a

Toelichting

Geluid, licht en optische verstoring

Wegverkeer

Voor wegverkeer geldt dat vogels gevoelig voor deze vormen van verstoring kunnen zijn.

De wegen liggen echter aan de randen van het Natura 2000-gebied. De randen kennen in het algemeen een grotere verstoring dan de kern. Onder deze omstandigheden heeft het Natura 2000-gebied zijn natuurwaarden kunnen behouden. Gezien het continue karakter van de verstoring treedt ook gewinning op.

Conclusie: het gebruik van de bestaande (situatie 1-1-2015) autowegen kan worden voortgezet. Er is geen vergunningplicht, behalve voor sinds de referentiedatum aangelegde verkeerswegen die tot een toename hebben geleid van de stikstofdepositie zonder dat daarvoor een vergunning is verleend.

Beroepsvisserij en sportvisserij

In de Eilandspolder is sprake van recreatieve sportvisserij en beroepsmatige visserij. Beide partijen zijn vertegenwoordigd in de Visstandbeheercommissie Hollands Noorderkwartier (VBC HNK). Deze stelt een visstandbeheerplan op waarin de visserij in het Natura 2000-gebied is gereguleerd. De afspraken uit deze visplannen zijn kaderstellend voor de visserij en het daarvoor te voeren beheer in het betreffende gebied en moeten aansluiten op en niet strijdig zijn met de Natura 2000-doelen.

Beroepsvisserij

In onderstaande tabel zijn de activiteiten benoemd die bij de bestaande vormen van beroepsvisserij in het gebied plaatsvinden.

Activiteit	Effecten uit te sluiten ?	Voorwaarden	Categorie
Varen (opwoelen slib)	Ja, onder voorwaarden	Niet op nieuwe verlandingslocaties	4b
Gebruik van netwerk soorten: monofyl, poly-ethyleen, nylon	ja		4a
Gebruik van hulpmiddelen: Stokken van hout, bamboe, staal, pvc Markeringen aan stokken, vlaggen, boeien e.d. Visopslag in karen Loodgewichten, pvc buizen, ijzeren of koperen hoepels	ja		4a
Volledige benutting van alle economische vissoorten zoals beschreven in de Visserijwet	Ja, onder voorwaarden	Terugzetten van vissen waarvoor een Natura 2000 doel geldt: bittervoorn, kleine modderkruiper	4b
Gebruik van andere vistuigen zoals beschreven in de Visserijwet (o.a. zegen, fuiken, staand want, hoekwant, aalkisten, dobbers)	ja		4a
Uitzetten van glasaal en pootaal	ja		4a

Toelichting

Beroepsvisserij heeft altijd in de Eilandspolder plaatsgevonden. Onder deze omstandigheid heeft het Natura 2000-gebied zijn natuurwaarden kunnen behouden. Door vissen waarvoor Natura 2000-doelen gelden te doden of uit het gebied te halen zijn effecten op de populatie te verwachten. Als voorwaarde geldt daarom dat deze soorten (bittervoorn, kleine modderkruiper) worden terug gezet. Hierdoor treedt met zekerheid geen negatief effect op.

Door het uitzetten van soorten kan bewust de soortensamenstelling in het gebied worden veranderd. In de Eilandspolder

wordt aal uitgezet. Deze soort komt van oorsprong in het gebied voor, maar kent een negatieve trend. Het uitzetten van aal kan daardoor geen negatief effect op bittervoorn en kleine modderkruiper hebben.

Sportvisserij

In Nederland zijn volgens gegevens van Sportvisserij Nederland ongeveer 2 miljoen beoefenaars van de sportvisserij. Er worden in totaal jaarlijks circa 550.000 VISpassen uitgegeven op landelijk niveau. Het is niet exact bekend hoeveel sportvissers er regelmatig in de wateren per Natura 2000-gebied vissen.

Het aantal sportvissers laat een grote spreiding zien; in de zomer zijn de meeste sportvissers actief, vooral op de zaterdagen. Men vist meestal vanaf de oever; slechts 5% vist vanaf een boot (Quak & Van Aalderen, 2008).

Sportvissers moeten over de juiste documenten beschikken om in een viswater te mogen vissen. Houders van een VISpas mogen in beperkte mate vis meenemen voor eigen consumptie. Voor aal geldt een terugzetverplichting. Er geldt een verbod op het achterlaten van loodgewichten e.d. Voor houders van een kleine VISpas geldt een verbod op het meenemen van vis.

De sportvisserij leidt nergens in Nederland tot negatieve effecten op beschermde vissoorten; eerder tot positieve effecten waar het gaat om bijdragen in onderzoek naar de visstand, migratiemogelijkheden voor vis en de inrichting van het viswater als geschikte leefomgeving voor de vis.

In de maanden juni, juli en augustus mag in de meeste wateren de hele nacht gevestig worden. Buiten die maanden mag gevestig worden vanaf een half uur vóór zonsondergang tot twee uur na zonsondergang. In sommige wateren mag ook buiten de zomermaanden de hele nacht worden gevestig. Nachtvissen kan voor een verstoring van dieren door licht zorgen. Omdat bij het nachtvissen sprake is van een zeer lokale en tijdelijke lichtverstoring zijn significante effecten uitgesloten.

Conclusie: het huidig gebruik in de beroeps- en sportvisserij zoals hierboven omschreven kan worden voortgezet, mits aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan. Dan is er geen vergunningplicht.

5.2 Voortoets tabel A, Verstoringfactoren per Natura 2000 doel

Tabel A bevat de verstoringfactoren voor de Natura 2000-doelen. De verstoringfactoren zijn opgesteld door het ministerie van LNV en aangepast aan het gebied Eilandspolder.

Tabel A Verstoringfactoren

	Oppervlakteverlies	Versnippering	Verzuring	vermesting	Verzoeting	Verziltig	Verontreiniging	Verdroging	Vernatting	Verandering stroomsnelheid	Verandering overstromingsfrequentie	Verandering dynamiek substraat	Verstoring door geluid	Verstoring door licht	Verstoring door trilling	Optische verstoring	Verstoring door mechanische effecten	Verandering populatiedynamiek	Bewuste verandering soortensamenstelling	Aantasting openheid
Ruigten en zomen																				
Overgangs- en trilvenen																				
Noordse woelmuis																				
Bittervoorn																				
Kleine modderkruiper																				
Grutto																				
Kievit																				
Lepelaar																				
Meerkoet																				
Rietzanger																				
Smient																				
Wintertaling																				

	n.v.t.
	Gevoelig
	Niet gevoelig
	Onbekend

5.3 Voortoets tabel B, Verstoringsfactoren per activiteit

Tabel B laat zien welke verstoringsfactoren worden veroorzaakt door welke activiteit voor de betreffende gebieden. De toetsing heeft plaatsgevonden op basis van de effectindicator van het ministerie van EZ. In de tabel wordt enkel onderscheid gemaakt of er wel of geen effect is van een activiteit.

Tabel B. Eilandspolder

	1 Oppervlakteverlies	2 Versnippering	3 Verzuring	4 Vermesting	5 Verzoeting	6 Verzilting	7 Verontreiniging
Bos- en natuurbeheer							
Florabeheer							
Bestrijding blauwwierbloei							
Bestrijding botulisme							
Verwijderen kroos							
Verwijderen drijfslagen							
Akkerrandenbeheer							
Bespuiten met bestrijdingsmiddelen							
Tegengaan opgaande oeverbegroeiing, houtige gewassen							
Inrichting natuurvriendelijke oevers, afgraven levellen van talud							
Bermbeheer							
Beperken oever erosie door riet plant							
Verwijderen reuzenberenklauw d.m.v. combinatie van maaien en chemische bestrijding met Round-up (glyfosaat).							
Plas-dras situatie door inlaat en oppompen van oppervlaktewater							
Openheid bevorderen door struik/bosjes verwijdering							
Tegengaan vermessing							
Jonge verlanding bevorderen							
Mechanisme bestrijding akkerdistel/pitrus							
Boomopslag verwijderen jaarlijks en plaatselijk en afvoeren							
Plaggen/vegetatiezone verwijderen jaarlijks en plaatselijk en afvoeren							
Graven van nieuwe sloten en petgaten							
Pitrus spuiten							
Verwijderen van bomen met iepenziekte							
Faunabeheer							
Populatiebeheer overzomerende ganzen, wegvangen na broedseizoen, prikken/ rapen eieren							
Beheersing van ongewenste soorten door afschot. Bijvoorbeeld nijlgans en soepgans							
Bestrijding muskusratten met soortspecifieke kooien							
Populatiebeheer vossen door afschot of vangkooien							
Wegvangen bodemwoelende vissen, max 1x per 6 jaar; zie visserij							
Activiteiten t.b.v. behoud visdief							
Paaiplaatsen voor vissen ontwikkelen							
Maatregelen m.b.t. beheer diersoorten en voorkomen en bestrijden schade door diersoorten							
Mollen vangen op waterkering							
Activiteiten t.b.v. behoud boerenkarper							
Maai-beheer							
Maaien en afvoeren overjarig riet/rietruigten, b.v.k. 15 aug – 15 mrt, 1x per 3-6 jaar. Afvoer in gebied of branden							

	1 Oppervlakteverlies	2 Versnippering	3 Verzuring	4 Vermesting	5 Verzoeting	6 Verzilting	7 Verontreiniging
Bos- en natuurbeheer							
Maaibeheer							
Maaien en afvoeren botanische rietlanden, b.v.k. 15 juli – 15 mrt, b.v.k. jaarlijks. Afvoer in gebied of branden							
Maaien en afvoeren grasland, maaien vanaf 15 juni-15 mrt							
Oevers slootkanten maaien en afvoeren							
Maaien van waterplanten en afvoeren							
Gebruik van maaiboten				■			
Cultuurhistorie							
Onderhoud van locaties met archeologische waarden behouden (middeleeuwse huisplaatsen)							
Overig							
Vogeltellingen							
Plaatsen van kunstnesten en nestbescherming							
Bekalken bij pH < 4,5 (grasland)				■			
Bemesten met dierlijke mest (grasland) max 10 ton/ha			■	■			
Extensieve begrazing (grasland) zonder bijvoering < 1,5 GVE/ha			■	■			
Intensieve begrazing (1,3 GVE, niet tijdens broedseizoen) (grasland) zonder bijvoering > 1,5 GVE/ha			■	■			
Greppelonderhoud grasland							
Onderhoud/opknappen bestaande infrastructuur							
Oeverbescherming slootkanten aanbrengen (beschoeiing)							
Monitoring/kartering/onderzoek							
Waterbeheer							
Peilbeheer							
Onderbemalingen			■	■			
Oppervlaktewater oppompen (t.b.v. plas/dras situaties)			■	■			
Verdrogingsbestrijding (huidige situatie door inlaat voedselrijk zoet water)				■			
Wateraanvoer				■			
Waterafvoer			■				
Waterberging in bestaand oppervlaktewater				■			
Baggeren							
Plaatsen van baggerschermen en op het land zetten van bagger (kleinschalig, niet de aanleg van baggerdepots)				■			
Baggeren (kleinschalig)				■			
Inzet baggerpomp							
Riooloverstort							
Onderhoudsactiviteiten kunstwerken							
Monitoring waterkwaliteit							
Afdammen van watergangen	■						
Verplichte schouw							
Uithalen van sloten, indien mogelijk vanaf land, anders vanuit de maaiboot	■						
Maaien van rietranden tot één meter vanaf de sloot	■						
Landbouw							
Overig							
Stallen			■	■			
Bemesten binnen meststoffenbeleid (evenwichtsbemesting)			■	■			
Bewerken grasland							
Teelt akkerbouwgewassen incl. maïs	■						

	1 Oppervlakteverlies	2 Versnippering	3 Verzuring	4 Vermesting	5 Verzoeting	6 Verzilting	7 Verontreiniging
Landbouw							
Overig							
Beweiding grazers zoals runderen, paarden en dergelijke							
Beregening met oppervlaktewater							
Greppelonderhoud							
Regulier onderhoud bestaande watergangen							
Rooien (hoog) opgaande (erf)beplanting							
Afrasteren percelen met gaas, prikkeldraad, schrikdraad ed.							
Reguliere aan- en afvoer (mest, melk, voeders, dieren, geogoste producten et cetera)							
Bestaande onttrekkingen van grondwater voor beregening							
Opslag mest op kopakker (steekvast), in mestzakken							
Opslag brandstoffen, chemische stoffen, caravans binnen grenzen bestemmingsplan/omgevingsplan							
Mestsilo's buiten bouwblok							
Verbreden van landbouwbedrijven of nevenfunctie binnen grenzen bestemmingsplan/omgevingsplan							
Gebruik en onderhoud machinepark							
Visserij							
Beroepsvisserij en sportvisserij							
Varen met boten							
Gebruik buitenboordmotor benzine/diesel							
Gebruik netwerk							
Gebruik hulpmiddelen							
Stokken van hout, bamboe, staal, pvc							
Markeringen aan stokken, vlaggen, boeien etc.							
Visopslag in karen							
Gebruik van loodgewichten, pvc buizen, ijzeren en koperen hoepels							
Vaste vistuigvisserij							
Fuiken, kisten, hoekwant							
Staadwantvisserij							
Ankerkuil							
Elektrovisserij							
Onbepaalde uitzet glasaal/pootaal							
Sportvisserij							
Hengelsport vanaf de oever							
Hengelsport vanaf een boot							
Gebruik van loodgewichten							
Nachtvissen							
Recreatie en toerisme							
Dagrecreatie							
Wandelen op wegen en paden conform bestaande openstellingregels							
Joggen, trimmen, nordic walking: op wegen, paden en speciale parkoersen conform bestaande openstellingregels							
Fietsen, wielrennen, skaten: op fietspaden conform bestaande openstellingregels							
Mountainbiken: op mountainbikeroutes conform bestaande openstellingregels							
Paardrijden op voor ruiters toegestane paden, wegen en gebieden conform bestaande openstellingregels							
Mennen op daarvoor aangewezen wegen conform openstellingregels							
Zeilen (zeillessen)							

	1 Oppervlakteverlies	2 Versnippering	3 Verzuring	4 Vermesting	5 Verzoeting	6 Verzilting	7 Verontreiniging
Recreatie en toerisme							
Dagrecreatie							
Rondvaarten/Groepsvaarten							
Varen met fluisterboten							
Varen met motorboten							
Kanoën en roeien conform toegangsregels							
Zonnen							
Picknicken							
Spelactiviteiten (speelweiden, et cetera)							
Zwemmen							
Schaatsen/balgooien							
Uitstapplaatsen							
Aanlegplaatsen kano's							
Evenementen							
Wedstrijden							
Vogeluitkijkpost -scherm							
Excursies (wandelen en vaar)							
Waterrecreatie							
Voorzieningen in voorlichting							
Gebruik van wegen in en rondom gebied door fietsers en wandelaars							
Toeristisch recreatieve voorzieningen							
Verblijfsrecreatie bestaande campings							
Kleinschalig kamperen bij woningen of agrarische bedrijven binnen kaders Recreatieplan Laag Holland							
Exploiteren van boerderijkamers binnen kaders Recreatieplan Laag Holland							
Veenshelters zoals genoemd in Recreatieplan Laag Holland							
Maneges							
Jachthavens en andere watersportbedrijven							
Hotels/pensions/conferentieoord							
Vakantiehuisjes/-parken							
Restaurants							
Cafeteria's, lunchrooms, snackbars, eetkramen e.d.							
Cafés en overige horecagelegenheden							
Kantines							
Parkeerplaatsen auto's							
Informatievoorzieningen, plaatsing en onderhouden							
Wonen en verblijven							
Normaal gebruik woning, erf en tuin binnen geldende regelgeving							
802 Onderwijsinstellingen							
85115 Psychiatrische inrichting							
Energie							
40002 Productie van elektriciteit door windenergie							
40001 Productie van elektriciteit en warm water door thermische, kern- en warmtekrachtcentrales							
40005 Handel in en distributie van elektriciteit, aardgas en warm water							
1421 Zand-/grindwinning							
Onderhoud gastransportleidingen							
Onderhoud waterleidingen							

	1 Oppervlakteverlies	2 Versnippering	3 Verzuring	4 Vermesting	5 Verzoeting	6 Verzilting	7 Verontreiniging
Energie							
Onderhoud hoogspanningsleidingen		■					
Industrie							
Industrie algemeen			■	■			
Verkeer en waterstaat							
Beroepsscheepvaart op vaarwegen			■	■			
Wegverkeer binnen 10 km van Natura 2000- gebied		■					
Railverkeer binnen 10 km van Natura 2000- gebied		■					
Luchtverkeer			■	■			

LITERATUUR

- Alterra, 2003
Moerasvogels op peil
Alterra, Vogelbescherming, Ministerie van LNV, A&W ecologisch onderzoek, Bureau Waardenburg
- van Apeldoorn, R.C., D.A., Jonkers, F.G.W.A. Ottburg, G.W.W. Wamelink, 2010
Naar een beheerplan voor Eilandspolder-Oost als Natura 2000-gebied
Wetenschapswinkel Wageningen UR, in opdracht van Stichting Open Polders
- Groenendijk et al., 2012
Waterkwaliteit, mestgift en weidevogels in Laag Holland
i.o.v. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
- Kapteyn, K., 1995
Vleermuizen in het landschap: over hun ecologie, gedrag en verspreiding
Noordhollands Landschap, provincie Noord-Holland
- Kenniscentrum weidevogels, 2010
Kernkwaliteiten Laag Holland: weidevogels
- Kuijper, D.P.J., J. Schut, D. van Dullemen, D. Toorman, N. Goossens, J. Ouwehand, H.G.J.A. Limpens
2008
Experimental evidence of light disturbance along commuting routes of pond bats (*Myotis dasycneme*)
Lutra 2008 51(1): 37-49
- M. La Haye, J.M. Drees, R.C. van Apeldoorn, 2008
Beschermingsplan noordse woelmuis
VZZ, Alterra, Expertise centrum LNV
- Kolen, M, M. den Engelsen, Ch. Jaspers, D. Tuitert, 2008
Toetsing aanleg dammen, bruggen en beheerpaden in de Eilandspolder. Grondmij Nederland B.V.
- Krijgsveld, K.L., R.R. Smits, J. van der Winden, 2009
Verstoringsgevoeligheid van vogels: Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie
Vogelbescherming Nederland, Bureau Waardenburg
- Lensink, R., B.G.W. Aarts, L.S. Anema, 2011
Bestaand gebruik kleine luchtvaart en beheerplannen Natura 2000
Naar een uniforme en transparante behandeling van dit onderwerp in alle beheerplannen
Eindconcept 21 januari 2011
Bureau Waardenburg
- R. van 't Veer & D. Hoogeboom, 2016
Atlas van de Natura 2000 gebieden in Laag Holland
Provincie Noord-Holland

BIJLAGE

Limpens, H.J.G.A., K. Mostert, W. Bongers, 1997
Atlas van de Nederlandse vleermuizen
KNNV

de Molenaar, J.G., 2003

Lichtbelasting. Overzicht van de effecten op mens en dier, Wageningen, Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte. Alterra-rapport nummer 778.

PAS-gebiedsanalyse, 2017
089 Eilandspolder gebiedsanalyse Monitor 16L 20-06-17 NH
www.natura2000.nl

Prins, L., N. de Nijs, 2022

Passende Beoordeling gecoördineerd beheer ganzen Eilandspolder

Provincie Noord-Holland, 2013

Beleidsnota Flora- en faunawet Noord-Holland

Provincie Noord-Holland, 2009

Weidevogelvisie Noord-Holland

Provincie Noord-Holland, 2010

Cultuurhistorische waardenkaart

Provincie Noord-Holland, 2021

Natuurbeheerplan Noord-Holland 2022

Provincie Noord-Holland, 2016

Nota van antwoord op de zienswijzen op de ontwerp Natura 2000-beheerplannen Laag Holland

Provincie Noord-Holland, 2018

Omgevingsvisie NH 2050, Balans tussen economische groei en leefbaarheid

Provincie Noord-Holland, 2022

Omgevingsverordening NH2020

Provincie Noord-Holland, 2021

Masterplan biodiversiteit

Reijnen, M.J.S.M., G. Veenbaas, R.P.B. Foppen, 1992

Het voorspellen van het effect van snelverkeer op broedvogelpopulaties

Publicatie Dienst Weg- en Waterbouwwerken van Rijkswaterstaat in samenwerking met DLO-Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek

Reijnen, R., 1995

Disturbance by car traffic as a threat to breeding birds in the Netherlands

Proefschrift

Scharringa, C.J.G., R. van 't Veer, 2008

Atlas van de weidevogels in Laag Holland: overzicht van soorten, aantallen, dichtheden en trends in 30.000 hectare weidevogelgebied.

Landschap Noord-Holland, Provincie Noord-Holland

Sovon, 2011

Watervogels in Nederland 2009\2009

Sovon-monitoringsrapport 2011\03

Staatsbosbeheer, 2019

Beheerplan Schermereiland 2019 – 2031

Steunpunt Natura 2000, 2010

Omgang met evenementen

Van Straaten, M., 2008

De Noordse woelmuis in een deel van het IJperveld

Onderzoek naar habitatkeuze en concurrentie met behulp van inloopvallen

Van der Goes en Groot, Landschap Noord-Holland

Tulp, I., M.J.S.M. Reijnen, C.J.F. ter Braak, E. Waterman, P.J.M. Bergers, S. Dirksen, R.P.H. Snep, W. Nieuwenhuizen, 2002

Effecten van treinverkeer op dichtheden van weidevogels

Bureau Waardenburg, Alterra, dBVision, Plant Research International

Van Dijk, R., D. de Vries, A. Bucholtz, H. Löwenhardt, J.-W. Wolters, en E. de Swart, 2021

Evaluatie Natura 2000-beheerplan Eilandspolder

Sweco Nederland B.V.

Van 't Veer, R., D. Hoogeboom, A. Aptroot, J.P.C. van der Goes, 2009

Veenmosrietlanden in Natura 2000 gebieden Laag Holland: Actualisering van de habitattypenkaart

Van 't Veer & de Boer, Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Van der Goes & Groot

Van 't Veer, N. Raes, C.J.G. Scharringa, 2010]

Weidevogels in Noord-Holland; ecologie, beleid en ontwikkelingen

Landschap Noord-Holland, Provincie Noord-Holland

Visbeen, F. et al, 2012

Onderzoek effecten ganzen op Natura 2000 doelstellingen in Laag Holland.

Landschap Noord-Holland i.o.v. provincie Noord-Holland.

FBE Noord-Holland, 2020

Faunabeheerplan Ganzen Noord-Holland 2021-2024.

Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland. Haarlem

FBE Noord-Holland, 2017

Faunabeheerplan Algemene Soorten 2017-2023.

Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland. Haarlem

www.vleermuisnet.nl

www.sovon.nl

www.natuurkennis.nl

www.vogelbescherming.nl

Natura 2000-beheerplan

Eilandspolder 2023-2029

Colofon

Uitgave

Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Telefoon: 0800 - 020 06 00
www.noord-holland.nl
natura2000@noord-holland.nl

Eindredactie

Provincie Noord-Holland
Directie Beleid | Sector Groen

Fotografie

Provincie Noord-Holland

Grafische verzorging

Xeroxmediaservices

Haarlem, august. 2023